

КОМИСИЯ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА

ГОДИШЕН ДОКЛАД
2018 година

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	4
I. СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ.....	6
1. Обем и структура на пазара на електронните съобщения в България	6
1.1. Обем на пазара.....	6
1.2. Структура на пазара	7
2. Гласови телефонни услуги	14
2.1. Фиксирана телефонна услуга.....	16
2.2. Мобилна телефонна услуга	22
3. Услуги по предоставяне на линии под наем.....	29
4. Пренос на данни и достъп до интернет.....	33
5. Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми.....	41
5.1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно	43
5.2. Пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и IPTV на едро.....	50
5.3. Наземно радиоразпръскване на радиопрограми – УКВ радиоразпръскване	52
6. Перспективи за развитие на българския пазар на електронни съобщения	53
7. Предоставяне на универсалната услуга	54
7.1. Степен на задоволеност от предоставянето на универсалната услуга.....	54
7.2. Анализ на предоставянето на универсалната услуга.....	54
7.3. Качество при предоставяне на универсалната услуга	58
7.4. Компенсиране на нетни разходи от предоставянето на универсалната услуга	58
7.5. Жалби и удовлетворяване на жалбите	59
7.6. Перспективи за развитие на универсалната услуга	60
II. ПРАВНА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА	60
1. Регулаторна рамка в областта на електронните съобщения на Европейския съюз	60
2. Правна и регулаторна рамка в България	60
3. Водещи регулаторни решения на КРС за 2018 г.....	62
4. Осъществяване на електронни съобщения	62
4.1. Разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс	62
4.2. Уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения	63
4.3. Осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба.....	64
4.4. Взаимно свързване и достъп	64
III. ДЕЙНОСТИ ПО ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ, ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИЯ ДОКУМЕНТ, ЕЛЕКТРОННИТЕ УДОСТОВЕРИТЕЛНИ	

УСЛУГИ И ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И ФИЗИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА	65
1. Дейности в изпълнение на приоритетите на КРС	65
1.1. Ефективно управление на ограничените ресурси	65
1.2. Регулиране и мониторинг на пазарите на електронни съобщения.....	82
1.3. Развитие и техническа поддръжка на Националната система за мониторинг на радиочестотния спектър	84
1.4. Международна дейност на КРС през 2018 г.....	85
1.5. Административен капацитет на КРС	89
2. Други по-важни дейности	93
2.1. Стандартизация	93
2.2. Изпълнение на задължения във връзка с Глава Петнадесета на ЗЕС	94
2.3. Електронни удостоверявателни услуги.....	94
2.4. Контрол на съобщенията	94
2.5. Качество на услугата достъп до интернет и мрежова неутралност	103
2.6. Защита на интересите на потребителите на електронни съобщителни услуги.....	104
2.7. Дейности по Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура	108
IV. БЮДЖЕТ	110
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	115

УВОД

Секторът на електронните съобщения постоянно се променя под влиянието на новите технологии, конкуренцията, реструктурирането и глобализацията. В тази динамична среда регулацията също се развива, за да отговори на новите предизвикателства и повишените очаквания на всички участници на пазара – предприятия и потребители. Като пряк участник в тези процеси през изминалата година Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/комисията) остана вярна на мисията си – да работи за установяване на ефективна конкуренция, за увеличаване на инвестициите в сектора, за развитие на новите технологии и за защита на потребителите в България.

Без съмнение, 2018 година беше много важна година за сектора на електронните съобщения в Европа. В края на годината окончателно бе приет новият Европейски кодекс за електронните съобщения, който хармонизира регулаторните условия на свързания цифров единен пазар.

През изтеклата година КРС работи активно за изпълнение на основните си приоритети, един от които е осигуряване на условия за навлизане на пазара на нови технологии и услуги чрез ефективно разпределение и предоставяне на ограничени ресурс – радиочестотен спектър (РЧС), в това число спектър за изграждане на безжични широколентови мрежи, и осигуряване на възможност всички граждани да разполагат с широколентов достъп с възможно най-висока скорост и капацитет. Водейки активен и прозрачен диалог със заинтересованите лица, КРС проведе обществени консултации с оглед проучване интереса относно перспективите за ползване на наличния свободен спектър в обхват 2.6 GHz и предоставяне на свободния ресурс в радиочестотни обхвати 2 GHz и 2.6 GHz. С цел да отговори на нарастващите нужди от широколентов пренос на мрежите от следващо поколение 4/5G, регулаторът извърши и анализ на възможността за предоставяне на честотен ресурс в обхват 26 GHz.

Отчитайки интереса на бизнеса и с оглед насърчаване на конкуренцията и иновациите, комисията прие проект за изменение и допълнение на Тарифата за таксите, които се събират по Закона за електронните съобщения (ЗЕС). Беше премахнат регионалният принцип при определяне на таксите в обхвати 3.6 GHz и 26 GHz и намален размерът на еднократната и годишната такса в обхват 2.6 GHz.

С изменението и допълнението на подзаконовите актове, касаещи радиочестотния спектър, в българското законодателство бяха въведени разпоредбите на нови решения на Европейската комисия (ЕК/Комисията) и на Комитета за електронни съобщения (ЕКС) за хармонизирано използване на радиочестотния спектър.

Предвид осигуряването на условия за ефективно и хармонизирано използване на радиочестотен обхват 700 MHz, т.нар. „втори цифров дивидент“, КРС участва активно в работата по изготвяне на „Национална пътна карта“, включваща подробни стъпки за изпълнение на задълженията на Република България по Решение (ЕС) 2017/899 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. В съответствие със задачите по Националната пътна карта, приета с Решение № 887/06.12.2018 г. на Министерския съвет, комисията предприе необходимите действия по освобождаване на обхват 700 MHz (радиочестотна лента 694-790 MHz) цифровата телевизия и координиране на честотните зони от новия план за наземна цифрова телевизия, които бяха успешно координирани.

Комисията насърчава развитието на пазара на електронни съобщителни мрежи и услуги, като прилага регулаторни мерки, ограничаващи възможностите за възпрепятстване на конкуренцията. В тази връзка през 2018 г. беше стартиран и третият кръг на процедурата за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на локален достъп

в определено местоположение (пазар 3а) в съответствие със списъка с пазари към Препоръката на ЕК от 9 октомври 2014 г. относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране *ex ante*.

През м. март 2018 г. влезе в сила Законът за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура (ЗЕСМФИ), който определя нови правомощия на Комисия за регулиране на съобщенията като орган за решаване на спорове. Така, законите, които се прилагат от КРС вече са четири - Закона за електронните съобщения (ЗЕС), Закона за пощенските услуги (ЗПУ), Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги (ЗЕДЕУУ) и Закон за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура (ЗЕСМФИ).

На основание чл. 38 от ЗЕС Комисия за регулиране на съобщенията изготви настоящия годишен доклад, който представя извършената от нея работа през 2018 г. и очертава главните насоки в предстоящата дейност.

I. СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ

1. Обем и структура на пазара на електронните съобщения в България

1.1. Обем на пазара

По данни от регистъра на КРС, към 31.12.2018 г. общо 1120 предприятия са притежавали регистрация в него за намерение да осъществяват дейност по предоставянето на обществени електронни съобщения. В изпълнение на чл. 5 от Общите изисквания¹ и Решение № 49 от 24.01.2019 г. на КРС общо 1010² от регистрираните към 31.12.2018 г. предприятия са предоставили на комисията годишен отчет за дейността си през 2018 г. (делът на предоставилите отчет предприятия представлява 90,2% от регистрираните към посочената дата).

През 2018 г. дейност са осъществявали 849 предприятия, като в този брой са включени и 18 предприятия, които са преустановили дейността си по предоставяне на обществени електронни съобщения през годината и са предоставили отчет в изпълнение на чл. 5а от Общите изисквания (към 31.12.2018 г. тези предприятия са заличени от регистъра на КРС). В сравнение с предходния отчетен период (2017 г.), през 2018 г. се наблюдава ръст както на броя на предприятията, вписани в регистъра на КРС за предоставяне на обществени електронни съобщения с 1,5%, така и на броя на предприятията, реално осъществявали дейност през годината (увеличение с 0,8%).

През 2018 г. общият обем на пазара на електронни съобщения в България възлиза на 2,577 млрд. лв.³, като за първа година, след продължителен период на спад, се отчита значително нарастване – с 5,5% спрямо данните за 2017 г.⁴

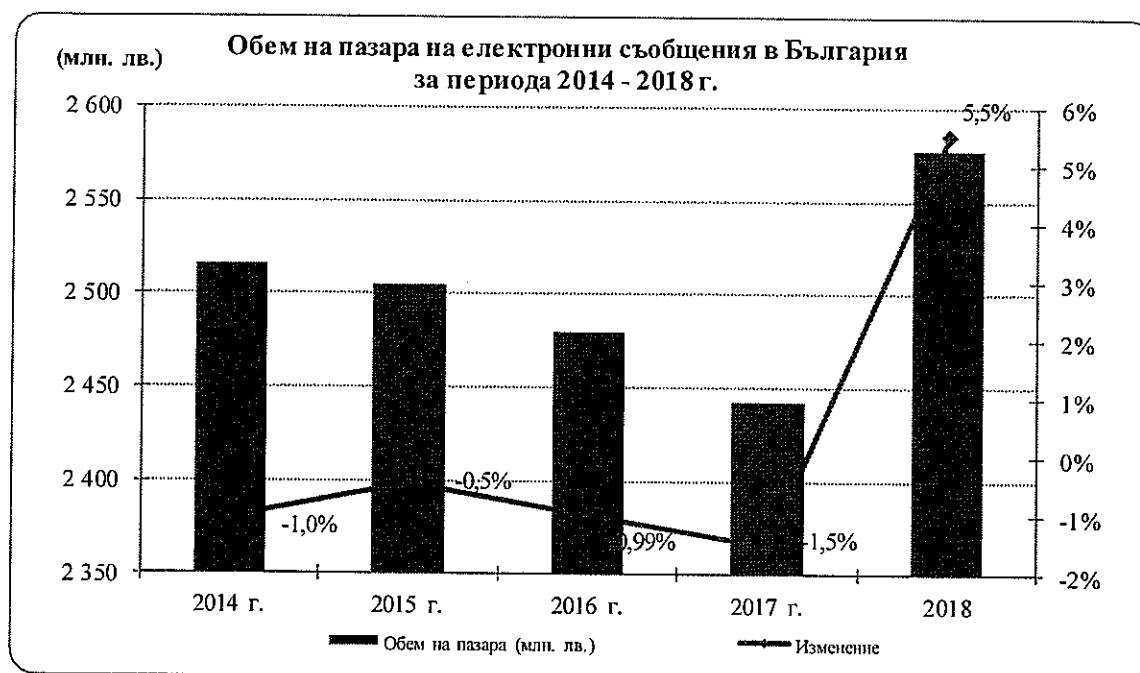
На фигура 1 е представено изменението на обема на пазара на електронните съобщения в страната за периода 2014-2018 г.

¹ Общи изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения (Обн. ДВ. бр.24 от 4 Март 2008г., изм. ДВ. бр.102 от 28 Ноември 2008г., изм. ДВ. бр.63 от 7 Август 2009г., изм. ДВ. бр.19 от 8 Март 2011г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 17 Август 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.4 от 14 Януари 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.54 от 15 Юли 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 10 Ноември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 30 Октомври 2018г., изм. ДВ. бр.10 от 1 Февруари 2019г.).

² Данните са въз основа на постъпилата в КРС към 17.05.2019 г. информация.

³ Включително приходите от предприятията, преустановили дейността си през 2018 г.

⁴ За 2017 г. данните са актуализирани.

Забележка: За 2017 г. данните са актуализирани.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 1

Делът на общия обем на пазара на обществени електронни съобщения в обема на БВП⁵ на България за 2018 г. възлиза на 2,4%. Независимо от ръста в общия обем на пазара на обществени електронни съобщения, се наблюдава спад с 0,1 процентни пункта при неговия дял в БВП спрямо 2017 г., когато той е възлизал на 2,5%. Посоченият спад се дължи на по-голямото увеличение на БВП на България, спрямо ръста при обема на пазара на електронни съобщения.

1.2. Структура на пазара

Информация за структура на приходите от предоставяне на обществени електронни съобщения в България е представена в таблица 1 по сегменти, определени според вида на предоставяните услуги. През настоящата година, отчитайки значителното влияние, което оказват пакетните услуги в общия обем на пазара и върху отделните сегменти, е направено реструктуриране на информацията за приходите по сегменти. За целта приходите от пакетни услуги⁶, които в Годишния доклад от 2010 г. до 2017 г. се отчитат в самостоятелен сегмент „Пакетни услуги“, в настоящия Годишен доклад са разпределени⁷ в сегменти „Гласови услуги“, „Пренос на данни и достъп до интернет“ и

⁵ Изчислен по текущи цени. Източник: НСИ: <http://www.nsi.bg/bg/content/2206/%D0%B1%D0%B2%D0%BF-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE-%D0%BD%D0%B8%D0%B2%D0%BE>

⁶ Инсталационни такси и месечни абонаменти от предоставяне на две или повече от следните услуги: фиксиран достъп до интернет, фиксирана телефонна услуга, мобилна телефонна услуга, мобилен достъп до интернет или платена телевизия;

⁷ Разпределението на приходите от пакетни услуги (инсталационни такси и месечни абонаменти за фиксирана и мобилна телефонна услуга, достъп до интернет и телевизия) по отделни видове услуги, включени в пакета, се извършва и предоставя в Годишния отчет от предприятията, предоставили

„Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми“, а сегмент „Пакетни услуги“ отпада. Посоченото реструктуриране има за цел да представи информацията относно общия размер на приходите от предоставяне на основните услуги като цяло, независимо от това дали те се ползват самостоятелно или в пакет от потребителите.

С цел съпоставимост на данните, в таблица 1 са направени и съответните преизчисления за 2016 г. и 2017 г., като към всеки от сегментите е включена частта на приходите от сегмент „Пакетни услуги“, съгласно Годишния доклад за 2016 г. и 2017 г.

Таблица 1

Структура на пазара на обществени електронни съобщения в България по вид на предоставяните услуги за периода 2016 – 2018 г.

Услуги, чрез които се осъществяват обществени електронни съобщения	Приходи		
	2016 г.	2017 г. ¹	2018 г.
	(млн. лв.)		
1. Гласови телефонни услуги	1 337,972	1 264,695	1 204,420
1.1. Фиксирана телефонна услуга чрез географски номера от ННП, услугата "избор на оператор" и обществени телефони	172,640	136,744	117,875
1.2. Мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП	1 153,572	1 115,949	1 069,931
1.3. Други гласови услуги ²	11,759	12,002	16,614
2. Услуги по предоставяне на линии под наем	26,597	23,212	20,147
3. Услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет	709,554	750,475	887,172
4. Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и/или телевизионни програми	350,087	347,292	403,914
5. Други услуги³	55,759	56,650	61,450
ОБЩО	2 479,969	2 442,323	2 577,104
¹ Данните за 2017 г. са актуализирани			
² Включват се приходите от предоставянето на VoIP (гласова IP услуга, при която не се използват номера (географски или негеографски) от ННП, услугата е без гарантирано качество и е необходимо потребителят да използва/разполага с достъп до интернет през съответно устройство - компютър/телефон)			
³ Сегментът включва приходите от предоставяне на канална мрежа, услуги за достъп до спътникови системи, съвместно ползване, включително предоставяне на кули, мачти, тъмно влакно; съвместно разполагане (колокиране), извън случаите на взаимно свързване и други.			

Източник: Данни, подадени в КРС

информация. Разпределението е въз основа на оценка, основаваща се на цените на самостоятелни услуги, които имат близки или сходни характеристики (например: включени в абонаментната месечна такса минути към национални фиксирани и/или мобилни мрежи, скорост на download от интернет пространството, брой включени телевизионни програми и др.) на услугите, включени в пакетната услуга.

Общият обем на пазара на електронни съобщения в България и през 2018 г. се определя основно от приходите от гласовите услуги и услугите за пренос на данни и/или достъп до интернет.

Въпреки че приходите от гласови телефонни услуги (фиксирана, мобилна и други гласови услуги) продължават да намаляват, както в абсолютно (с 4,8% за едногодишен период), така и в относително изражение (с 5,1 процентни пункта), делът им в общия обем на пазара на обществени електронни съобщения през 2018 г. запазва водещата си позиция с 46,7%. На второ място са услугите за пренос на данни и/или достъп до интернет, които заемат 34,4% от общия обем на пазара. Относителният дял на приходите от този пазарен сегмент в структурата на пазара нараства спрямо 2017 г. с 3,7 процентни пункта.

На фигура 2 е представено изменението на относителните дялове на приходите от електронни съобщителни услуги в структурата на пазара на електронни съобщения за периода 2016 – 2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 2

Спрямо предходната година през 2018 г. приходите в три пазарни сегмента бележат ръст, а именно:

✓ „Пренос на данни и/или достъп до интернет” – 18,2%, като в относително изражение за едногодишен период делът на сегмента нараства с близо 4 процентни пункта. Този ръст се дължи преди всичко на групата „Пренос на данни и/или достъп до интернет чрез мобилни наземни мрежи“, приходите от която са се увеличили с 32,8%;

✓ „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми” нараства с 16,3%. Това се дължи както на значителното увеличение на

приходите от IPTV (с 46,1% спрямо 2017 г.), така и на увеличението (с 13,4% спрямо 2017 г.) на приходите от спътникова (сателитна) телевизия;

✓ „Други услуги” бележи ръст от 8,5%. Основното увеличение тук е от услугата „Достъп до спътникови системи“, приходите от която са нараснали с 14,6% спрямо 2017 г. и от „Съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, включително предоставяне на кули, мачти и други“ (с 12,4% спрямо 2017 г.). Приходите от услугата „Предоставяне на достъп до канална мрежа“, включени в този сегмент, също бележат ръст от 4,2%.

Сегментите, които през отчетния период отчитат спад в своя обем, са:

✓ „Гласови телефонни услуги” за поредна година бележи спад – 4,8% в абсолютно изражение, като най-значително е намалението при фиксираната телефонна услуга – 13,8%. В сегмента обаче се наблюдава значителен ръст на приходите от VoIP (с 66,8% спрямо 2017 г.).

✓ „Услуги по предоставяне на линии под наем” продължава да бележи намаление, възлизащо на 13,2% през 2018 г. спрямо 2017 г.

1.2.1 Пакетни услуги

Независимо, че приходите от пакетни услуги в таблица 1 и фигура 2 по-горе не са представени като самостоятелен сегмент в структурата на пазара, следва да бъде отбелязано, че те продължават да имат ключова роля на пазара на електронни съобщения в България. През 2018 г., за поредна година, потреблението на пакетни услуги у нас нараства, като към 31.12.2018 г. 46% от абонатите на фиксирана телефонна услуга, 66% от абонатите на мобилна телефонна услуга, 35% от абонатите на фиксиран достъп до интернет, 82% от абонатите на мобилен достъп до интернет и 32% от абонатите на платена телевизия използват съответната услуга в пакет с други електронни съобщителни услуги. В резултат, общият обем на реализираните приходи (от инсталационни такси и месечни абонаменти) от пакетни услуги достига 1 041,267 млн. лв.⁸ което представлява ръст от 17,6% спрямо приходите през предходната година.

По данни, постъпили в КРС, през 2018 г. две предприятия са стартирали дейност по предоставянето на пакетна услуга - конкретно двоен пакет, включващ фиксиран достъп до интернет и телевизия. Така, през 2018 г. общият брой на предприятията, предоставящи пакетни услуги възлиза, на 89, което е с 5 по-малко в сравнение с предходната година (94 през 2017 г.).

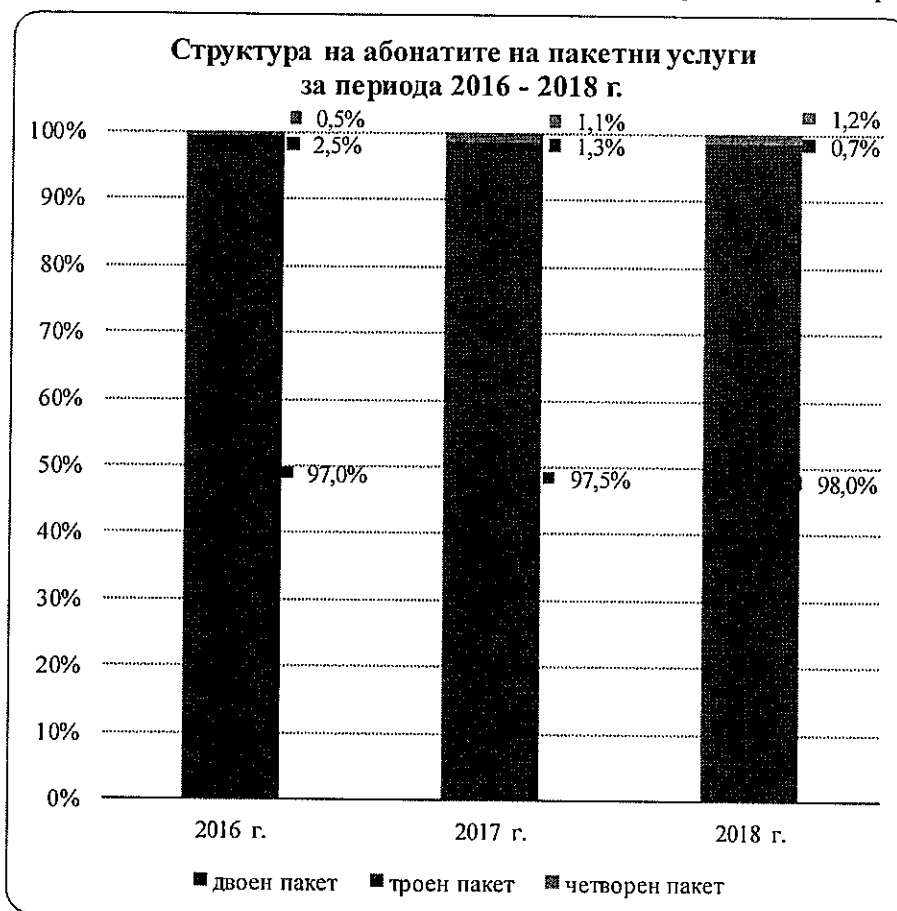
Абонати на пакетни услуги

Броят на абонатите на пакетни услуги към края на 2018 г., съгласно данните, подадени от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения в България, нараства спрямо предходната година с 14,5% до 6,14 млн. В резултат, в периода 2017-2018 г., с 11,7 процентни пункта нараства и стойността на показателя „проникване по население“⁹, достигайки 87,7%.

⁸ Данните са включени в общия обем на пазара на електронни съобщения, разпределени по услуги, но са представени с оглед съпоставимост с предходните години.

⁹ Показателят е изчислен като съотношение между общия брой на абонатите на пакетни услуги и броя на населението към 31.12.2018 г. по данни на НСИ (Население по области, общини, местоживее и пол: www.nsi.bg)

Разпределението на абонатите по видове пакетни услуги съобразно броя на включените в тях електронни съобщителни услуги в България е представено на фигура 3.

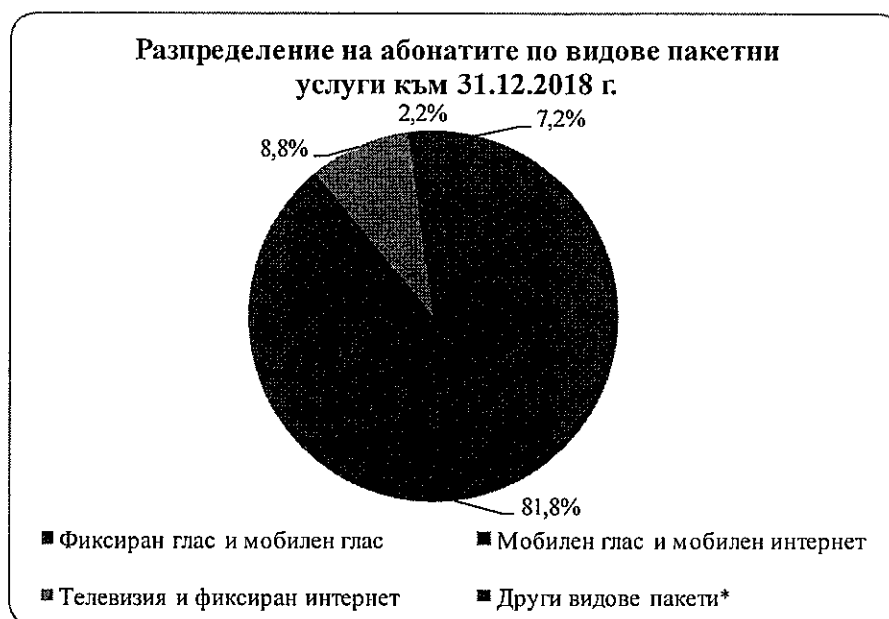

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 3

Данните, представени на фигура 3, потвърждават наблюдаваната през последните години тенденция на ръст в дела на пакетите, формирани от две електронни съобщителни услуги (двойни пакети). През 2018 г. двойните пакети обхващат 98,0% от общия брой абонати на пакетни услуги, като броят на абонатите на този вид пакети се увеличава с 15,0% спрямо данните от 2017 г. Интересът към четворните пакети продължава да нараства, като се отчита увеличение с 24,8% спрямо 2017 г. Както и през предходната година, през 2018 г. значително намалява (с 37,1%) броят на абонатите на тройни пакети, основно в резултат на намалението (с 46,1%) на абонатите на пакета „фиксиран глас, телевизия и фиксиран достъп до интернет“. Това се отразява и на дела на тройните пакети в общия брой абонати, при който се отчита спад с 0,6 процентни пункта спрямо 2017 г. за сметка на увеличение на дела на двойните и четворните пакети.

На фигура 4 е представено разпределението на абонатите според най-предпочитаните през 2018 г. пакетни услуги.

Забележка: В „Други видове пакети“ са включени абонатите на пакети, делът на всеки от които не надвишава 2% в общия брой абонати на пакетни услуги.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 4

Броят на абонатите на най-предпочитаната от потребителите пакетна услуга – „мобилен глас и мобилен достъп до интернет“, е нараснал с 19,7% спрямо 2017 г. и в края на 2018 г. достига 5,021 млн. През 2018 г. 81,8% от абонатите на пакетни услуги ползват двойна пакетна услуга с включени мобилен глас и мобилен достъп до интернет, като се отчита увеличение с 3,6 процентни пункта в относително изражение. Броят на абонатите, които ползват втория по разпространение пакет („телевизия и фиксиран достъп до интернет“) през 2018 г. намалява със 7,7% и достига 538 хил. Фиксирана гласова услуга и мобилна гласова услуга в пакет, с относителен дял от 7,2% от общия брой абонати на пакети, се ползва от 441 хил. абоната, като спрямо 2017 г. се отчита увеличение с 2,3%. Въпреки все още незначителният им дял (под 2%), ръст се наблюдава при тройния пакет, включващ мобилен глас, фиксиран и мобилен интернет (с 84,0%) и при четворния пакет, който включва мобилен глас, фиксиран и мобилен интернет и телевизия (с 30,3%).

Приходи от пакетни услуги

Приходите от пакетни услуги през 2018 г. възлизат на 1 041,267 млн. лв. и отчитат ръст от 17,6% спрямо предходната година. Най-голям дял (95,1%) в общия обем на приходите от тези услуги, продължават да заемат двойните пакети, при които спрямо данните от 2017 г. е отчетен ръст с 18,2% в абсолютно изражение, а в относително - с 0,4 процентни пункта. Делът на приходите от тройни пакети продължава да намалява и през 2018 г. (с 1,4 процентни пункта), което е следствие от отчетения с 35,3% спад в абсолютно изражение. Приходите от четворни пакети се увеличават с 68,7% спрямо 2017 г. и достигат 3,1% от общия обем на приходите в сегмента.

На фигура 5 е представено разпределението на приходите по видове пакетни услуги през 2018 г.

Забележка: В „Други видове пакети“ са включени приходи от пакети, делът на всеки от които не надвишава 2% в общите приходи от пакетни услуги.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 5

През 2018 г. делът на приходите от двойна пакетна услуга, включваща мобилна гласова услуга и мобилен достъп до интернет, нараства спрямо 2017 г. с 2 процентни пункта и достига 79,6% от общия обем на сегмента, а отчетеният ръст на приходите в абсолютно изражение е 20,6%. Приходите от двойната пакетна услуга „телевизия и фиксиран интернет“ отчитат увеличение с 9,4% спрямо 2017 г., но въпреки това е налице спад спрямо 2017 г. с 1,0 процентен пункт в дела им в общите приходи. През 2018 г. продължава отчетеното през предходната година намаление в приходите от тройна пакетна услуга с включени фиксиран глас, телевизия и фиксиран интернет и в резултат, делът на приходите от тази пакетна услуга вече е под поставената граница от 2%. Мястото на този пакет се заема от четворната пакетна услуга „мобилен глас, фиксиран и мобилен интернет и телевизия“, делът на която плавно нараства след 2015 г., за да достигне 2,9% през 2018 г. В абсолютно изражение, приходите от този пакет нарастват със 74,4% за едногодишния период. Най-голям ръст в приходите през 2018 г. спрямо 2017 г. се отчита при тройния пакет „мобилен глас, фиксиран и мобилен интернет“ – 79,6%, който обаче все още заема незначителен дял в общите приходи (0,2%).

Обобщение

През 2018 г. в сегмента „Пакетни услуги“ се наблюдават следните тенденции:

- потреблението на двойни и четворни пакети продължава да нараства за сметка на тройните пакети;

- отново най-предпочитаните пакетни услуги са тези, които включват мобилна услуга – 90,4% от общия брой абонати използват пакети с включен мобилен глас, а 83,1% от абонатите ползват пакети с включен мобилен интернет;

- ръстът в общия обем на приходите от пакетни услуги се дължи основно на нарастването на реализираните приходи от пакети с включена мобилна услуга (мобилен глас и/или мобилен интернет).

1.2.2 Инвестиции

През 2018 г. 430 предприятия (403 през 2017 г.) са вложили инвестиции в изграждането и поддържането на обществени електронни съобщителни мрежи в размер на 438,060 млн. лв. при планирани през 2017 г. 382,713 млн. лв., което показва, че вложените инвестиции са с 14,5% повече от планираните от предприятията за 2018 г.

През годината във фиксирани мрежи за предоставяне на електронни съобщителни услуги са вложени инвестиции в размер на 147,031 млн. лв., като от тях 86,782 млн. лв. (с 13,223 млн. лв. повече спрямо предходната година) са вложени в мрежи за достъп от следващо поколение (NGA). Това води до увеличение с 2 процентни пункта на дела на инвестициите в NGA мрежи в общия обем на инвестициите, който за 2018 г. е 19,8%. Броят на предприятията, реализирали инвестиции в мрежи от следващо поколение през 2018 г., се е увеличил с 25 спрямо 2017 г. (193 предприятия през 2018 г., спрямо 168 предприятия през 2017 г.).

През 2018 г. вложените инвестиции в мобилни мрежи представляват 24,5% от общите инвестиции на предприятията, като се отчита намаление с 14,2 процентни пункта за едногодишен период. Вложените инвестиции в размер на 107,187 млн. лв. са с 8,3% по-малко от планираните от предприятията инвестиции в мобилни мрежи за 2018 г.

2. Гласови телефонни услуги

В обхвата на сегмента „Гласови телефонни услуги” се включват: фиксирана телефонна услуга чрез географски номера от Националния номерационен план (ННП), достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор”, телефонни услуги чрез обществени телефони, мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП (включително SMS¹⁰ и MMS¹¹) и други гласови услуги (VoIP¹² услуги, предоставяне на гласова услуга чрез търговско представителство и др.).

В таблица 2 е представена обобщена информация за разглеждания сегмент през 2018 г., а именно: броят на предприятията, предоставяли услуги на този пазарен сегмент, броят на техните абонати/постове, ползвали гласови телефонни услуги, както и приходите от предоставените услуги.

Таблица 2

Брой предприятия, брой абонати/постове и приходи по вид на предоставяните гласови телефонни услуги през 2018 г.

¹⁰ Кратки текстови съобщения;

¹¹ Мултимедийни съобщения;

¹² Гласова IP услуга, при която не се използват номера от ННП, услугата е без гарантирано качество и е необходимо потребителят да използва/разполага с достъп до интернет през съответно устройство - компютър/телефон.

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата към 31.12.2018 г.	Брой абонати/постове към 31.12.2018 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС)	
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	Общо ²	в т.ч. от пакетни услуги
1. Фиксирана телефонна услуга	///	///	///	117,875	8,855
1.1. Фиксирана телефонна услуга чрез номера от ННП и услугата "избор на оператор"	25	1 080 760*	495 704	117,491	8,855
1.2. Телефонна услуга чрез обществени телефони	3	6 340**	///	0,384	///
2. Мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП	4	8 387 160	5 550 008	1 069,931	550,714
3. Други гласови услуги	25	///	///	16,614	///
Общо		///	///	1 204,420	559,570

¹ Вкл. абонати на пакетни услуги

² Вкл. частта на приходите от предоставяне на гласови услуги, включени в пакет с други електронни съобщителни услуги

* Брой постове на абонати на фиксирана гласова телефонна услуга

** Брой обществени телефони/телефонни кабинки

Забележка: Символът /// означава, че информацията не е приложима за посочения показател или представлява търговска тайна, навсякъде в този документ, където той е ползван.

Източник: Данни, подадени в КРС

В края на 2018 г. броят на предприятията, декларирали дейност по предоставянето на фиксирана телефонна услуга възлиза на 25, т.е. с едно предприятие повече в сравнение с края на 2017 г.¹³ Предприятията, които предоставят услуги от групата „Мобилна телефонна услуга чрез номера от ННП“ също се увеличават с едно и към 31.12.2018 г. активните са четири. Други гласови услуги в края на 2018 г. предоставят 25 предприятия при 28 през предходната година. Броят на предприятията, които предоставят телефонна услуга чрез обществени телефони/кабинки е 3, включително „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД (БТК), и остава непроменен за едногодишния период.

През 2018 г. общият обем на реализираните приходи от гласови телефонни услуги с включени приходи от пакетни услуги, възлиза на 1 204,420 млн. лв. и бележи спад (с 4,8%) спрямо предходната 2017 г., когато обемът на сегмента възлиза на 1 264,695 млн. лв.¹⁴

Тенденцията на спад на приходите в сегмент „Гласови телефонни услуги“ се запазва за поредна година, като през 2018 г. тя е провокирана от намаление в приходите от почти всички групи услуги, включени в сегмента. Изключение са общите приходи от други гласови услуги, където се отчита увеличение с 38,4%, дължащо се основно на ръст при предоставянето на VoIP услуги през 2018 г. с 66,8% в сравнение с предходната година. При останалите групи намалението спрямо данните от 2017 г. е както следва: 13,7% спад в приходите от фиксирана телефонна услуга чрез номера от ННП и услугата „избор на оператор“; 4,1% спад в приходите от мобилна телефонна услуга и 40,3% спад в приходите от обществени телефони/телефонни кабинки.

Фигура 6 представя разпределението на приходите на отделните услуги в обема на

¹³ Подробна информация относно предоставянето на фиксирана и мобилна телефонни услуги е представена в т. 2.1. и т. 2.2.

¹⁴ Показателите за 2016 г. и 2017 г. са преизчислени, като е включена частта на приходите от инсталационни такси и месечни абонаменти за фиксирана и мобилна телефонни услуги, включени в пакетни услуги с други електронни съобщителни услуги.

сегмента за периода 2016 – 2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 6

През 2018 г. структурата на пазарния сегмент „Гласови телефонни услуги“, представена чрез приходите по видове услуги, включени в сегмента, не се променя съществено. В общия обем на сегмента най-голям дял формират приходите от мобилна телефонна услуга (88,8%, при 88,2% за предходната година), следвани от приходите от фиксирана телефонна услуга чрез географски номера от ННП и услугата „избор на оператор“ (9,8%, при 10,8% през 2017 г.).

2.1. Фиксирана телефонна услуга

Участници на пазара

В края на 2018 г. общият брой на предприятията, оторизирани от КРС¹⁵ за предоставяне на достъп до фиксирана телефонна услуга чрез първично предоставен ресурс – географски номера и достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор“ възлиза на 24. С намерения за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез препродажба на фиксирана телефонна услуга чрез вторично получени номера са регистрирани 11 предприятия.

В края 2018 г. 19 предприятия предоставят достъп до фиксирана телефонна услуга на крайни потребители чрез първично предоставен ресурс – географски номера, което е с едно предприятие по-малко в сравнение с 2017 г., тъй като „Вестител БГ“ АД преустановява дейност по предоставянето на фиксирана телефонна услуга през 2018 г. Четири предприятия са декларирали дейност по препродажба на фиксирана телефонна

¹⁵ Предприятията, които имат разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера от Националния номерационен план (ННП), за предоставяне на фиксирана телефонна услуга.

услуга чрез вторично получени номера. Две от оторизираните предприятия са предоставяли само услуги на едро („транзит“ и „физическа реализация на взаимно свързване“), които са относими към предоставянето на фиксирана телефонна услуга. В резултат на това, към края на 2018 г. броят на активните предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга, възлиза общо на 25, от тях 23 са предоставяли достъп до фиксирана телефонна услуга чрез географски номера на абонати, включително и препродажба чрез вторично получени номера.

През 2018 г. основните доставчици на фиксирана телефонна услуга за крайни потребители (услуга на дребно) са БТК, „А1 България“ ЕАД (А1) и „Теленор България“ ЕАД (Теленор).

Таблица 3

Пазарни дялове на предприятията, предоставящи фиксирана телефонна услуга на дребно

Предприятие	2017 г.		2018 г.	
	Дял на база брой постове на абонати	Дял на база приходи	Дял на база брой постове на абонати	Дял на база приходи
БТК	61,7%	84,6%	60,7%	84,0%
А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД	23,1%	6,6%	23,7%	7,7%
ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ ЕАД	13,4%	5,5%	13,5%	5,2%
Всички останали	1,9%	3,4%	2,2%	3,2%

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от представените в таблицата данни, през 2018 г. спрямо 2017 г. не се наблюдава съществено изменение в пазарните дялове на предприятията, които формират около 98% от пазара, измерен в брой фиксирани телефонни постове на абонати на фиксирана телефонна услуга и около 97% от реализираните приходи от услуги на дребно. И през 2018 г. БТК продължава да има най-голям пазарен дял на база фиксирани телефонни постове, като намалението спрямо 2017 г. е с 1,0 процентен пункт, следван от А1 и Теленор, при които за едногодишния период се отчита минимално увеличение съответно с 0,6 процентни пункта и с 0,1 процентни пункта.

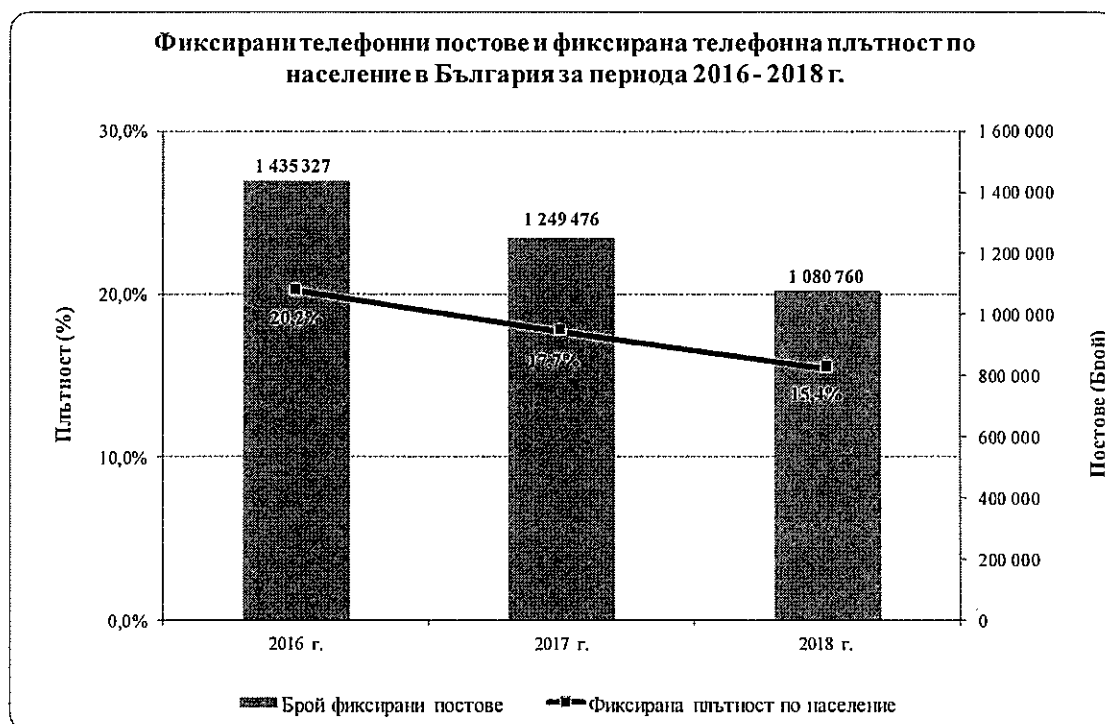
На база приходи от предоставяне на фиксирана телефонна услуга на крайни абонати, включително и частта на приходите от предоставяне на услугата в пакет с други електронни съобщителни услуги, също не се отчитат съществени изменения в пазарните дялове – при БТК се отчита едногодишен спад с 0,6 процентни пункта в сравнение с 2017 г. Пазарният дял на А1, изчислен на база приходи на дребно, се увеличава с 1,1 процентни пункта в сравнение с предходната година, докато този на Теленор намалява с 0,3 процентни пункта.

Телефонни постове на абонати на фиксирана телефонна услуга

Съгласно предоставената от предприятията информация относно дейността им по предоставяне на достъп на крайни потребители до фиксирана телефонна услуга, през 2018 г. за поредна година се отчита спад в броя на фиксираните телефонни постове. Този спад през 2018 г. в сравнение с 2017 г. възлиза на 13,5%, което е с 0,6 процентни пункта повече в сравнение със спада през 2017 г. спрямо 2016 г. (12,9%). Това се дължи както на намалението на броя на фиксираните телефонни постове на историческото предприятие с

14,9%, така и на спада в общия брой на фиксираните телефонни постове на абонатите на алтернативните предприятия с 11,2%.

На фигура 7 е представена информация относно изменението на броя на фиксираните телефонни постове и фиксираната телефонна плътност по население за тригодишен период.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 7

Намаляващият интерес на потребителите на гласови услуги към фиксираната телефонна услуга води до ежегодно намаление на броя на фиксираните телефонни постове, като за разглеждания тригодишен период (2016 г. – 2018 г.) общият отчетен спад при този показател възлиза на 24,7%. В резултат от намалението на общия брой фиксирани телефонни постове, стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по население“ също намалява и през 2018 г. достига 15,4%¹⁶.

Потребление (трафик) на фиксирана телефонна услуга

Ежегодното намаление на броя на абонатите на фиксирана телефонна услуга очаквано води и до свиване на общото потребление на услугата. През 2018 г. обемът на изходящия трафик (измерен в минути), генериран от потребителите¹⁷ при осъществяването на национални (селищни и междуселищни повиквания, повиквания към

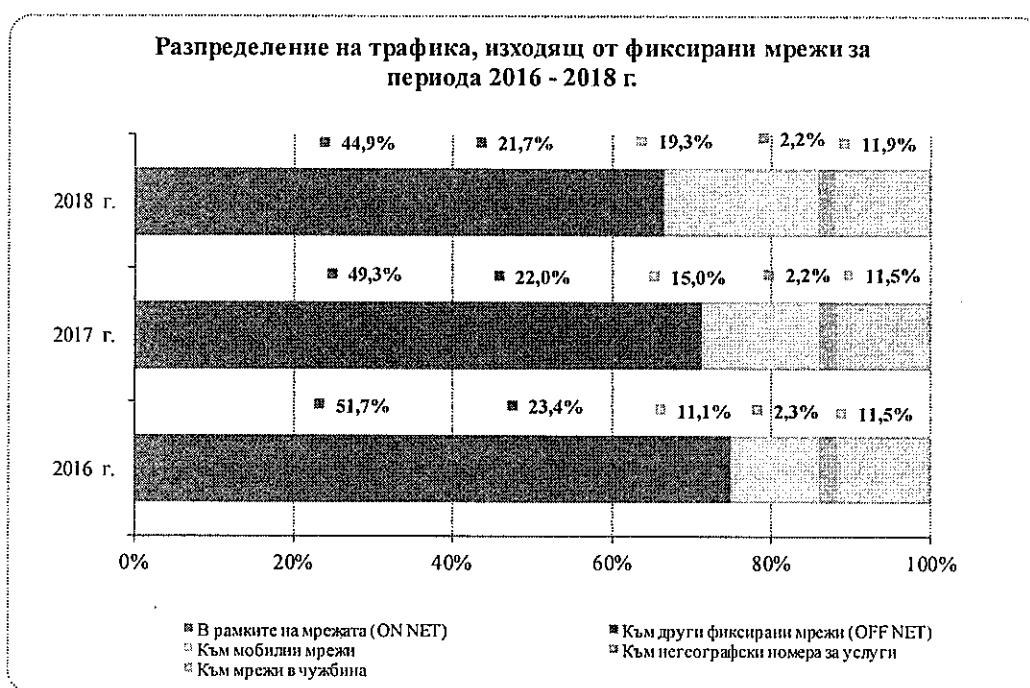
¹⁶ Показателят „фиксирана плътност по население“ е изчислен като съотношение между общия брой на активните телефонни постове към 31.12.2018 г. и броя на населението към 31.12.2018 г. по данни на НСИ (Население по области, общини, местоживее и пол: <http://www.nsi.bg/bg/node/2972>);

¹⁷ Включен е трафикът, генериран от абонати на фиксирана телефонна услуга (вкл. от услугата „избор на оператор“), както и трафикът от обществени телефони/кабини.

мобилни наземни мрежи и към негеографски номера) и международни повиквания, възлиза на 636,07 млн. минути и намалява със 17,9% в сравнение с 2017 г., при намаление от 19,9% в предходния едногодишен период.

Развитието на фиксираната телефонна услуга през последните години се изразява във включването на все по-голям обем телефонен трафик в месечните абонаменти. Трафикът от повиквания, който се заплаща от абонатите извън месечния абонамент представлява едва 15,3% от общо генерирания трафик, като за едногодишен период делът му е намалял с 2,5 процентни пункта. Това, както и устойчивата тенденция на намаление в потреблението на услугата като цяло, очаквано довежда до преустановяване на ползването на услугата „избор на оператор“. Само едно предприятие е декларирало предоставянето на тази услуга през 2018 г., като потреблението, измерено в обем генериран трафик и реализирани приходи, е символично.

Структурата на потреблението, от гледна точка на направленията на повикванията, не се променя съществено през 2018 г. в сравнение с предходните години. Фигура 8 представя разпределението на общия обем трафик, генериран от фиксирани мрежи.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 8

Както и през предходните години, през 2018 г. трафикът в рамките на мрежите (on net) генерира основната част от общо реализирания трафик – 44,9%. За поредна година обемът на трафика от тези повиквания намалява значително – с 25,2% спрямо предходната година, при 23,6% намаление за периода 2016-2017 г. Намаление се наблюдава и при обема на генерирания трафик от повикванията към други фиксирани мрежи (off net) с 19,1%, както и при международните повиквания с 14,3%. Ръст се отчита отново единствено при повикванията към мобилни мрежи – с 5,6% през 2018 г. при 8,1% за предходната година. Причината за това се дължи до голяма степен в увеличението на обема на този вид трафик, включен в абонаментите за фиксирана телефонна услуга. По данни от предприятията, предоставящи фиксирани телефонни услуги през 2018 г. 80,5% от общия обем на този трафик е от потребление, включено в абонаментите, като се отчита

ръст на показателя в сравнение с предходната година, когато стойността му е 71,3%. Като цяло, през 2018 г. 84,7% от общия трафик, генериран от абонатите на фиксирана телефонна услуга, са минути, включени в месечните абонаменти. Нарастването на този дял неминуемо оказва влияние върху структурата на приходите от фиксирана телефонна услуга.

Приходи от фиксирана телефонна услуга

През 2018 г. общият обем на реализираните приходи от предоставяне на фиксирана телефонна услуга¹⁸ възлиза на 117,875 млн. лв., което представлява спад с 13,8% спрямо 2017 г., при 20,8% за предходния едногодишен период.

Основните изменения, отчетени по отношение на приходите от фиксирана телефонна услуга, реализирани през 2018 г., са както следва:

- спад в обема на приходите, реализирани от предоставяне на достъп до фиксираната телефонна услуга (инсталационни и абонаментни такси) с 11,9% в сравнение с 2017 г.;
- поради все по-големия дял на изговорените „безплатни минути“, включени в цената на месечните абонаменти, както и поради ежегодния спад в потреблението, реализираните приходи от трафик извън абонаментите отчитат спад с 30,2% в сравнение с 2017 г.;
- спад в обема на приходите от предоставяне на услугите на едро (включващи услугите по взаимно свързване - генериране, терминиране, транзит и физическа реализация на взаимно свързване) с 6,2%.

На следващата фигура е представено разпределението (структурата) на общите приходи от фиксирана телефонна услуга по основни групи услуги за периода 2016 – 2018 г.

¹⁸ Вкл. приходите от повиквания чрез услугата „избор на оператор“ и обществени телефони/кабини.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 9

Видно от данните в периода 2016 – 2018 г. структурата на пазара на фиксирана телефонна услуга не се променя съществено – основна част от общите приходи от фиксирана телефонна услуга (76,3% през 2018 г.) се формира от инсталационни и абонаментни такси от предоставяне на услугата на крайни потребители, като самостоятелна услуга и като част от пакетна услуга. В резултат от намаленото потребление на услугата и включването на значителен обем минути в абонаментните планове, приходите от трафик от телефонни повиквания ежегодно намаляват, което се отразява и върху дела им в общия обем на приходите, който през 2018 г. възлиза на 10,6%.

Обществени телефони

По данни на предприятията, към края на 2018 г. броят на обществените телефони и телефонните кабинки на територията на страната отново отчита спад (с 4,5%) в сравнение с предходната година и възлиза на 6340. Трафикът, генериран от обществените телефони и кабинки, формира едва 0,3% от общия трафик от фиксирана гласова телефонна услуга. През 2018 г. обемът му се задържа приблизително на нивото на предходната година, като дори се наблюдава малък ръст от 6,1%.

Като цяло обемът на трафика, приходите и броят на поддържаните обществени телефони и телефонни кабинки се формират почти изцяло от дейността на БТК, произтичаща от задълженията на предприятието в качеството му на доставчик на универсална услуга¹⁹.

¹⁹ Подробна информация за предоставянето на универсална услуга е представена в т. 8.

Обобщение

И през 2018 г. намаляващият интерес на потребителите към ползването на фиксирана телефонна услуга за поредна година води до понижение на стойностите на всички основни показатели, както следва:

- спад в общия брой на фиксираните телефонни постове, включително и когато услугата се ползва в пакет с други електронни съобщителни услуги;
- намаленото потребление на услугата в комбинация с увеличаващия се дял на минутите потребление, включени в абонаментите, водят до спад в приходите от предоставяне на фиксирана телефонна услуга.

2.2. Мобилна телефонна услуга

Участници на пазара

През 2018 г. общият брой на оторизираните от КРС²⁰ предприятия за предоставяне на мобилна телефонна услуга е 5: А1, БТК, „Булсатком“ ЕАД (Булсатком), Теленор и „Ти.Ком“ АД. Представените от тях данни в КРС за отчет на дейността им през 2018 г. показват, че 4 от предприятията реално са предлагали и предоставяли услугата на пазара през 2018 г. – А1, БТК, Булсатком и Теленор. С Решение № 510/14.09.2017 г. КРС прехвърли разрешенията на „Макс Телеком“ ООД на „Ти.Ком“ АД. „Ти.Ком“ АД не е предоставяло мобилна телефонна услуга през 2018 г.

Видно от данните, представени в следващата таблица, към 31.12.2018 г. А1 продължава да има най-голям пазарен дял в сегмента на мобилна телефонна услуга на база брой абонати. През 2018 г.²¹ най-голям пазарен дял на база приходи от предоставяне на мобилна телефонна услуга на дребно притежава Теленор. Пазарният дял на Булсатком, изчислен както на база брой абонати, така и на база приходи, е символичен.

Таблица 4

Пазарни дялове на предприятията, предоставящи мобилна телефонна услуга на дребно

Предприятие	2017 г.		2018 г.	
	Дял на база брой абонати	Дял на база приходи	Дял на база брой абонати	Дял на база приходи
А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД	39,3%	36,5%	39,4%	34,0%
ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ ЕАД	32,9%	37,6%	32,9%	38,9%
БТК	27,8%	25,9%	27,7%	27,0%
МАКС ТЕЛЕКОМ ООД	0,0%*	0,02%	///	///
БУЛСАТКОМ ЕАД**	0,0%	0,0%	0,01%	0,01%
ТИ.КОМ АД***	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

*Към 31.12.2017 г. предприятието няма абонати на мобилна телефонна услуга.

²⁰ Предприятия, които имат разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс –номера от ННП, за предоставяне на мобилна телефонна услуга;

²¹ Пазарните дялове са изчислени на база приходи от предоставяне на мобилна телефонна услуга на дребно (приходи на дребно от самостоятелно предоставяне на услугата и частта на приходите от предоставяне на услугата в пакет с други електронни съобщителни услуги). В Годишните доклади на КРС за 2010 - 2017 г. пазарните дялове на база приходи са изчислени въз основа на приходите на едро от предоставяне на мобилна телефонна услуга и приходите на дребно от самостоятелно предоставяне на услугата, без частта на приходите от предоставяне на услугата в пакет с други електронни съобщителни услуги.

**Предприятието не предоставя мобилна телефонна услуга през 2017 г.

***Предприятието не предоставя мобилна телефонна услуга през 2017 г. и 2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

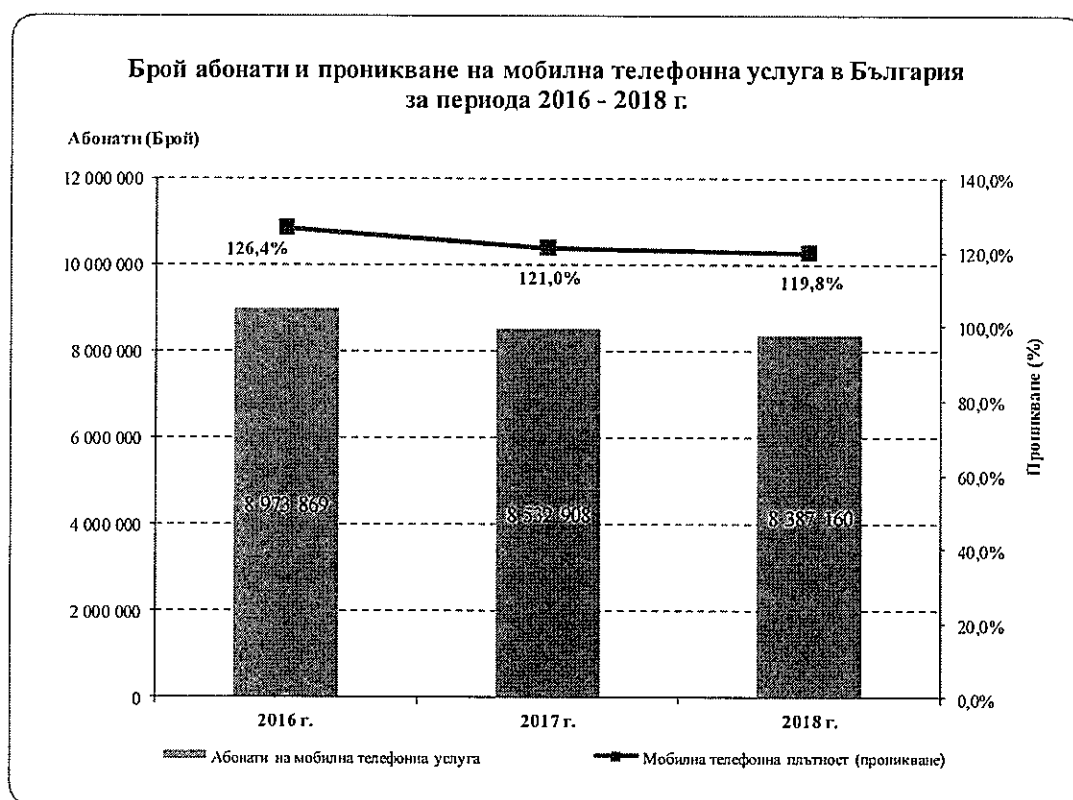
Данните в таблица 4 показват, че измененията в пазарните дялове на А1, Теленор и БТК през 2018 г. са незначителни и те не водят до пренареждане на позициите в сегмента спрямо предходната 2017 г.:

- относителният дял на А1, изчислен на база брой абонати, се увеличава за едногодишен период с 0,1 процентни пункта, а този, изчислен на база приходи, намалява с 2,5 процентни пункта;
- относителният дял на Теленор, изчислен на база брой абонати остава без изменение за едногодишен период, а този, изчислен на база приходи, се увеличава с 1,3 процентни пункта;
- относителният дял на БТК, изчислен на база брой абонати намалява за едногодишен период с 0,1 процентни пункта, а този, изчислен на база приходи, се увеличава с 1,1 процентни пункта.

Абонати на мобилна телефонна услуга

Към 31.12.2018 г. броят на абонатите на мобилна телефонна услуга (брой уникални SIM карти) възлиза на 8 387 160, като се отчита лек спад спрямо предходната година (с 1,7% в сравнение с 2017 г.; към 31.12.2017 г. броят на абонатите е 8 532 908). Данните, предоставени в КРС от предприятията, показват, че този спад продължава да бъде провокиран основно от намаление в броя на предплатените карти (спад със 7,7%) и в незначителна степен на спад в броя на абонатите по договор (с 0,5%). На следващата фигура е представена информация за броя на абонатите на мобилна телефонна услуга и проникването („мобилна телефонна плътност“) на услугата сред населението за периода 2016 – 2018 г.²²

²² Показателят „мобилна телефонна плътност“ е изчислен като съотношение между броя на абонатите на мобилна телефонна услуга към 31.12.2018 г. и броя на населението към 31.12.2018 г. по данни на НСИ (Население по области, общини, местоживее и пол: <http://www.nsi.bg/bg/node/2972>).

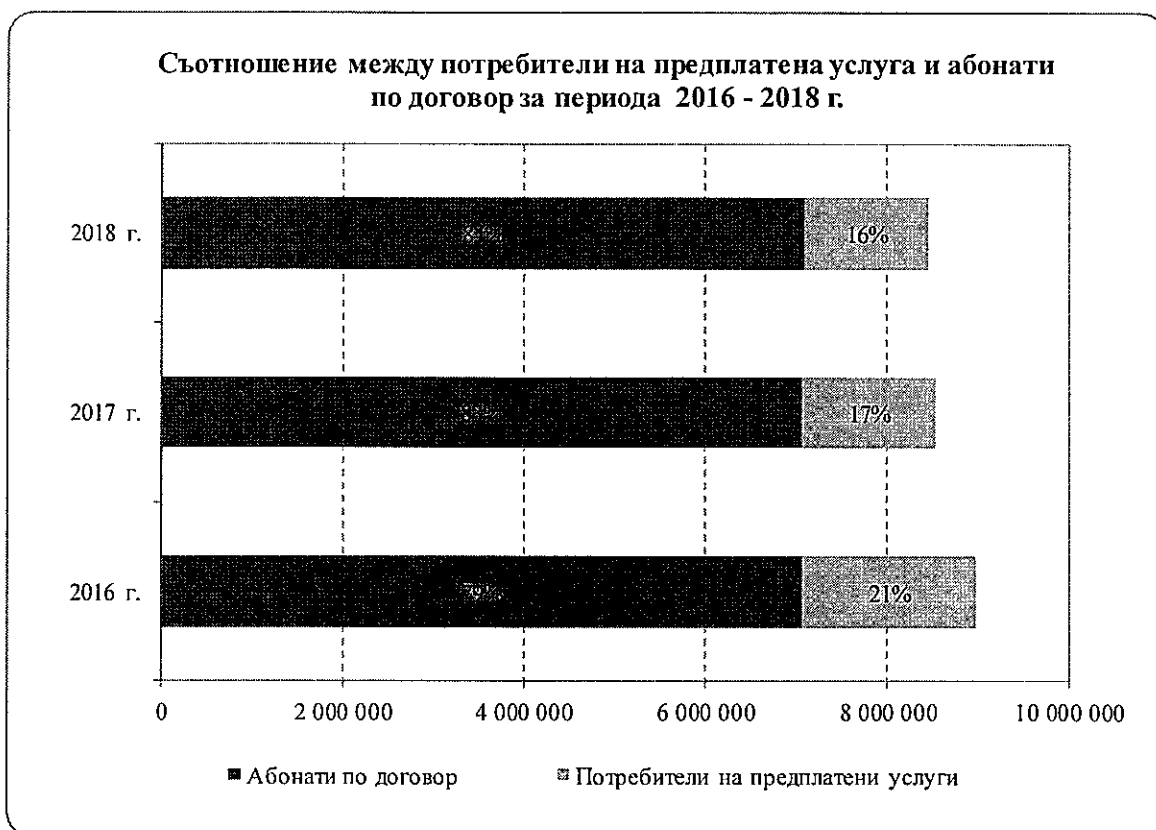

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 10

Към края на 2018 г. проникването на мобилната телефонна услуга в България достига 119,8%. В сравнение с предходните две години, през 2018 г. е налице забавяне в тенденцията на спад в броя на потребителите на мобилна телефонна услуга, в резултат на което, видно от данните на фигура 10, темпът на намаление при показателя „мобилна телефонна плътност“ също се забавя и отчетеният спад за последната година е 1,2 процентни пункта.

На следващата фигура 11 са представени данни за съотношението между потребителите на предплатена мобилна телефонна услуга и абонати по договор. За разлика от наблюденията през 2017 г. значителен спад при броя на предплатените карти (с 22,5% спрямо 2016 г.) отчетеното през 2018 г. намаление има много по-слабо негативно отражение върху относителния им дял, който намалява само с 1 процентен пункт (до 16%) спрямо 2017 г. Съответно, дялът на абонатите по договор към края на 2018 г. достига до 84% от общия брой на потребителите на мобилна телефонна услуга у нас.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 11

Причините за отчетения през 2018 г. спад на броя и на относителния дял на предплатените карти (фигура 8) са комплексни – от една страна е налице остатъчен ефект от предприетите в съответствие със ЗЕС и Закона за противодействие на тероризма²³ през 2017 г. мерки от мобилните оператори по деактивиране на предплатени SIM карти на потребители, които имат над 10 регистрирани на свое име такива, а от друга, е налице и миграция от предплатена услуга към услуга по договор.

Потребление (трафик) на мобилна телефонна услуга

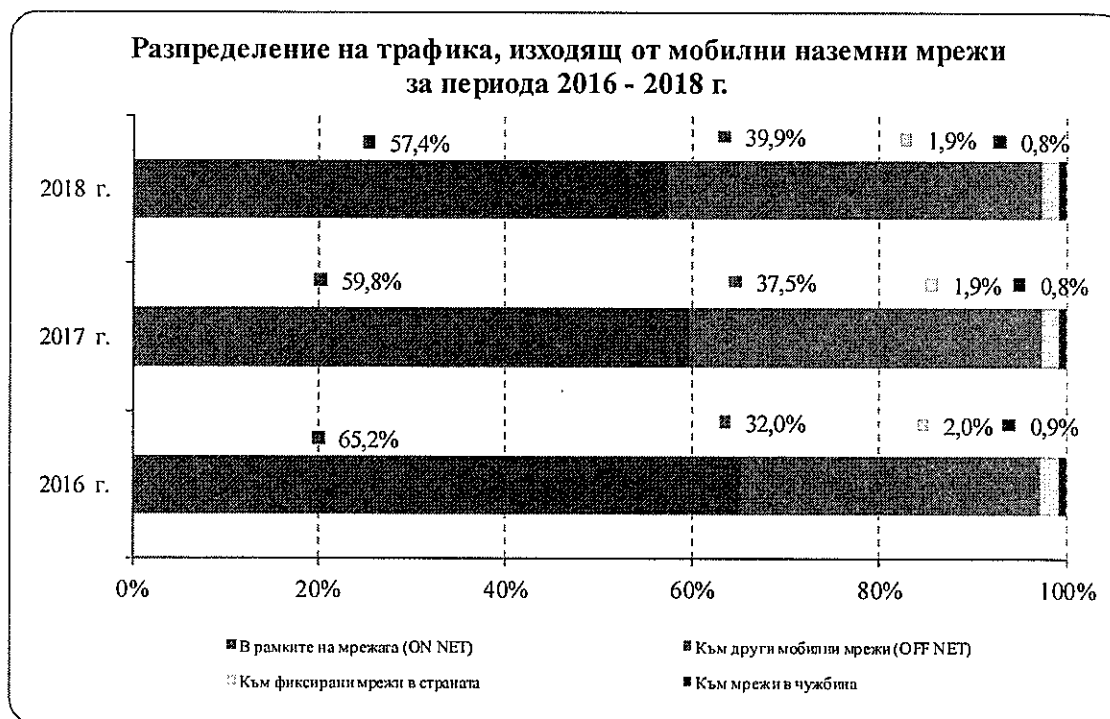
През 2018 г. общият обем на изходящия трафик²⁴ (измерен в минути) възлиза на 19 372,17 млн. минути и бележи ръст в размер на 2,8% спрямо предходната 2017 г. Отчетеният ръст в потреблението на мобилна телефонна услуга се дължи на увеличение на изговорените минути към други мобилни мрежи в страната (с 9,4%), към фиксирани мрежи в страната (с 2,3%) и на изговорените минути към мрежи в чужбина (с 3,5%). Потреблението в рамките на дадена мобилна мрежа продължава да намалява, като

²³ Чл. 138г. от ЗЕС (ДВ, бр. 103 от 27 Декември 2016 г.): Предприятията, предоставящи обществени телефонни услуги чрез фиксирани и/или мобилни наземни мрежи, нямат право да регистрират и/или да активират на името на един потребител повече от 10 телефонни номера, чрез които се предоставят предплатени телефонни услуги;

²⁴ Включва изходящ трафик, генериран от абонати на мобилна телефонна услуга в рамките на дадена мобилна мрежа (on net трафик), към други мобилни мрежи в страната (off net трафик), към фиксирани мрежи в страната и към мрежи в чужбина.

регистрираният през 2018 г. спад спрямо 2017 г. е 1,4%. Делът на потреблението (брой изговорени минути) в общото потребление на мобилна телефонна услуга от абонатите с предплатени SIM карти (4,1%) и от абонатите по договор (95,9%) остава непроменен спрямо отчетения дял на потреблението им за предходната 2017 г. И при двете категории абонати се наблюдава ръст в изговорените минути спрямо 2017 г., като при абонатите по договор увеличението е с 2,8%, а при абонатите с предплатени карти - с 1,8%.

Данните на фигура 9 показват, че и през 2018 г. трафикът в рамките на дадена мобилна мрежа (on net) продължава да има най-голям дял (57,4%) в общия обем на генерирания трафик в мобилни мрежи в страната. Той обаче продължава да намалява, като за периода 2016 – 2018 г. регистрираният спад е със 7,8 процентни пункта. В абсолютно изражение (брой минути) обемът на on net трафика намалява с 5,5% за същия период.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 12

Делът на трафика към фиксирани мрежи в страната, както и на трафика към мрежи в чужбина остава без изменение спрямо 2017 г. (фигура 12).

Отчетеният спад при дела на on net трафика е в резултат на увеличение на дела на трафика, генериран към други мобилни мрежи в страната (off net). За 2018 г. off net повикванията заемат 39,9% от общия генериран трафик в мобилни мрежи у нас и бележат ръст от 7,9 процентни пункта за периода 2016 – 2018 г. В абсолютно изражение за посочения период се отчита повишение с 34,2% при off net трафика. Продължаващият и през 2018 г. ръст на потреблението извън рамките на собствената мрежа показва, че на пазара на мобилна телефонна услуга продължава да има силна конкуренция и крайните потребители разполагат с благоприятни условия за разговори извън собствената мрежа.

В резултат от въведената през 2017 г. благоприятна за потребителите регулация на цените за разговори в „роуминг като у дома“ в рамките на държавите от Европейската икономическа зона (ЕИЗ), през 2018 г. броят на реално изговорените минути в роуминг (изходящи повиквания в роуминг) от абонати на българските предприятия продължава да

нараства – с 57,2%, а този на входящите повиквания – с 46,3%.

Кратки мултимедийни и текстови съобщения

През 2018 г. продължава регистрираната през предходните години устойчива тенденция на спад на броя на изпратените SMS и MMS. За 2018 г. изпратените SMS възлизат на 397 млн. броя (спад с 15,1% спрямо 2017 г.), а изпратените MMS са 4,5 млн. броя (с 4,5% по-малко спрямо 2017 г.).

Независимо, че горепосочената регулация на цените за разговори в роуминг касае и SMS съобщенията в роуминг, през 2018 г. при тях също продължава да се отчита спад на потреблението – с 11,7%. За същия период потреблението на MMS съобщенията в роуминг нараства 4 пъти.

Приходи от мобилна телефонна услуга

През 2018 г. общият обем на приходите от предоставяне на мобилна телефонна услуга възлизат на 1 069,931 млн. лв. и за поредна година бележи спад (с 4,1% спрямо предходната 2017 г.). Обемът на приходите от предоставяне на мобилна телефонна услуга на дребно е 891,367 млн. лв., а на приходите от услуги на едро – 178,564 млн. лв. Данните, с които КРС разполага, показват, че регистрираният за 2018 г. спад в приходите от предоставяне на мобилна телефонна услуга е изцяло провокиран от намаление в приходите от услуги на дребно - с 6,1%. При приходите от услуги на едро (взаимно свързване) е налице ръст спрямо 2017 г. с 6,9%. Анализът на данните сочи, че основните причини за регистрираното намаление в приходите от предоставяне на мобилна телефонна услуга на дребно са следните:

- трайна тенденция на спад в броя на абонатите (с 26,1%) и в приходите (с 20,6%) от месечен абонамент и инсталационни такси от самостоятелно предоставяне на мобилна телефонна услуга в съчетание с недостатъчен темп на ръста в броя на абонатите (с 18,2%) и приходите (с 6%) от предоставяне на услугата в пакет с други електронни съобщителни услуги;
- през 2018 г. обемът на изговорените „безплатни минути“, включени в цената на месечния абонамент, достига 96,4% от общото потребление на мобилна телефонна услуга, а приходите от мобилни разговори намаляват с 22,1% спрямо предходната 2017 г.;
- независимо, че през 2018 г. потреблението на мобилна телефонна услуга в роуминг нараства с 51,4% спрямо 2017 г., благоприятната за потребителите регулация на цените за разговори и SMS съобщения в „роуминг като у дома“ в рамките на държавите от Европейската икономическа зона, рефлектира върху приходите от мобилна телефонна услуга в роуминг и те намаляват с 10,3%.

На следващата фигура е представено разпределението (структурата) на приходите от мобилна телефонна услуга по години за периода 2016 - 2018 г. Данните на фигура 13 сочат, че определящата роля на приходите от месечен абонамент и инсталационни такси от самостоятелно и пакетно предоставяне на мобилна телефонна услуга се запазва и през 2018 г. те продължават да заемат най-голям дял в сегмента (64,8%). В същото време, отчетеният ръст през 2018 г. в общия обем на приходите на едро се отразява положително и върху техния дял в сегмента, който достига до 16,7%. Делът на приходите от телефонни разговори (8,5%) за поредна година бележи спад – с 2 процентни пункта.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 13

При останалите услуги в сегмента не са налице значителни изменения за едногодишен период. Делът на приходите от SMS и MMS съобщения отчита незначително увеличение през 2018 г. (с 0,1 процентен пункт), докато при дела на приходите от други услуги е налице незначителен спад (с 0,3 процентни пункта).

Обобщение

Развитието на мобилната телефонна услуга през 2018 г. продължава да се характеризира със силна конкуренция между тримата основни участници на пазарния сегмент – А1, Теленор и БТК, като се наблюдават следните по-важни тенденции и изменения:

- забавяне на спада в броя на абонатите на мобилна телефонна услуга в сравнение с предходната 2017 г.;
- продължава тенденцията на спад в размера на приходите от предоставяне на мобилна телефонна услуга;
- спрямо 2017 г. се отчита ръст на приходите от услуги на едро (взаимно свързване);
- продължава устойчивият ръст в размера на общото потребление на мобилна телефонна услуга и ръст на реално изговорените минути в роуминг от абонати на българските предприятия.

3. Услуги по предоставяне на линии под наем

Информацията за общите приходи от предоставяне на услугата „линии под наем“, в това число и приходи от предоставяне на „международни линии под наем“, през 2018 г. потвърждава наблюдаваната през последните години категорична тенденция на свиване на този пазарен сегмент. Общите приходи от предоставяне на услугата през 2018 г. възлизат на 14,238 млн. лв,²⁵ като се отчита намаление с 21,3% спрямо приходите, реализирани през предходната година.

Обобщена информация за броя на предприятията, предоставяли услугата „линии под наем“, включително „международни линии под наем“, както и за размера на получените от тях приходи, е представена в таблица 5 по-долу.

Таблица 5

Брой предприятия, брой линии и приходи по вид на предоставяните линии под наем през 2018 г.

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2018 г.	Брой отдадени линии под наем към 31.12.2018 г.	Приходи през 2018 г. (в млн. лв. без ДДС)
1. Линии под наем на едро	20	2 301	9,543
1.1. Национални линии под наем	16	2 055	6,131
1.2. Международни линии под наем	9	246	3,412
2. Линии под наем на дребно	10	2 199	4,695
Общо	23	///	14,238

Източник: Данни, подадени в КРС

Участници на пазара

Съгласно подадената в комисията информация 23 предприятия (от 100 уведомили КРС за намеренията си да предоставят услугата „линии под наем“, вписани в публичния регистър към 31.12.2018 г.) са били активни на пазарния сегмент. Осем предприятия са предоставяли услугата както на пазара на дребно, така и на този на едро, а девет предприятия са предоставяли услугата „международни линии под наем“.

В таблици 6 и 7 са представени пазарните дялове на основните предприятия, предоставяли линии под наем на дребно/на едро през 2018 г.

Таблица 6

Пазарни дялове на предприятията, предоставящи линии под наем на дребно

²⁵ Включени са приходите от национални линии под наем на едро и дребно, както и приходите от националните участъци на международните линии под наем. Не включва приходи от участъците на международните линии под наем извън територията на страната.

Предприятие	2017 г.		2018 г.	
	Дял на база брой линии на дребно	Дял на база приходи на дребно	Дял на база брой линии на дребно	Дял на база приходи на дребно
БТК	74,9%	79,8%	74,7%	69,7%
А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД	14,8%	7,7%	12,5%	9,7%
СОФИЯ КОМУНИКАЦИИ ЕАД	8,1%	9,0%	8,3%	10,8%
Всички останали	2,2%	3,4%	4,5%	9,7%

Източник: Данни, подадени в КРС

През 2018 г. спрямо 2017 г. общият пазарен дял (95,5%) на база брой линии на дребно на трите основни предприятия намалява с 2,3 процентни пункта, като най-значително е намалението в дела на А1 – с 2,3 процентни пункта. На база приходи на дребно отчетеният спад в дела на трите предприятия е по-голям – с 6,3 процентни пункта. В резултат, останалите участници увеличават пропорционално дела си, както на база приходи, така и на база брой линии.

Таблица 7

Пазарни дялове на предприятията, предоставящи линии под наем на едро

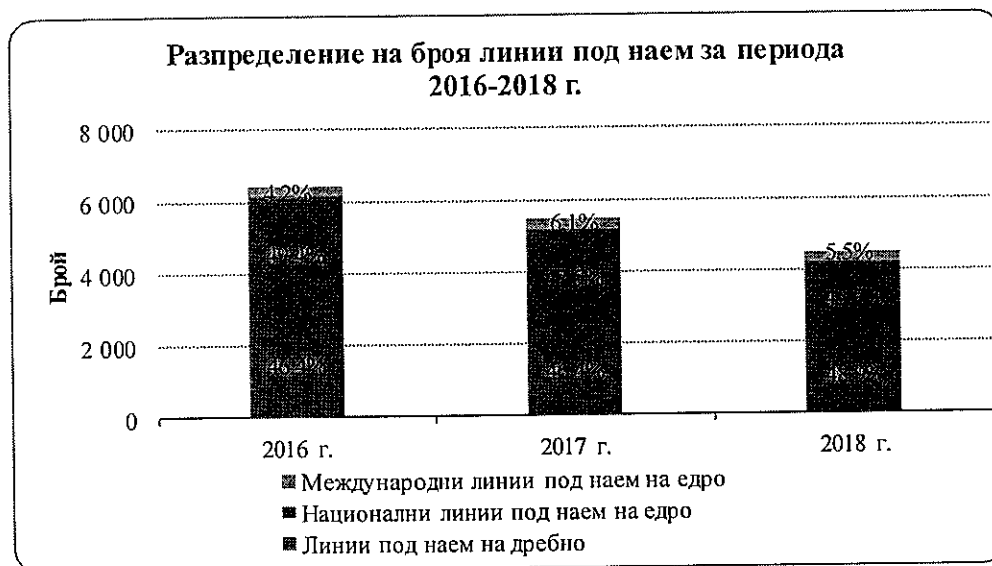
Предприятие	2017 г.		2018 г.	
	Дял на база брой линии на едро	Дял на база приходи на едро	Дял на база брой линии на едро	Дял на база приходи на едро
НОВАТЕЛ ЕООД	28,5%	35,4%	25,1%	25,7%
СОФИЯ КОМУНИКАЦИИ ЕАД	22,5%	8,9%	22,8%	9,6%
БТК	17,6%	28,5%	16,6%	33,8%
Всички останали	31,4%	27,2%	35,5%	30,9%

Източник: Данни, подадени в КРС

Аналогична е ситуацията и при линиите под наем на едро. Делът на всички останали участници се увеличава, както на база брой линии (с 4,1 процентни пункта), така и на база приходи (с 3,7 процентни пункта), заемайки все по-голям пазарен дял спрямо основните три предприятия.

Брой линии под наем на едро и дребно

Общият брой предоставени линии под наем на едро и на дребно продължава да намалява и през 2018 г. спрямо предходната година отчетеното намаление е със 17,9%. Въпреки че новите поколения мрежи изискват все по-голям обем преносна среда и факта, че наетата линия е изключително рентабилна при големи обеми трафик, потребителското търсене се измества в посока търсене на нови продукти за достъп, които осигуряват нужното, а и по-високо качество на преноса, гъвкавост и адаптивност спрямо индивидуалните изисквания и при това на по-добра цена.

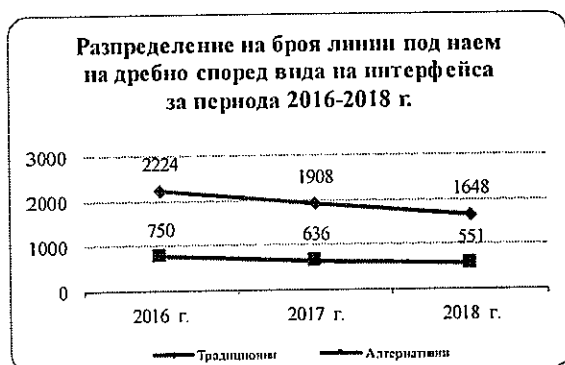

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 14

Разпределението на линиите под наем е показано на фигура 14. Поради значителното намаление в броя линии под наем на едро спрямо предходната година (с 21,6%), през 2018 г. се отчита увеличение с 2,5 процентни пункта на дела на линиите под наем на дребно за сметка на дела на линиите на едро. Относителният дял на международните линии под наем на едро не се променя съществено.

На фигури 15 и 16 е представено разпределението на броя предоставени линии под наем на едро и на дребно за периода 2016 – 2018 г. според вида на интерфейса.

Фиг. 15

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 16

Общият спад в линиите под наем на дребно през 2018 г. възлиза на 13,6%, като традиционните линии и алтернативните линии намаляват с почти еднакъв темп, съответно с 13,6% и с 13,4%. Отчетеният спад в броя линии под наем на едро е в резултат главно от драстичния спад от 36,2% в броя на традиционните линии на едро. Броят на алтернативните линии под наем на едро намалява с 19,6%.

Приходи от линии под наем

На фигура 17 е представена структурата на реализираните приходи от предоставяне на услугата „линии под наем“ (на едро и дребно) за периода 2016-2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 17

Намалението на броя на линиите под наем като резултат води и до спад на приходите в пазарния сегмент. На фигура 17 са представени данните, които потвърждават наблюдаваната тенденция на намаляване на приходите, но също така показват и промяна в съотношението между тях. През 2018 г. за пръв път се отчита намаление в приходите от всички видове линии под наем, като най-значителен е спадът в приходите от международни линии под наем на едро – с 34,4%. Най-голям дял в приходите продължават да заемат приходите от национални линии под наем на едро – 43,1%, като спрямо предходната година се отчита увеличение с 4,6 процентни пункта в дела на тези линии в общия обем на сегмента. В абсолютно изражение приходите от национални линии под наем на едро намаляват с 11,9%. Приходите от линии под наем на дребно също отчитат спад, който е в размер на 20,9%, като делът на тези приходи запазва нивото си от предходната година. Понижение на приходите и в абсолютни, и в относителни стойности, е регистрирано при международните линии под наем на едро²⁶. Делът, който те заемат в общия обем на сегмента, се е понижил до 24,0%, което представлява намаление с 4,8 процентни пункта.

Обобщение

През 2018 г. в сегмента „Услуги по предоставяне на линии под наем“ се потвърждават наблюдаваните през предходните години тенденции на:

- спад в броя линии под наем, особено при линиите под наем на едро. Най-силно изразен е спадът при традиционните линии на едро;
- спад в общия обем приходи от линии под наем, резултат както от намаляващия брой линии, така и от наблюдаваната през последните години тенденция на изместване на традиционните линии под наем от алтернативните такива, които се предоставят при аналогични параметри на значително по-ниски цени от традиционните;

²⁶ Включва приходи от националните участъци на международни линии под наем, не включва приходи от участъците извън територията на страната.

- миграция към нови продукти за достъп, много по-изгодни за потребителя, които напълно задоволяват изискванията на новите поколения мрежи и услуги.

4. Пренос на данни и достъп до интернет

Възходящото развитие на услугите за достъп до интернет и пренос на данни в страната се запазва и през 2018 г. През годината общият обем на реализираните приходи от услугите, включени в сегмента „Пренос на данни и достъп до интернет“, възлиза на 887,172 млн. лв., като се отчита ръст от 18,2% спрямо предходната 2017 г.²⁷

В таблица 8 е представена обобщена информация за броя на предприятията, които през 2018 г. са предоставяли услуги на този пазарен сегмент, както и информация за броя на техните абонати/потребители и за размера на получените от тях приходи.

Таблица 8

Брой предприятия, абонати/потребители и приходи по вид на предоставяните през 2018 г. услуги за достъп до интернет и пренос на данни

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2018 г.	Брой абонати/потребители към 31.12.2018 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС)	
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	Общо ²	в т.ч. приходи на пакетни услуги
1. Услуги за достъп до интернет и пренос на данни на дребно	651	///	///	850,038	361,346
1.1. Достъп до интернет ³ , в т. ч.:	644	8 044 509	5 692 015	799,487	361,346
1.1.1. фиксиран	643	1 903 815	670 607	276,242	65,390
1.1.2. мобилен ⁴	5	6 220 041	5 100 755	523,246	295,955
1.2. Услуги за пренос на данни	57	///	///	50,305	///
1.3. Други услуги (хостинг, електронна поща и др.)	15	///	///	0,245	///
2. Услуги на едро	117	///	///	37,134	///
2.1. Предоставяне на капацитет за интернет свързаност (Peering и Transit)	85	///	///	23,886	///
2.2. Услуги за пренос на данни	16	///	///	4,584	///
2.3. Предоставяне на едро на достъп до интернет чрез мрежи за достъп от следващо поколение (NGA)	49	///	///	5,986	///
2.4. Други услуги на едро	9	///	///	2,678	///
Общо	679	///	///	887,172	///

¹ Вкл. абонати на пакетни услуги

² Вкл. приходи от пакетни услуги

³ Данните за общия брой абонати и приходи на услуги за достъп до интернет са получени на база постъпили в КРС данни от 90,9% от регистрираните предприятия.

⁴ Вкл. се мобилен достъп с карти за данни или модем и пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет (включително абонати на пакети за пренос на данни, закупува допълнително към гласови планове, чрез мобилни мрежи от трето и четвърто поколение UMTS/HSPA+/LTE).

Източник: Данни, подадени в КРС

²⁷ Данните за 2017 г. са актуализирани.

Участници на пазара

Към 31.12.2018 г. общият брой на регистрираните в КРС предприятия с намерения да предоставят услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет е 918, като посоченият брой е със 17 повече от регистрираните през предходната година. Броят на предприятията, предоставящи реално услуги за достъп до интернет и пренос на данни, е 679²⁸, като и тук се отчита увеличение спрямо 2017 г.²⁹ с 19 предприятия. Предприятията, предоставящи услуги на дребно, се увеличават за едногодишен период с 16 до 651, а тези, предоставящи услуги на едро, се увеличават с 9 и през 2018 г. предприятията, които предоставят услуги на едро, са общо 117 на брой.

През 2018 г. основните доставчици на фиксиран достъп до интернет за крайни потребители (услуга на дребно) са БТК, А1 и Булсатком.

Таблица 9

Пазарни дялове на предприятията, предоставящи фиксиран достъп до интернет на дребно

Предприятие	2017 г.		2018 г.	
	Дял на база брой абонати на фиксиран достъп	Дял на база приходи от фиксиран достъп	Дял на база брой абонати на фиксиран достъп	Дял на база приходи от фиксиран достъп
БТК	26,8%	18,9%	27,1%	20,3%
А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД	26,0%	18,6%	26,2%	19,7%
БУЛСАТКОМ ЕАД	8,7%	12,6%	8,9%	10,8%
Всички останали	38,5%	49,9%	37,8%	49,2%

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от таблица 9, през 2018 г. и трите най-големи предприятия, осъществяващи дейност на пазара на фиксиран достъп до интернет на дребно са увеличили равномерно своя пазарен дял на база брой абонати. Отчетеното слабо увеличение е в рамките на 0,2 – 0,4 процентни пункта и не води до разместване на позициите на предприятията по отношение на пазарния дял на база абонати. Първите две предприятия – БТК и А1 запазват сходните си пазарни дялове на база абонати и през 2018 г. При пазарния дял на предприятията на база приходи от фиксиран достъп до интернет на дребно, включително и частта на приходите от предоставяне на фиксиран интернет достъп в пакет с други електронни съобщителни услуги, също се отчита ръст. БТК и А1 увеличават своя пазарен дял на база приходи съответно с 1,4 и 1,1 процентни пункта. Единствено делът на Булсатком на база приходи бележи спад от 1,8 процентни пункта спрямо 2017 г. При останалите предприятия се отчита лек спад с 0,7 процентни пункта, както на база абонати на фиксиран достъп, така и на база приходи.

През 2018 г. мобилен достъп до интернет предоставят и петте мобилни предприятия – А1, БТК, Булсатком, Теленор и Ти.Ком. В таблица 10 са представени дяловете им при предоставяне на мобилен интернет през 2017 и 2018 г.

²⁸ Включително и предприятията, уведомили КРС за прекратяване на дейността през 2018 г. и декларирали приходи през годината;

²⁹ Данните за 2017 г. са актуализирани.

Таблица 10

Пазарни дялове на предприятията, предоставящи мобилен достъп до интернет на дребно

Предприятие	2017 г.		2018 г.	
	Дял на база брой абонати на мобилен достъп	Дял на база приходи от мобилен достъп	Дял на база брой абонати на мобилен достъп	Дял на база приходи от мобилен достъп
БТК	35,8%	35,0%	34,8%	36,8%
А1 БЪЛГАРИЯ	29,6%	34,2%	32,8%	34,0%
ТЕЛЕНОР	34,5%	30,3%	32,4%	29,1%
БУЛСАТКОМ	0,04%	0,1%	0,03%	0,04%
МАКС ТЕЛЕКОМ	0,2%	0,4%	///	///
ТИ.КОМ*	0,0%	0,0%	0,03%	0,02%

*Предприятието не предоставя мобилен достъп до интернет през 2017 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от данните, представени в таблицата, единствено пазарният дял на база абонати на А1 отчита ръст спрямо 2017 г. в размер на 3,2 процентни пункта. Това е за сметка на другите две предприятия – БТК и Теленор, при които се отчита лек спад, съответно с 1,0 и 2,1 процентни пункта. При Булсатком изменението в посока намаление е несъществено (0,01 процентни пункта). Посоченият ръст в дела на А1, изчислен на база брой абонати на мобилен достъп, се отразява и в разместване на позициите на предприятията през 2018 г. спрямо 2017 г. При пазарния дял на база приходи, с включена частта на приходите от предоставяне на мобилен интернет в пакет с други електронни съобщителни услуги, единствено БТК отбелязва нарастване в размер на 1,8 процентни пункта. При останалите предприятия, предоставящи мобилен достъп до интернет, се отчита спад от 0,06 до 1,2 процентни пункта на база приходи за 2018 г.

Абонати на услуги за достъп до интернет

През 2018 г. се запазва тенденцията за ръст на броя на абонатите на услуги за достъп до интернет в страната. Към 31.12.2018 г. общият брой на абонатите на интернет услуги на дребно (фиксиран и мобилен достъп до интернет) е 8,045 млн. и бележи увеличение от 11,7% спрямо края на предходната година. Абонатите на пакетни услуги (с включен фиксиран и/или мобилен достъп до интернет) също нарастват, като за последната година увеличават броя си с 15,6% в абсолютно изражение и достигат 5,692 млн. През 2018 г. абонатите на пакетни услуги представляват вече 70,8% от общия брой абонати и спрямо предходната година отчетеното увеличение е с 2,4 процентни пункта.

Броят на абонатите на фиксиран достъп до интернет (включително и на услуги, предоставяни в пакет)³⁰ запазва своя постоянен темп на растеж. За изминалата година броят на абонатите се увеличава с 5,6%, достигайки 1,904 млн. Делът на абонатите на фиксиран достъп продължава да намалява в общия брой абонати на достъп до интернет до 23,7%, като за една година се отчита спад от 1,3 процентни пункта.

³⁰ Включват се абонати на ADSL, LAN, RLAN, CATV, FTTx, сателитен достъп, фиксиран достъп през мобилна мрежа, както и брой линии за достъп до интернет на дребно чрез линии под наем и специално организиран достъп.

През 2018 г. броят на абонатите, използващи услуги за мобилен достъп до интернет³¹, се увеличава с 13,9% спрямо предходната година, като достига 6,220 млн. Нарастването се дължи и на увеличението с 19,9% спрямо данните от 2017 г. на броя на абонатите на мобилен достъп до интернет в пакет, който в края на 2018 г. възлиза на 5,101 млн. В резултат от преориентирането на потребителите към ползването на мобилен интернет в пакет се отчита спад със 7,1% спрямо 2017 г. в броя на абонатите, ползващи услугата самостоятелно (чрез карти за данни и/или модем) и в края на 2018 г. тези абонати намаляват до 1,119 млн.

През 2018 г. мобилен достъп до интернет чрез LTE предоставят и 5-те мобилни оператора в България. Броят на LTE абонатите за изминалата година отново отбелязва ръст от 32,6%, като към 31.12.2018 г. той достига 3,551 млн. Делът на LTE абонатите вече е 57,1%, а в относително изражение отчетеният ръст е с 8,1 процентни пункта.

На фигура 18 е представено проникването³² на широколентовия фиксиран достъп до интернет по население и домакинства³³ и на мобилния достъп³⁴ по население за периода 2016–2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 18

В края на 2018 г. проникването на широколентовия фиксиран достъп до интернет сред домакинствата в страната достига 57,6% спрямо 54,2% в края на предходната

³¹ Самостоятелна услуга чрез карти за данни или модеми и пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет, чрез мобилни мрежи от трето и четвърто поколение UMTS/HSPA+/LTE (включително пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове);

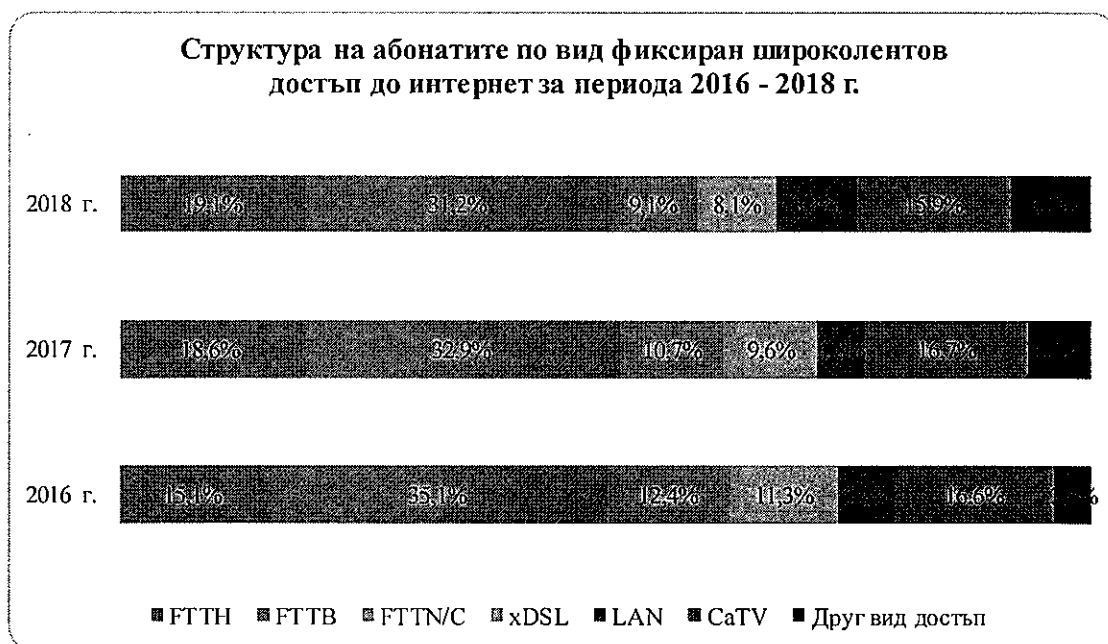
³² За изчисление на този показател са използвани данните от оценката на НСИ за населението на страната към 31.12.2016 г., 31.12.2017 г. и към 31.12.2018 г. и данните за броя на домакинствата от преброяването през 2011 г.;

³³ Използвани са данни за броя домашни абонати към края на съответната година;

³⁴ Включват се: абонати на пакетни услуги с включен мобилен достъп до интернет (включително абонати на пакети за пренос на данни, закупени допълнително към гласови планове), абонати на самостоятелна услуга чрез карти за данни или модеми, както и потребители на услуги за мобилен достъп до интернет, предоставяни без отделен абонамент.

година. Стойността на показателя „проникване на фиксиран ширококолов достъп до интернет на база население” също нараства, като достига 27,1%, което представлява ръст с 1,6 процентни пункта. В резултат от продължаващото нарастване на броя на абонатите на мобилен достъп до интернет, показателят „проникване на мобилен достъп до интернет по население” също отчита ръст от 9,8 процентни пункта спрямо 2017 г., а за периода 2016-2018 г. този ръст е с 14,0 процентни пункта.

Структурата на абонатите по видове фиксиран достъп до интернет за периода 2016–2018 г. е показана на фигура 19.

Източник: Данни, подадени в КРС

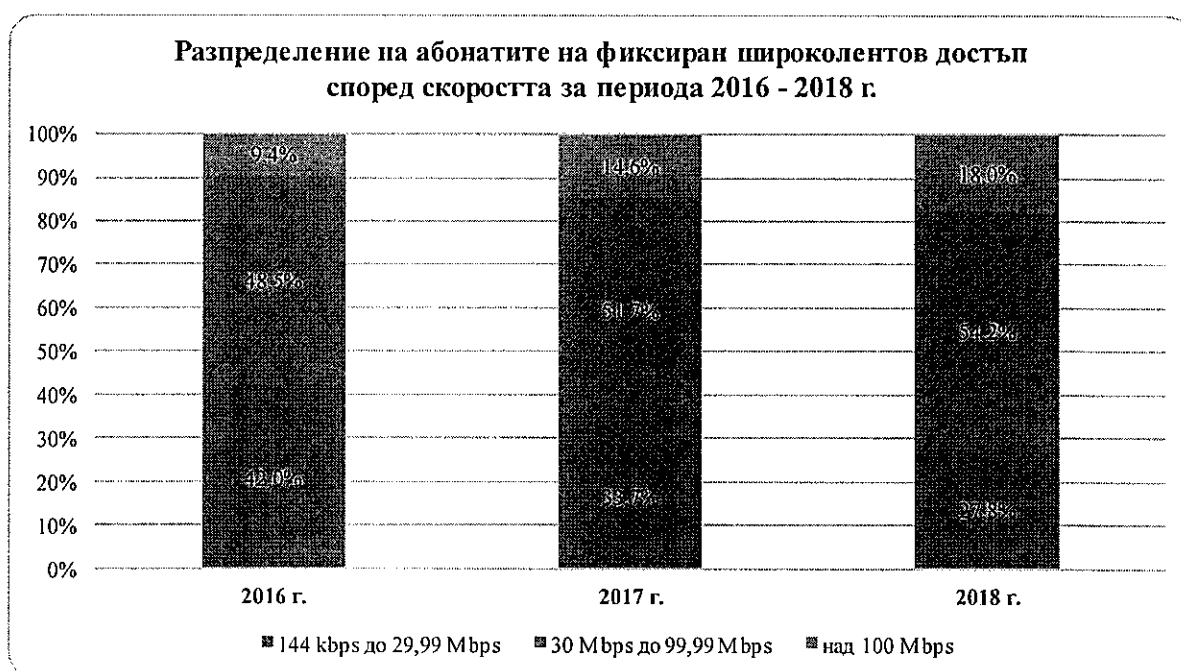
Фиг. 19

Към края на 2018 г. преобладаващата част от абонатите на фиксиран достъп до интернет в България продължава да ползва достъп чрез влакнесто-оптични мрежи (FTTN, FTTB и FTTN/C) – 59,4%. Спрямо 2017 г. се отбелязва лек спад от 2,8 процентни пункта, но въпреки това, за периода 2016 - 2018 г. броят на абонатите, ползващи достъп чрез влакнесто-оптични мрежи, се е увеличил с 6,0% в абсолютно изражение.

На следващо място се нарежда делът на абонатите на CATV достъп (базиран на мрежите за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и стандарт DOCSIS), който се запазва относително стабилен през периода 2016 - 2018 г. Към края на 2018 г. 94,1% от абонатите на CATV достъп ползват протокол DOCSIS 3.0, чрез който максималната скорост към абоната може да достигне до 200 Mbps, докато в края на 2016 г. ползващите DOCSIS 3.0 потребители са били 88,4% от абонатите на CATV достъп. Тенденцията на спад на абонатите на xDSL достъп, предоставян единствено от БТК, продължава и през 2018 г. Спрямо края на предходната година абонатите на този вид достъп са намалели с 11,2%, а за периода 2016 - 2018 г. спадът е с 19,6%. Миграцията на абонати от ADSL към оптичен достъп при БТК се запазва и през 2018 г., като за едногодишния период се отчита увеличение от 12,1% на абонатите на БТК, използващи влакнесто-оптични мрежи. За периода 2016 – 2018 г. ръстът се равнява на 29,7% в

абсолютно изражение. През 2017 г. БТК стартира предоставянето на VDSL достъп в страната³⁵, като към края на 2018 г. дялът на абонатите на БТК, които използват VDSL в общия брой абонати на предприятието, е 3,7% или с 2,5 процентни пункта повече спрямо 2017 г. Дяловете на абонатите на LAN и друг вид достъп през 2018 г. достигат съответно 8,3% и 8,4%. Най-значително увеличение на абонатите за тригодишния период, представен на фигура 19, се отчита в броя на абонатите на друг вид достъп (RLAN, фиксиран достъп през мобилни мрежи, комутируем достъп, достъп чрез спътникови мрежи) – със 140,7%.

В края на 2018 г. абонатите на фиксиран ширококолов достъп, използващи високоскоростен достъп чрез NGA мрежи³⁶, достигат 83,3% от общия брой абонати на фиксиран ширококолов достъп до интернет. Отчита се увеличение от 2,0 процентни пункта в сравнение с края на 2017 г. Възходящото развитие на ширококоловия достъп до интернет, реализиран чрез NGA мрежи, оказва положителна роля и върху скоростта на предлаганите интернет услуги. На следващата фигура е представено разпределението на броя на абонатите на фиксиран ширококолов достъп до интернет според скоростта на даунлоуд от международното пространство за тригодишния период 2016 – 2018 г.³⁷

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 20

³⁵ Списък по т. 2.3 от Приложение № 2 към Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия - <https://www.vivacom.bg/bg/files/7119-spisyk-po-t-2-3-ot-prilozhenie-2.pdf>;

³⁶ Включват се оптични (FTTB и FTTH), хибридни влакнесто-оптични (FTTN/C със скорост над и вкл. 30 Mbps), кабелни мрежи по стандарт DOCSIS 3.0, LAN и RLAN достъп със скорост над и вкл. 30 Mbps, както и фиксиран достъп през мобилни мрежи със скорост над и вкл. 30 Mbps;

³⁷ Не включва броя на абонатите, ползващи тесноколов достъп поради пренебрежимо малкия брой (0,003% от общия брой абонати).

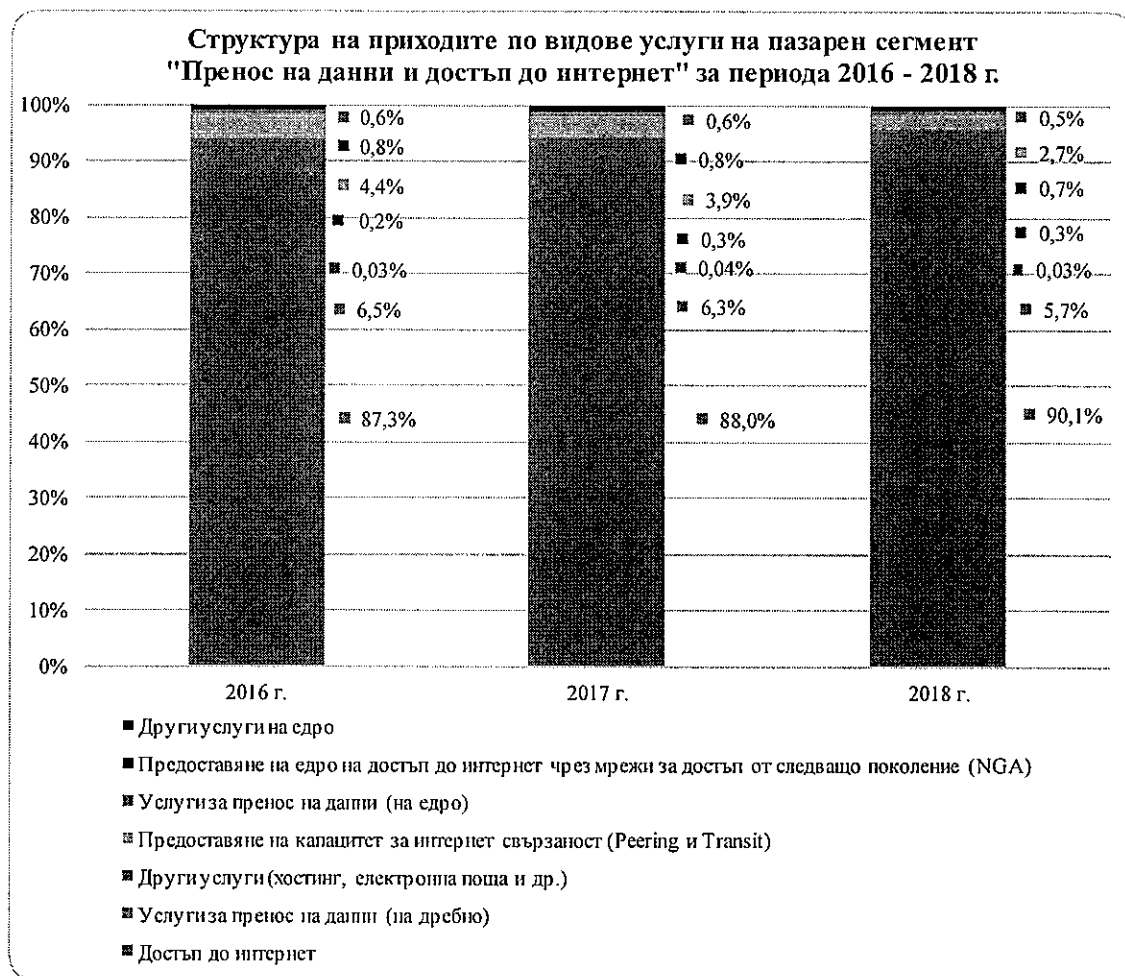
В резултат от увеличаващия се брой абонати, ползващи оптична свързаност и кабелен протокол за достъп DOCSIS 3.0, расте броят на абонатите, ползващи интернет достъп със скорости над и включително 30 Mbps. Към края на 2018 г. над половината (54,2%) от потребителите на фиксиран широколентов достъп ползват високоскоростен достъп със скорост на даунлоуд от международното пространство от 30 Mbps до 99,99 Mbps, като техният относителен дял се повишава общо с 2,5 процентни пункта спрямо данните за 2017 г. и с 5,7 процентни пункта спрямо края на 2016 г. Най-голям ръст се наблюдава при дела на потребителите на свръх-високоскоростен (над 100 Mbps) достъп, който за периода 2016 - 2018 г. се увеличава с близо 9 процентни пункта. Броят на абонатите на широколентов достъп, ползващи скорости над 100 Mbps, се е увеличил и в абсолютна стойност. Спрямо 2017 г. 29,9% повече абонати ползват свръх-високоскоростен (над 100 Mbps) достъп. При абонатите, ползващи скорости от 30 до 99,99 Mbps, се наблюдава увеличение с 10,7%, а при абонатите, ползващи скорости до 29,99 Mbps се отчита спад с близо 13%.

Приходи от пренос на данни и достъп до интернет

През 2018 г. спрямо 2017 г. приходите³⁸ от сегмента „Пренос на данни и достъп до интернет“ достигат 887,172 млн. лв. Отчетеният ръст с 18,2% спрямо данните от 2017 г. се дължи на увеличението на приходите от услугите на дребно, където ръстът е с 20,0%. Общият размер на приходите от услуги на дребно е 850,038 млн. лв., от които 799,487 млн. лв. са приходи от услуги за достъп до интернет. Приходите от услуги на едро са в размер на 37,134 млн. лв., където се отбелязва спад от 12,0% спрямо предходната година. На фигура 21 е представена структурата на реализираните приходи за периода 2016–2018 г.³⁹

³⁸ Включва приходи от самостоятелно предлагани услуги за фиксиран и мобилен достъп до интернет на дребно, услуги за пренос на данни на дребно и услуги на едро (капацитет за интернет свързаност, услуги за достъп на едро, предоставяне на едро на достъп до интернет чрез мрежи за достъп от следващо поколение (NGA), услуги за пренос на данни на едро и приходи от достъп до интернет (фиксиран и мобилен), предоставян в пакет с други електронни съобщителни услуги);

³⁹ Данните за 2017 г. са актуализирани. Показателите за 2016 г. и 2017 г. са пренезчислени, като е включена частта на приходите от инсталационни такси и месечни абонаменти за фиксиран и мобилен достъп до интернет, включени в пакетни услуги с други електронни съобщителни услуги.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 21

И през 2018 г. в общата структура на приходите в сегмента не се наблюдават съществени изменения и тя остава стабилна. Най-голям относителен дял (90,1%) продължават да заемат приходите от услуги за достъп до интернет на дребно, които през изминалата година отчитат ръст в абсолютна стойност от 20,9% спрямо 2017 г. Това нарастване е в резултат от съществения ръст на приходите от предоставяне на мобилен достъп до интернет спрямо предходната 2017 г. През 2018 г. спрямо 2017 г. ръстът на общите приходи от предоставяне на мобилен достъп до интернет е значителен – с 33,0% и е с 24,1 процентни пункта по-голям от този през предходния едногодишен период. В приходите от пакетни услуги, включващи мобилен достъп до интернет, се отчита значителен ръст от 56,3% спрямо 2017 г., а за периода 2016 – 2018 г. тези приходи са се увеличили с над 80%. Общите приходи от предоставяне на фиксиран достъп до интернет също отбелязват ръст в размер на 3,2%. Това се дължи основно на увеличението на приходите от самостоятелна услуга⁴⁰ с 8,5% за сметка на приходите от предоставянето на пакетни услуги с включен фиксиран достъп до интернет, които намаляват с 10,9% спрямо 2017 г. и с 14,0% спрямо 2016 г.

⁴⁰ Включват приходи от самостоятелен достъп до интернет, приходи от продажбата на ваучери и карти, приходи от достъп чрез линии под наем и специално организиран достъп.

Обобщение

През 2018 г. спрямо 2017 г. не се наблюдава изменение в тенденциите на развитие на сегмента „Пренос на данни и достъп до интернет”. За поредна година се отчита:

- нарастване на броя на абонатите, което се обяснява основно с ръста в броя на абонатите на мобилен достъп до интернет, предоставян самостоятелно, както и с ръста на абонатите, ползващи пакетни услуги, в които е включен мобилен достъп до интернет;
- нарастване на дела на LTE абонатите в общия брой абонати на мобилен интернет;
- продължаващо нарастване на дела на абонатите в общия брой абонати на фиксиран достъп до интернет, които ползват фиксиран високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп (в резултат от миграцията към NGA мрежи);
- ръст в общия обем на приходите от сегмента, поради увеличението на приходите от достъп до интернет и най-вече поради увеличението на приходите от пакетни услуги, включващи мобилен достъп до интернет.

5. Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми

През 2018 г. обемът на пазарния сегмент „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми” възлиза на 403,914 млн. лв. и бележи съществен ръст от 16,3% спрямо 2017 г.

Обобщена информация за броя на предприятията, предоставяли услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, за броя на техните абонати/потребители, както и за размера на генерираните от тях приходи, заедно със структурата на сегмента, е представена в таблица 11 и на фигура 19:

Таблица 11

Брой предприятия, брой абонати/потребители и приходи по вид на предоставяните през 2018 г. услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми в сегмента

Наименование на услугата	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2018 г.	Брой абонати/потребители към 31.12.2018 г.		Приходи (в млн. лв. без ДДС)	
		Общо ¹	в т.ч. абонати на пакетни услуги	Общо ²	в т.ч. от пакетни услуги
1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно ³	253	2 027 583	652 985	368,240	120,352
1.1. Кабелна телевизия ⁴	229	558 749	341 936	103,289	63,022
1.2. Спътникова (сателитна) телевизия ⁴	3	1 027 743	114 429	177,101	21,090
1.3. IPTV ⁴	32	441 091	196 620	87,849	36,239
2. Наземно радиоразпръскване на радио- и телевизионни програми	63	///	///	///	///
3. Предоставяне на пренос/разпространение на радио- и телевизионни програми	12	175	///	35,673	///
3.1. Услуги за пренос на радио- и телевизионни програми	6	65	///	6,838	///
3.2. Услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, в т.ч. тя услуга на едро (чрез IPTV и/или DVB-C способ)	8	110	///	28,836	///
Общо	///	///	///	403,914	///

¹ Вкл. абонати на пакетни услуги.

² Вкл. приходи от пакетни услуги.

³ Данните за общия брой абонати и приходите от услугите за разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно са към 17.05.2019 г. на база постъпила информация от 90,9% от регистрираните предприятия.

⁴ Приходите от пакетни услуги по та платформи са оценени на база разпределението на абонатите на пакетни услуги по платформи.

Източник: Данни, подадени в КРС

Според представените от предприятията данни, през 2018 г. е налице ръст на приходите при всички услуги в сегмента за разглеждания едногодишен период с изключение на услугите за пренос на радио- и телевизионни програми на едро. Най-висок ръст се наблюдава при приходите от IPTV на дребно – 46,1%. Приходите от кабелна и спътникова телевизия нарастват съответно със 7,2% и 13,4%, а услугите на едро за разпространение на радио- и телевизионни програми, в т.ч. услуга на едро чрез IPTV и/или DVB-C способ, бележат ръст от 5,6% спрямо предходния отчетен период. Единствено при приходите от услуги на едро за пренос на радио- и телевизионни програми се отчита спад спрямо данните за 2017 г., който възлиза на 7,5%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 22

През 2018 г. най-голям дял в общия обем на сегмента (91,2%) продължават да заемат приходите от предоставяне на услуги на дребно за разпространение на радио- и телевизионни програми (фигура 22): кабелна телевизия, съпътникова (сателитна) телевизия и IPTV. За поредна година приходите от сателитна телевизия заемат най-висок дял в общия обем на сегмента, като в относително изражение този дял намалява с 1,1 процентни пункта за едногодишен период, до 43,9%, следван от дела на приходите от кабелна телевизия, който намалява за едногодишния период с 2,1 процентни пункта и през 2018 г. възлиза на 25,6%. Делът на приходите от предоставяне на IP телевизия отбелязва най-значителният ръст в относително изражение спрямо 2017 г. – 4,4 процентни пункта, достигайки 21,7% в общия обем на сегмента. Най-ниските дялове заемат приходите от услуги на едро, съответно 7,1% от услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, в т.ч. услуга на едро чрез IPTV и/или DVB-C способ и 1,7% от услуги за пренос на радио- и телевизионни програми на едро.

5.1. Разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Участници на пазара

През 2018 г. броят на предприятията, предоставящи услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно, намалява с 2,4% до 253⁴¹ (таблица 11), като продължава тенденцията на спад, отчетена в последните няколко години.

Към 31.12.2018 г. общият брой регистрирани в КРС предприятия за предоставяне на кабелна телевизия е 308, като този на реално предоставялите тази услуга възлиза на 229 (намаляние със 7 спрямо 2017 г.). За поредна година броят на кабелните оператори

⁴¹ Включително и предприятията, уведомили КРС за прекратяване на дейността през 2018 г. и декларирали приходи през годината.

намалява в резултат на конкурентния натиск, оказван от най-големите участници на пазарния сегмент, предоставящи сателитна и IP телевизия.

Предприятията, които към 31.12.2018 г. предоставят услугата спътникова (сателитна) телевизия у нас, остават непроменени спрямо предходните години: Булсатком, БТК и А1.

Към 31.12.2018 г. 139 предприятия са регистрирали намеренията си да предоставят IPTV, като спрямо предходната година броят на реално предоставящите тази услуга нараства с пет предприятия до 32. Други 7 са заявили, че имат намерение да започнат предлагането ѝ през 2019 г.

На следващата таблица са представени относителните дялове на първите три предприятия, изчислени на база брой абонати и приходи от предоставяне на телевизионна услуга на дребно, вкл. частта от приходите от пакетни услуги с телевизия за периода 2017-2018 г.

Таблица 12

Пазарни дялове на предприятията, предоставящи платена телевизия на дребно за периода 2017-2018 г.

Предприятие	2017 г.		2018 г.	
	Дял на база брой абонати	Дял на база приходи	Дял на база брой абонати	Дял на база приходи
БУЛСАТКОМ ЕАД	34,3%	36,5%	39,1%	39,9%
А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД	25,8%	21,1%	24,1%	24,9%
БТК	24,5%	22,5%	23,1%	21,4%
Всички останали	15,4%	19,8%	13,6%	13,8%

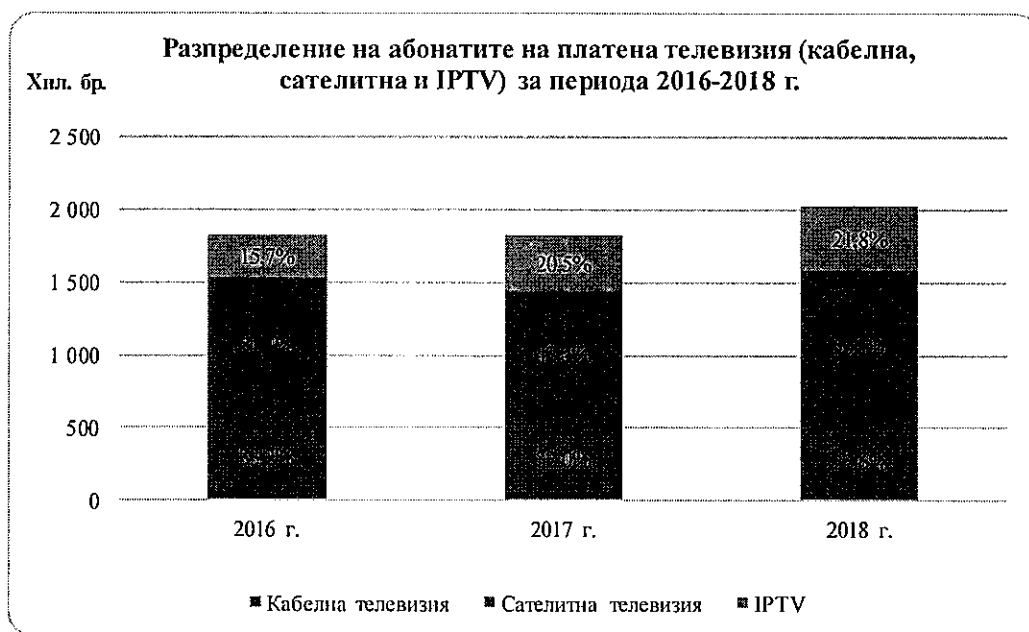
Източник: Данни, подадени в КРС

Видно от представените в таблица 12 данни, позициите на най-големите предприятия по отношение на дяловете им в общия брой абонати на телевизия на дребно и в общия обем на приходите от предоставянето ѝ (включително частта от приходите от пакетни услуги с телевизия) се запазват и през 2018 г. Най-голям относителен дял както на база брой абонати, така и на база приходи, притежава Булсатком, следвано от А1 и БТК. Първото предприятие увеличава дела си и по двата показателя в рамките на едногодишния период, съответно с почти 5 процентни пункта на база абонати и с 3,4 процентни пункта на база приходи, което е индикация за засилване на пазарните му позиции пред основните му конкуренти. Делът на А1 намалява на база брой абонати с 1,7 процентни пункта, но нараства на база приходи с 3,8 процентни пункта спрямо предходната година, обхващайки относително сходни дялове от абонатите и приходите, съответно 24,1% и 24,9%. Отрицателно е изменението, отчетено спрямо 2017 г., при БТК. Дяловете на предприятието намаляват, като обхващат 23,1% от общия брой абонати и 21,4% от приходите. Поради различните посоки на изменение в дяловете на А1 и БТК на база приходи спрямо 2017 г., последното предприятие е изместено от позицията си, заемана през предходната година по отношение на този показател, от А1. Независимо от разнопосочното изменение на дяловете на най-големите предприятия на пазара на разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно за изследвания едногодишен период, техният съвкупен пазарен дял нараства както на база брой абонати (с 1,8 процентни пункта), така и на база приходи (с 6,0 процентни пункта) за сметка на всички останали участници на пазарния сегмент.

Абонати на услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Към 31.12.2018 г. броят на абонатите на платена телевизия на дребно за първи път минава границата от 2 млн. и достига 2,03 млн. абоната⁴², като показателят отбелязва значителен ръст от 11,3% спрямо предходната година. Отчетеният ръст в броя на абонатите е най-голям от 2011 г. насам.

На следващата фигура са представени дяловете на абонатите по платформи в общия брой абонати на платена телевизия за периода 2016-2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 23

За първа година най-значително увеличение се отчита в броя на абонатите на сателитна телевизия. През 2018 г. спрямо предходната година, ръстът на показателя е 18,9%, като към 31.12.2018 г. абонатите на сателитна телевизия достигат 1,028 млн. и представляват над половината от общия брой абонати на платена телевизия в страната (фигура 23).

Броят на абонатите на IP телевизия, както и относителният им дял в общия брой абонати на платена телевизия, продължават да нарастват и през 2018 г. Макар че броят нараства с почти двойно по-нисък темп спрямо предходния едногодишен период, делът на абонатите се увеличава с 1,3 процентни пункта и към 31.12.2018 г. достига 21,8%.

Тенденцията на спад в броя на абонатите на кабелна телевизия, наблюдавана през последните няколко години, продължава и през настоящия отчетен период. Спрямо 2017 г. абонатите на кабелна телевизия намаляват с 4,3%, като делът им в общия брой абонати на платена телевизия следва отчетената низходяща тенденция и намалява с 4,4 процентни пункта до 27,6%. Все повече се снижава разликата в абсолютно изражение между броя на абонатите на IP и кабелна телевизия, което от своя страна би довело до сходство в

⁴² Включително абонати на пакетни услуги, които към 31.12.2018 г. са 652 985.

дяловете на двете платформи в общия брой абонати на платена телевизия в краткосрочен до средносрочен бъдещ период.

Ръстът в общия брой на абонатите на платена телевизия рефлектира и върху проникването⁴³ ѝ сред домакинствата. Отбелязан е най-големият ръст в проникването от 2011 г. насам – с 6,9 процентни пункта за едногодишен период, като към 31.12.2018 г. то достига до 67,5% (за сравнение, към края на 2017 г. този показател е 60,6%). Единствено проникването на кабелна телевизия бележи спад (от 0,8 процентни пункта) спрямо 2017 г., като делът ѝ в края на 2018 г. възлиза на 18,6%. Проникването на сателитната и IP телевизия нарастват съответно с 5,4 и 2,3 процентни пункта, достигайки 34,2% и 14,7% (фигура 24). Проникването на платена телевизия сред населението⁴⁴ на България продължава тенденцията си на ръст, като през 2018 г. той е в размер на 3,1 процентни пункта спрямо 2017 г. и достига 29%.

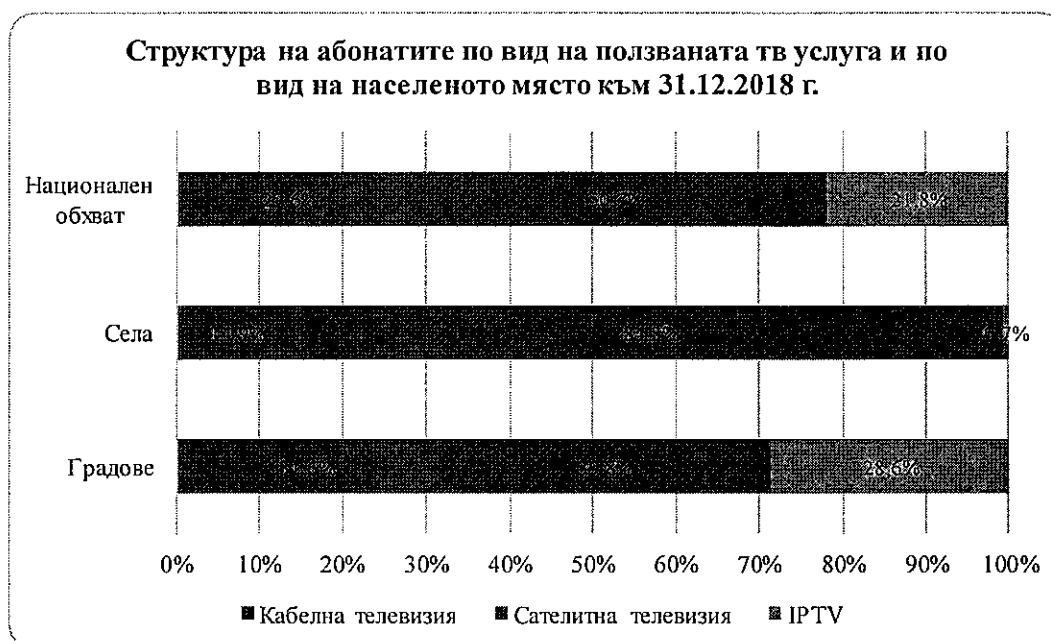
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 24

На фигура 25 е представена структурата на абонатите на платена телевизия според населеното място, в което използват тази услуга към 31.12.2018 г.

⁴³ Показателят е изчислен като съотношение между броя на абонатите на платена телевизия към 31.12.2018 г. и броя на домакинствата от последното официално преброяване на НСИ, проведено през 2011 г. (3 005 589 - обикновени домакинства).

⁴⁴ Показателят е изчислен като съотношение между общия брой на абонатите на платена телевизия към 31.12.2018 г. и броя на населението към 31.12.2018 г. по данни на НСИ (Население по области, общини, местоживее и пол: <http://www.nsi.bg/bg/node/2972>)

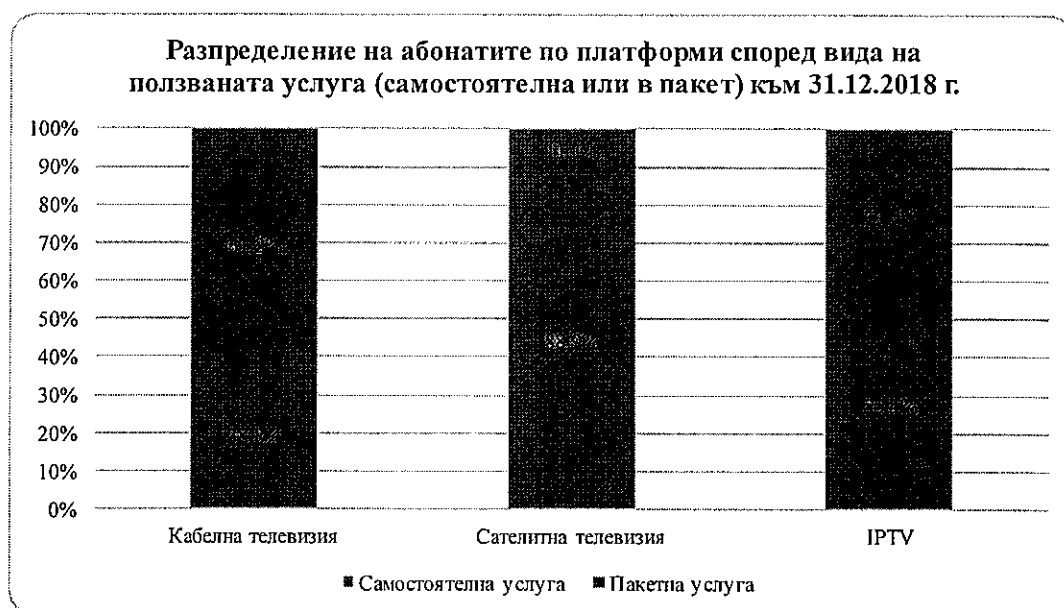

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 25

За поредна година дялът на абонатите на сателитна телевизия в селата е в пъти по-голям от дяловете на останалите две платформи, като спрямо 2017 г. той нараства с 2,7 процентни пункта за сметка на дела на абонатите на кабелна телевизия. В много села няма изградена абонатна мрежа и единствената алтернатива за достъп до платена телевизия остава сателитната. Въпреки това към края на 2018 г. броят на абонатите на IPTV в селата нараства 3 пъти, което се отразява и на дялът му – 0,7%, отбелязвайки ръст от половин процентен пункт за едногодишния период. От друга страна кабелните оператори и доставчиците на IP телевизия насочват усилията си предимно към привличане на потребители в градовете (99,2% от абонатите на IP телевизия и 86,8% от абонатите на кабелна телевизия са в градовете), поради очакваната по-голяма възвръщаемост на вложените инвестиции в изграждане на инфраструктура до крайния потребител. Това е видно и от структурата на абонатите в градовете (фигура 22). Абонатите и на трите платформи заемат относително сходни дялове. За разлика от дяловете на абонатите на IPTV и сателитна телевизия в градовете, които нарастват съответно с 1,6 и 3,3 процентни пункта, този на абонатите на кабелна телевизия намалява, в съответствие с общия спад, наблюдаван на национално ниво, като обхваща 31,6% от общия брой на абонатите на платена телевизия в градовете.

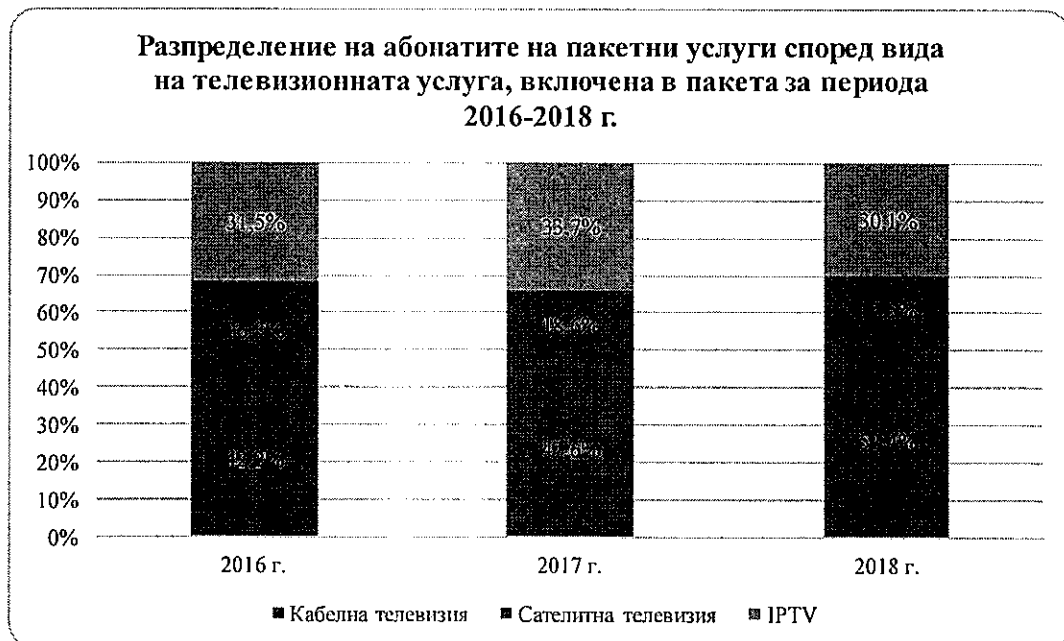
Броят на абонатите на пакетни услуги с включена телевизионна услуга в тях отново бележи спад, като през 2018 г. спрямо предходната година той е в размер на 8,7%. На следващата фигура е представен дялът на абонатите на пакетни услуги с включена телевизионна услуга в общия брой абонати, разпределени по платформи към 31.12.2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 26

През последните няколко години структурата на абонатите по вид на потребяваната услуга – самостоятелна или пакетна, се изменя значително при две от телевизионните платформи. Спрямо края на 2016 г. дяловете на абонатите на пакетни услуги със сателитна и IP телевизия намаляват наполовина, а спрямо 2017 г. – намаляват с 4,3 и 19,9 процентни пункта, като към 31.12.2018 г. достигат съответно 11,1% и 44,6% от общия брой абонати на съответната платформа (фигура 23). За същия период (спрямо 2016 г.) относителният дял на абонатите на пакетни услуги с включена кабелна телевизия нараства с почти 8 процентни пункта и с 2,9 процентни пункта спрямо 2017 г., достигайки до 61,2%.

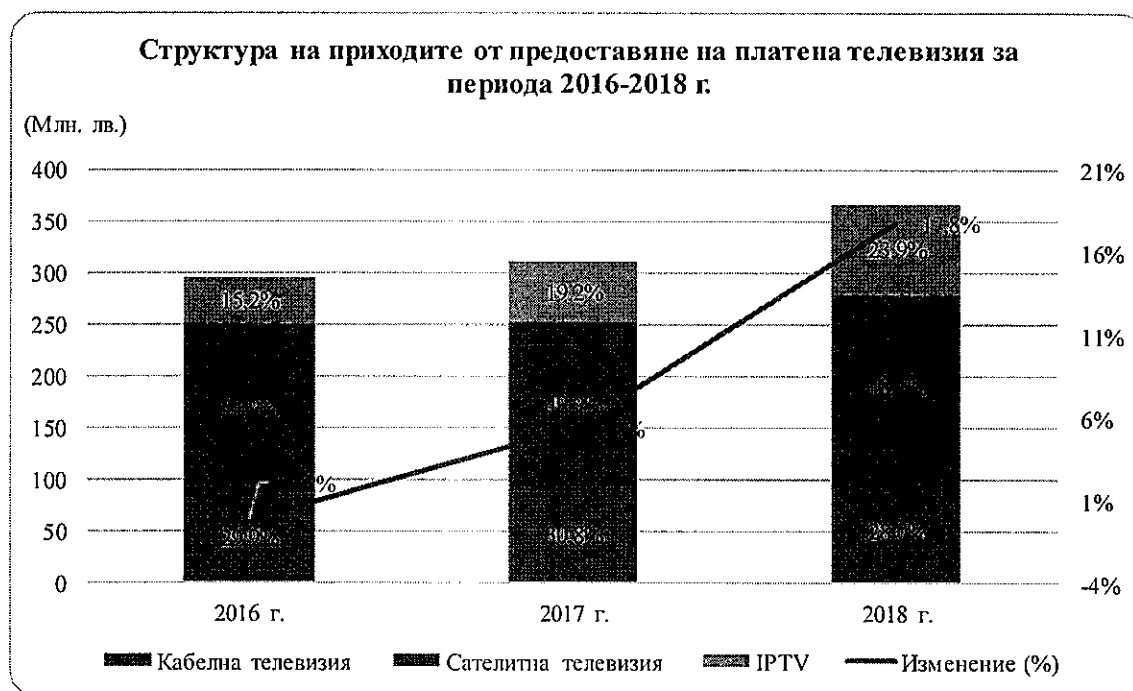
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 27

И през 2018 г. продължава наблюдаваният през предходната година ръст в дела на абонатите на пакетни услуги с кабелна телевизия. За едногодишния период той нараства с 4,8 процентни пункта и към 31.12.2018 г. обхваща над половината от абонатите на пакетни услуги с включена телевизия – 52,4% (фигура 27). Увеличението на дела на пакетите с кабелна телевизия се дължи предимно на отчетения спад в броя на абонатите на пакетни услуги със сателитна телевизия и IPTV през изтеклата година и не толкова на ръста в броя на абонатите на пакетни услуги с кабелна телевизия. През 2018 г. спрямо 2017 г. броят на абонатите на пакетни услуги със сателитна телевизия е намалял с 14% в абсолютно изражение (или с 18,6 хил. абоната), а дялът им в общия брой абонати на пакетни услуги с включена телевизия – с 1,1 процентни пункта до 17,5%. За първи път е регистриран спад и в броя на абонатите на пакети с IPTV – с 18,5%, което рефлектира негативно и върху дела му в общия брой за едногодишния период, намалявайки с 3,6 процентни пункта до 30,1%.

Приходи от предоставяне на услуги по разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно

Обемът на общите приходи с включени приходи от пакетни услуги от платена телевизия през 2018 г. възлиза на 368,240 млн. лв., като нараства спрямо 2017 г. с почти 18% (фигура 25). На следващата фигура е представено разпределението на приходите от предоставяне на платена телевизия, включително приходите от пакетни услуги с телевизия, в общия обем на сегмента на дребно.

Забележка: Представените данни за приходите на кабелна телевизия, сателитна телевизия и IPTV включват приходи от пакетни услуги с телевизия, оценени на база разпределението на абонатите на пакетни услуги с телевизия по платформи.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 28

Приходите и от трите телевизионни платформи бележат ръст през 2018 г. спрямо предходната година. Най-съществен е той при приходите от IPTV, които се увеличават с 46,1% за едногодишния период, а дялът им в общия обем на пазарния сегмент на дребно нараства с 4,7 процентни пункта, достигайки 23,9%. Въпреки отчетеното нарастване на приходите от сателитна телевизия – с 13,4% спрямо предходната година, дялът им в общия обем на пазарния сегмент намалява с 1,8 процентни пункта, но остава най-висок – 48,1%. При приходите от предоставяне на кабелна телевизия в абсолютно изражение също се отчита ръст – със 7,2% спрямо 2017 г., като дялът им в общия обем на пазарния сегмент намалява с 2,8 процентни пункта до 28% (фигура 28).

Приходите от предоставяне на пакетни услуги с включена телевизия представляват почти 33% от общия обем на сегмента на дребно. Приходите от самостоятелна IPTV и сателитна телевизия проявяват тенденции на ръст, като представените по-горе по отношение на общите приходи по платформи, съответно с 64,1% и 11,2%, докато приходите от самостоятелна кабелна телевизия намаляват с 16% спрямо 2017 г. Този спад се дължи на намаление в потреблението на самостоятелна услуга за сметка на това в пакет, като генерираните приходи от пакетни услуги с кабелна телевизия са в състояние да компенсират спада от самостоятелната в общите приходи от телевизионната платформа за наблюдавания едногодишен период.

5.2. Пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми и IPTV на едро

През 2018 г. общият брой на предприятията, които предоставят услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, включително чрез IPTV и/или DVB-C способ на едро, е 12.

Подробна информация за броя на предприятията, предоставяли през 2018 г. услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, за броя на потребителите на услугите и за размера на получените от тях приходи, както и за структурата на пазара на горепосочените услуги, е представена в таблица 13 и на фигура 26 по-долу:

Таблица 13

Брой предприятия, брой абонати/потребители и приходи от предоставяне на услуги на едро за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми през 2018 г.

Видове услуги за пренос и разпространение на радио- и телевизионни програми на едро	Брой предприятия, предоставящи услугата през 2018 г.	Брой абонати/потребители на услугата към 31.12.2018 г.	Приходи от услугата през 2018 г. (в млн. лв. без ДДС)
1.1. Услуги за пренос на радио- и телевизионни програми, в т.ч.:	6	65	6,838
1.1.1. Наземен радиорелеен пренос	1	///	
1.1.2. Спътников пренос	4	20	6,396
1.1.3. Друг вид пренос	2	///	
1.2. Услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, вкл. IPTV услуга на едро, предоставяна на други предприятия, в т.ч. :	6	74	26,836
1.2.1. Наземно радиоразпръскване	5	41	22,593
1.2.2. Спътниково радиоразпръскване	2	///	
1.3. ТВ услуга на едро (чрез IPTV и/или DVB-C способ), предоставяна на други предприятия, с цел препродажба	2		
Общо	12	175	35,673

Източник: Данни, подадени в КРС

През 2018 г. броят на предприятията, предоставящи услуги за пренос на радио- и телевизионни програми, остава непроменен спрямо този за 2017 г. – 6. Броят на потребителите на тези услуги нараства с над 12% спрямо предходната година.

Спрямо 2017 г. предприятията, предоставящи услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми, намаляват с едно до 6, а потребителите на този вид услуги остават без изменение за едногодишния период⁴⁵. Телевизионни услуги на едро чрез IPTV и/или DVB-C способ през 2018 г. се предоставят само от две предприятия⁴⁶.

Приходите от предоставяне на услуги на едро за пренос и разпространение на радио- и телевизионни програми възлизат на 35,673 млн. лв. и за разлика от предходния едногодишен период, когато беше регистриран съществен спад, през 2018 г. те бележат ръст от 2,8% спрямо предходната година. Този ръст е в резултат от нарастване в абсолютния обем на приходите от разпространение на радио- и телевизионни програми на едро и от предоставяне на телевизионни услуги на едро чрез IPTV и/или DVB-C способ, съответно с 5,6% и 6,1%. Приходите от услуги за пренос на радио- и телевизионни програми продължават да намаляват и през 2018 г., като отчетеният спад спрямо предходната година е 7,5% в абсолютно изражение.

В приходите от услугите, включени в основната група за разпространение на радио- и телевизионни програми, се наблюдава ръст, съответно с 37% за спътниковото радиоразпръскване и с 1,2% за наземното радиоразпръскване, докато в приходите от услугите, включени в основната група за пренос на радио- и телевизионни програми, а именно наземен радиорелеен пренос, спътников пренос и друг вид пренос (оптичен), е отчетен спад, съответно с 1,2%, 6,5% и 89,3%.

⁴⁵ Налице е реструктуриране на таблица 13 спрямо представената в годишния доклад на КРС за 2017 г. Общият брой на предприятията по т. 1.2. на таблица 13 в настоящия доклад обхваща предприятията по т. 1.2.1. и т. 1.2.2. (без дублиране) и не включва предприятията по т. 1.3;

⁴⁶ „Митко.Ком“ ЕООД и „Виора Интерактив“ ООД.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 29

От данните на фигура 29 е видно, че и през 2018 г. най-голям дял в общия обем на приходите от предоставяне на услуги на едро за пренос и разпространение на радио- и телевизионни програми продължава да заема наземното радиоразпръскване – 63,4%, а най-малък дял (0,03%) заемат услугите на едро за предоставяне на друг вид пренос (оптичен) на радио- и телевизионни програми.

5.3.Наземно радиоразпръскване на радиопрограми – УКВ радиоразпръскване

В края на 2018 г. 61 предприятия притежават регистрация в КРС за предоставяне на услуги за наземно радиоразпръскване на радиопрограми, като 59 от тези предприятия са действащи. Предприятията с национално покритие към 31.12.2018 г. остават две – Българско национално радио и „Дарик радио“ АД.

Обобщение

През 2018 г. за сегмента „Услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми“ се наблюдават следните изменения спрямо 2017 г.:

- Ръст в общия обем на приходите от сегмента, в резултат основно от отчетения ръст в приходите от предоставяне на разпространение на радио- и телевизионни програми на дребно;
- Ръст в броя абонати на дребно, в резултат на което нараства проникването на телевизионната услуга сред домакинствата;
- Спад в потреблението на услуги с включена телевизия на дребно в пакет;
- Нарастване на броя потребители и приходите от услуги за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми на едро.

6. Перспективи за развитие на българския пазар на електронни съобщения

Българският пазар на електронни съобщения продължава да следва тенденциите на развитие на европейския пазар. Високите изисквания на потребителите по отношение на качество и разнообразие на предлаганите услуги водят до засилена конкуренция между предприятията, доставчици на електронни съобщителни услуги. Освен че инвестират в разгръщането на NGA мрежи, предприятията съсредоточават своето внимание към предлагането на дигитални услуги и иновации в отговор на изискванията за високи и свръх-високи скорости, пространство за съхранение, сигурност на връзката, защитеност на информацията и мобилност на устройствата. Все по-използвани стават хибридните услуги, съчетаващи в себе си традиционните електронни съобщителни услуги с комуникациите Машина-Машина, свързано съдържание, интернет на нещата (IoT) и др. Очаква се наблюдаваните през 2018 г. тенденции, да се запазят и през 2019 г., а именно:

- Силна конкуренция между основните предприятия – доставчици на мобилна телефонна услуга в страната и ръст в размера на общото потребление на мобилна телефонна услуга и на реално изговорените минути в роуминг от абонати на българските предприятия;

- Ръст в броя на абонатите на мобилен интернет, използващи LTE технология, поради увеличаване на покритието на LTE мрежите и поради засилената конкуренция в този сегмент в посока предлагане на нови и все по-разнообразни услуги – облачно пространство за съхранение на данни, телевизионно съдържание и др.;

- Ръст в броя на абонатите, използващи фиксиран високоскоростен и свръх-високоскоростен достъп, дължащ се на миграцията към NGA мрежи, предоставящи широк спектър от възможности - доставяне на съдържание с висока разделителна способност (видео или телевизионно), поддържане на изискващи висока скорост приложения, доставяне на симетрични широколентови връзки и др.;

- Спад в броя на абонатите и приходите от фиксирана телефонна услуга, предоставяна самостоятелно или в пакет с други услуги, поради намаляващия интерес на потребителите към услугата;

- Ръст в абонатите и приходите от IP телевизия и продължаване на тенденцията на преразпределяне на абонатите на платена телевизия между платформите в градовете и селата;

- Свиване на сегмента „линии под наем“ поради предлаганите на пазара алтернативни продукти за достъп, които осигуряват всички функционални характеристики на услугата „линия под наем“ като същевременно се адаптират по-добре към индивидуалните нужди и изисквания на клиента;

- Ръст в броя на абонатите на пакетни услуги и на приходите от тях и запазване на предпочитанието към пакетните услуги, формирани от две електронни съобщителни услуги (двойни пакети) и по-конкретно към пакетите, включващи мобилен глас и мобилен интернет. Предприятията ще продължат усилията си за повишаване на качеството на предлаганите услуги, като включват към традиционните електронни съобщителни услуги и допълнителни т. нар. „цифрови услуги“ и услуги за съдържание.

7. Предоставяне на универсалната услуга

7.1. Степен на задоволеност от предоставянето на универсалната услуга

Към 31.12.2018 г. предприятието, задължено да предоставя универсалната услуга⁴⁷ – БТК, осигурява 81% покритие, измерено по брой териториални единици. Спрямо 2017 г. е регистриран незначителен спад на покритието (с 1 процентен пункт) в резултат на по-бързия темп на намаляване на броя териториални единици, в които се предоставя фиксирана телефонна услуга, спрямо темпа на намаляване на броя на населените места към 31.12.2018 г. Посоченото покритие обхваща населени места и селищни образувания (курортни комплекси и други), които фигурират в Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици⁴⁸.

През 2018 г. телефонната плътност по домакинства⁴⁹ бележи спад с 3,4 процентни пункта спрямо предходната година, в резултат на устойчивата тенденция на намаляване на общия брой домашни абонати на БТК. Към 31.12.2018 г. БТК осигурява достъп и предоставя обществени телефонни услуги на близо 16% по-малко домашни абонати спрямо предходната година.

7.2. Анализ на предоставянето на универсалната услуга

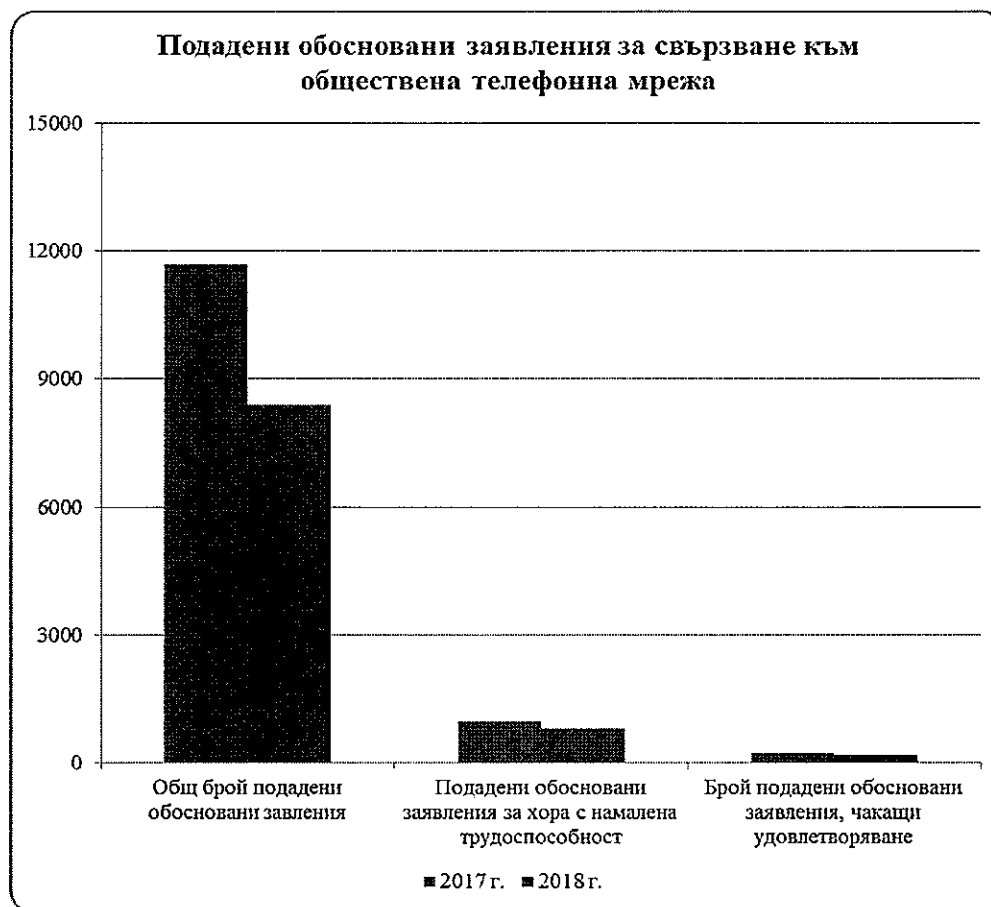
7.2.1. Достъп и предоставяне на универсалната услуга

Видно от фигура 30 по-долу, към края на 2018 г. общият брой подадени обосновани заявления за свързване е намалял с 28,2% спрямо предходната година. Продължава да се наблюдава намаление и на броя подадени заявления за свързване от хора с увреждания, като подадените заявления за свързване са с близо 16% по-малко спрямо предходната година. Това потвърждава трайната тенденция към намаляващо използване на услугите от обхвата на универсалната услуга.

⁴⁷ На основание § 7 от Закона за електронните съобщения.

⁴⁸ <https://www.ekatte.com/>;

⁴⁹ Показателят „плътност по домакинства“ се измерва като общият брой домашни телефонни постове се раздели на броя на домакинствата в страната (въз основа на данните от последното официално преброяване на НСИ, проведено през 2011 г.).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 30

През 2018 г. броят на чакащите удовлетворение заявления е с 13% по-малък от предходната година, което се дължи най-вече на намалението на общия брой подадени заявления. Делът на отказаните заявления за свързване спрямо общия брой подадени заявления е 23%, като от този дял преобладаваща част (близо 70%) е в резултат на оттеглен интерес на клиентите.

БТК изпълнява задължението си да осигурява безплатни повиквания към спешни номера, като през 2018 г. делът на реализирания трафик към тях се запазва и възлиза на 0,08% от общия обем трафик към национални номера.

7.2.2. Достъп до обществени телефонни апарати

Трайната тенденция на спад в броя на обществените телефонни апарати (ОТА), собственост на БТК, продължава и през 2018 г., макар и с намаляващи темпове спрямо предходни години (за сравнение през 2017 г. спрямо 2016 г. броят им е намалял с 12,6%, докато през настоящия едногодишен период намалението е с 4,6%). Като през 2017 г., така и през 2018 г. изпълнението на критериите за достатъчност по отношение на инсталираните ОТА в кметства с над 1500 жители значително надвишава минималния необходим брой, регламентиран с Наредба № 6. За останалите категории кметства критериите за достатъчен брой ОТА не са изпълнени.

Съгласно регламентираните в Наредба № 6⁵⁰ критерии, БТК има задължение за осигуряване на достатъчен⁵¹ брой ОТА. Според тези критерии в Таблица 14 е представен броят на ОТА, при който задължението за осигуряване на достатъчен брой през 2018 г. би се счело за изпълнено.

Таблица 14

Население	Брой кметства	Достатъчен брой ОТА
под 500 жители	1974	1974
от 500 до 1500 жители	1010	1288
над 1500 жители	463	3613
Общо:	3447	6875

Източник: Изчисления по данни, подадени в КРС

Броят на ОТА, собственост на БТК, в чиито качествени характеристики са включени улеснения за потребители с увреден слух и за потребители, лишени от зрение или с увредено зрение, също бележи понижение от 7,1% спрямо предходната година. Към 31.12.2018 г. тези ОТА достигат 61,1% от общия брой обществени телефонни апарати в страната. Част от тях са снабдени с текстова или друг вид връзка за хора с увреден слух или говор и са достъпни за потребители в инвалидни колички, като са монтирани на подходящи места. През 2018 г. няма промяна в параметъра за качество на предоставяните ОТА спрямо предходната година, който продължава да бъде 90%, като съответства на целевите стойности на параметрите за качество на обслужване, определени с Решение № 345/31.03.2011 г. на КРС.

Безплатни повиквания към националните номера за спешни повиквания и към единния европейски номер за спешни повиквания „112” могат да бъдат осъществени от всички обществени телефонни апарати.

7.2.3. Осигуряване на телефонен указател и предоставяне на справочни услуги

Съгласно ЗЕС и във връзка с разпоредбите на чл. 6 от Наредба № 5⁵² предприятието, задължено да предоставя универсалната услуга, издава поне един телефонен указател в печатна и/или електронна форма. И през 2018 г. КРС одобри направеното от БТК предложение за издаване на обществен телефонен указател за 2018 г.

⁵⁰ Наредба № 6 от 13 март 2008 г. за универсалната услуга по Закона за електронните съобщения (загл. изм. ДВ, бр. 77 от 9 октомври 2012 г.);

⁵¹ За достатъчен брой се счита наличието на поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги в кметства с до 500 жители; поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги на 500 жители в кметства с над 500 жители, и поне 1 обществен телефон и/или 1 точка за обществен достъп до гласови телефонни услуги на 1500 жители в кметства с над 1500 жители. За определянето на броя кметства във всяка категория според броя жители, с оглед изчисляването на достатъчния брой обществени телефонни апарати, са използвани данни от Националния регистър на населените места на НСИ: <http://www.nsi.bg/nrnm/index.php?f=8&ezik=bul>;

⁵² Наредба № 5 от 13.12.2007 г. за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с базите данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и за предоставяне на телефонни справочни услуги.

в електронна форма. Указателят е достъпен на официалната страница на предприятието⁵³. Няма реализирани продажби на телефонен указател в печатна форма.

В съответствие със задължението да предоставя информация за номерата, включени в общия телефонен указател през годината, БТК осигурява на крайните потребители 24 часа в денонощието телефонна справочна услуга чрез номер 11 800.

През 2018 г. се наблюдава значителен спад в размер на 20,4% на осъществения трафик от крайни потребители при осъществяване на телефонни справочни услуги и 19% спад на трафика към номера за безплатни спешни повиквания.

7.2.4. Достъпност на цените на универсалната услуга

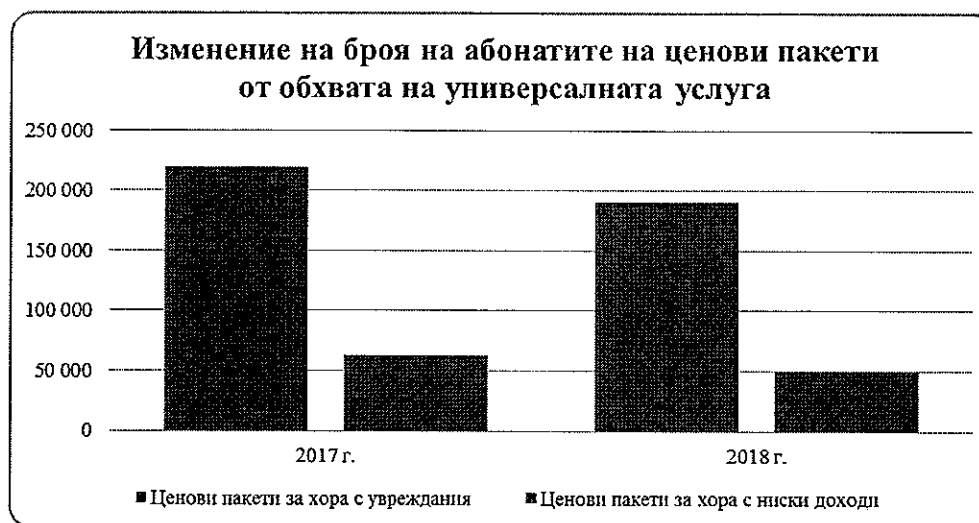
Изпълнявайки задължението за предоставяне на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга на достъпни⁵⁴ цени, през 2018 г. БТК продължава да предлага, без изменение в цените и условията, ценовите пакети, предназначени за потребители, които са: хора с ниски доходи („Ограничен” план, според наименованието, обявено от БТК); хора с увреждания с над 90% намалена трудоспособност или намалена възможност за социална адаптация (план „Инвалиди 160”, според наименованието, обявено от БТК); хора с увреждания с над 50% намалена трудоспособност или намалена възможност за социална адаптация (план „Инвалиди 300”, според наименованието, обявено от БТК); хора със специални социални нужди, настанени в социални и здравни заведения (план „Социални и здравни заведения”, според наименованието, обявено от БТК).

През юли 2018 г. БТК предложи промени в условията и цените на пакетите от обхвата на универсалната услуга „Ограничен план“, „Инвалиди 160“ и „Инвалиди 300“, увеличавайки включения брой на услугите, цените, и предвиждайки отпадането на текущите пакети. КРС стартира обществено обсъждане в съответствие с чл. 10, ал. 2 от Методиката за определяне на цените и ценовите пакети на универсалната услуга. В рамките на стартираната от КРС процедура БТК внесе писмо, с което оттегли предложението си и отправи искане за отмяна на задълженията за предоставяне на ценови пакети за хора с увреждания, хора със специални социални нужди и хора с ниски доходи. С Решение № 398/19.09.2018 г. КРС прекрати процедурата по чл. 197 от ЗЕС и отхвърли искането на предприятието.

Към 31.12.2018 г. абонатите на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга намаляват с 14,5% спрямо 2017 г. На графиката по-долу, е представена динамиката в броя на абонатите на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга за 2017 г. и 2018 г.

⁵³ <http://www.vivacom.bg/online/cgi-bin/wpd.cgi?temp=home.html&ls=0;>

⁵⁴ Регламентирани в Методика за определяне на цените и ценовите пакети на универсалната услуга, приета с Постановление № 254 от 23.10.2008 г. на Министерски съвет, обн., ДВ, бр. 94 от 31.10.2008 г.

Източник: Изчисления по данни, подадени в КРС

Фиг. 31

Броят на абонатите на ценови пакети за хора с ниски доходи и броят на абонатите на ценови пакети за хора с увреждания намаляват за 2018 г. спрямо предходната година, съответно с 19,6% и 13,0%, което затвърждава дългосрочната тенденция на спад в използването на ценови пакети от обхвата на универсална услуга. В данните на фигура 31 не е включен броят на абонатите, използващи ценови пакети за хора със специални социални нужди, тъй като възлиза на едва 0,025% от общия брой потребители на ценови пакети част от универсалната услуга.

7.3. Качество при предоставяне на универсалната услуга

Параметрите за качество на обслужване при предоставяне на универсалната услуга са регламентирани в Наредба № 6, като целевите стойности на параметрите са приети с Решение на КРС № 345/31.03.2011 г и са публично достъпни на официалната интернет страница на комисията⁵⁵.

Съгласно данните, подадени от БТК, през 2018 г. дружеството отчита изпълнение на всички целеви стойности.

7.4. Компенсиране на нетни разходи от предоставянето на универсалната услуга

През 2018 г. БТК не внесе в КРС искане за компенсиране на несправедливата тежест от предоставянето на универсалната услуга, в рамките на законоустановения срок 30.06.2018 г. Поради това през изминалата година не е определян размер на нетните разходи и не е установявано дали тези разходи водят до несправедлива тежест за задълженото предприятие. Предвид липсата на искане за компенсиране на несправедливата тежест от предоставянето на универсалната услуга, дейността на Фонда за компенсиране на универсалната услуга не е стартирала и в него не са постъпвали средства.

⁵⁵ <http://www.crc.bg/section.php?id=904&lang=bg>

7.5. Жалби и удовлетворяване на жалбите

Съгласно Общите условия за взаимоотношенията между БТК и крайните потребители предприятието осигурява възможности на потребителите да наблюдават и контролират самостоятелно разходите си чрез предоставяне на безплатни детайлизирани сметки⁵⁶, безплатно избиращо ограничаване на изходящите повиквания и разсрочено плащане при свързване към обществени телефонни мрежи.

През 2018 г. броят на постъпилите в БТК жалби във връзка с предоставяне на универсална услуга е с 23,7% по-малък в сравнение с 2017 г. Предмет на жалбите най-често са техническа неизправност, спорове относно коректността на сметките, прекратяване на договор и справки/информация във връзка с разяснение на месечни сметки. Причините за подаване на жалби са илюстрирани на фигура 32.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 32

Процентът на жалбите за техническа неизправност спрямо общия брой през годината достига 22,4%, отбелязвайки ръст от 4% в сравнение с 2016 г. и 2017 г. Същевременно, делът на жалбите за прекратяване на сключени договори спрямо общия брой жалби е 9,7% и бележи намаление с 6 процентни пункта, в сравнение със същия показател за предходната година. Налице е спад от над 74% в броя на жалбите поради нарушение на договорните клаузи и спад от близо 59% поради нарушение на сроковете за предоставяне на услугата.

През 2018 г. процентът на неудовлетворените жалби възлиза на 71% от общия брой подадени жалби, отчитайки ръст от 10 процентни пункта в сравнение с 2017 г.

⁵⁶ Съдържанието на детайлизираната сметка е регламентирано в чл. 260, ал. 3 от ЗЕС.

7.6. Перспективи за развитие на универсалната услуга

Част от услугите от обхвата на универсалната услуга продължават да са широко използвани, но интересът към тях намалява пропорционално на спада в търсенето на традиционни телефонни услуги в определено местоположение, които биват замествани от мобилни телефонни услуги и разширяването на възможностите за комуникация чрез широколентовия достъп до интернет. КРС очаква трайната тенденция за намаляване на броя абонати и приходи от услугите от обхвата на универсалната услуга в България да се запази и през 2019 г.

II. ПРАВНА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА

1. Регулаторна рамка в областта на електронните съобщения на Европейския съюз

В края на 2018 г. беше обнародвана Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения, който представлява съществена ревизия на действащата секторна регулаторна рамка. Съгласно чл. 124, пар. 1 от Директива (ЕС) 2018/1972, държавите членки приемат и публикуват до 21 декември 2020 г. законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с директивата, и прилагат тези мерки считано от 21 декември 2020 г.

В края на 2018 г. е обнародван и Регламент (ЕС) 2018/1971 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за създаване на Орган на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС) и на Агенция за подкрепа на ОЕРЕС (Службата на ОЕРЕС), за изменение на Регламент (ЕС) 2015/2120 и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1211/2009. С регламента се реформира ОЕРЕС и неговата Служба и техните правомощия и/или дейности, както и се предвижда изцяло нова регулация на международните повиквания в рамките на ЕС.

ЕК е публикувала и проект на Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно зачитането на личния живот и защитата на личните данни в електронните съобщения и за отмяна на Директива 2002/58/ЕО. Последната директива не е част от правната рамка с Европейския кодекс за електронни съобщения и ще бъде предмет на отделна уредба. До настоящия момент не е приет окончателен текст на регламента.

2. Правна и регулаторна рамка в България

През 2018 г. Законът за електронните съобщения (ЗЕС) е изменян пет пъти като промените не доведоха до принципни изменения в регулаторната рамка.

Сред по-съществените изменения на ЗЕС е изместването на подсъдността от Върховен административен съд в Административния съд – София област, който от 01.01.2019 г. ще разглежда делата срещу решенията на КРС, които са индивидуални или общи административни актове.

Друго важно изменение е отмяната на Глава седемнадесета от ЗЕС „Изграждане и поддържане на електронни съобщителни мрежи и инфраструктура. Право на преминаване“, чиито разпоредби се преместват в новия Закон за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура, Обн. ДВ. бр. 21 от 09.03.2018 г., в сила от същата дата. Със ЗЕСМФИ в националното ни право беше транспонирана Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи (ОВ, L 155 от 23 май 2014 г.).

В Глава осма „Решаване на спорове” от ЗЕСМФИ, КРС е определена да изпълнява ролята на орган за уреждане на спорове по смисъла на чл. 10, пар. 1 от директивата. Предмет на посочените спорове ще бъдат предоставянето на достъп до и/или съвместно ползване на физическа инфраструктура⁵⁷, вкл. прилагането на условия и цени за достъп; разполагането на електронни съобщителни мрежи; координирането на дейности; предоставянето на информация относно съществуваща инфраструктура и планирани строежи; огледи на място на конкретно определена част от физическа инфраструктура и предоставянето на достъп до физическа инфраструктура в сгради. В тази връзка са регламентирани правомощията на комисията по изброените въпроси, както и самата процедура за решаване на споровете.

В Глава девета „Контрол и административнонаказателни разпоредби” от ЗЕСМФИ КРС е определена като контролен орган по отношение на осигуряването на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и относно предоставянето на достъп до изградена физическа инфраструктура в сгради. Допълнително са предвидени законовите правомощия на служителите от администрацията на КРС, които ще бъдат оправомощени да осъществяват посочения контрол, както и реда за реализиране на административнонаказателната отговорност в случаите на констатирани нарушения.

За същия период, влязоха в сила следните подзаконови нормативни актове, издавани от КРС:

- Решение № 176/11.05.2018 г. за изменение и допълнение на Правила за условията и реда за прехвърляне на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс;
- Решение № 179/11.05.2018 г. на КРС за изменение и допълнение на Правила за условията и реда за издаване на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за производствени нужди;
- Решение № 356/23.08.2018 г. за изменение и допълнение на Технически изисквания за работа на наземни мрежи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги;
- Решение № 397/19.09.2018 г. за изменение и допълнение на Техническите изисквания за работа на електронни съобщителни мрежи от радиослужби неподвижна-спътникова, подвижна-спътникова и съоръженията, свързани с тях;
- Решение № 418/11.10.2018 г. за изменение и допълнение на Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения;
- Решение № 494/23.11.2018 г. за изменение и допълнение на Методика за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара;
- Решение № 559/21.12.2018 г. за изменение и допълнение на Техническите изисквания за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителска радиослужба.

⁵⁷ Електронна съобщителна инфраструктура, както и комунална (електроразпределителна, газопреносна, ВиК), транспортна (железопътни линии, пътища, пристанища, летища, метрополитен) и други инфраструктури.

3. Водещи регулаторни решения на КРС за 2018 г.

Общият брой на решенията на КРС, приети през 2018 г., е 560, преобладаващата част от които са в изпълнение на правомощията на КРС, съгласно ЗЕС. От тези решения следните актове имат по-съществена роля за осигуряване на предвидима и конкурентна среда в сектора:

- Решение № 411/03.10.2018 г. за налагане на ценови ограничения на „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД за срок от шест месеца, считано от 01.11.2018 г., по отношение на нетрафикните услуги за IP-взаимно свързване;
- Решение № 463/08.11.2018 г. за откриване на процедура за провеждане на обществени консултации относно предоставянето на свободния ресурс в радиочестотни обхвати 2 GHz и 2.6 GHz;
- Решение № 497/23.11.2018 г. за откриване на процедура за обществена консултация по проект на Позиция на КРС относно изпълнение на изискванията на чл. 3 и чл. 4 на Регламент (ЕС) 2015/2120 от страна на доставчиците, предоставящи достъп до интернет за крайни потребители;
- Решение № 542/13.12.2018 г. за откриване на процедура за обществено обсъждане на проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а от Препоръка 2014/710/ЕС).

4. Осъществяване на електронни съобщения

4.1. Разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс

Издадените през годината разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс са посочени в таблица 15.

Таблица 15

Разрешения за 2018 г. по Закона за електронните съобщения				
Електронна съобщителна мрежа	Изменения/Допълнения (брой)	Издадени разрешения (брой)	Прекратени/Отпели/ Изтекъл срок (брой)	Прехвърляния (вкл. частично)/Отдаване под наем (брой)
Електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на радиосигнали с национално и местно покритие	77	13	6	2
Електронни съобщителни мрежи от подвижна радиослужба – PMR	68*	31*	42	10
Електронни съобщителни мрежи от въздушна подвижна радиослужба	1	-	-	-

Електронни съобщителни мрежи от подвижна радиослужба – персонално повикване	-	-	1	-
Наземни мрежи в радиочестотен обхват 2 GHz	1	-	-	-
Наземна мрежа в радиочестотен обхват 1800 GHz	1	-	-	-
Електронни съобщителни мрежи от неподвижна спътникова радиослужба	3	-	1	-
Електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида „точка към точка“	55**	2	4	-
Електронни съобщителни мрежи за неподвижен безжичен достъп (FWA)	1	-	-	-
Разрешение за ползване на индивидуално ограничен ресурс – радиочестотен спектър за производствени нужди	1	-	-	-
Разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера, за осъществяване на обществени електронни съобщения	14	2	2	-
Временни разрешения	3	19*	1	-
ОБЩО:	225	67	57	12

* Общият брой на предоставените радиочестоти за тези разрешения е 182;

** Изменения и допълнения в техническите данни на общо 4362 участъка, включително предоставен радиочестотен спектър за нови 1028 участъка.

4.2. Уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения

Дейностите относно подадените през 2018 г. уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения са посочени в таблица 16.

Таблица 16

Вид дейност	2018 г. (брой)
Разгледани уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения	135
Разгледани уведомления за прекратяване осъществяването на обществени електронни съобщения	84
Издадени удостоверения за вписване в регистъра	26
Предприятия, вписани в регистъра	79
Предприятия, заличени от регистъра	63

4.3. Осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба

Издадените през годината разрешителни, свидетелства и лицензии за радиолюбителска правоспособност са посочени в таблица 17.

Таблица 17

Разрешителни, свидетелства и лицензии	
Вид документ	2018 г. (брой)
Разрешителни за радиолюбителска правоспособност	234
HAREC свидетелства	20
CEPT лицензии	37
Определени опознавателни знаци	299*

*55 от определените опознавателни знаци са временни.

През 2018 г. са проведени 10 изпита за придобиване на радиолюбителска правоспособност в градовете София, Пловдив, Варна и Казанлък и са изпитани 216 лица.

4.4. Взаимно свързване и достъп

През 2018 г. КРС одобри няколко проекта на изменение на Типово предложение за сключване на договор за взаимно свързване (ТПВС), внесени от БТК, отнасящи се до:

- смяна на адресите на комутационни съоръжения, които се използват при предоставяне на TDM взаимно свързване в градовете София, Пловдив, Варна и Бургас;
- смяна на адреса на съоръженията на БТК, които се използват при предоставяне на IP взаимно свързване в гр. София;
- закриване на точката за TDM взаимно свързване в гр. Русе;
- заличаване на информацията за контакт в Приложение 6.6 от ТПВС и включването ѝ в индивидуалните договори между БТК и предприятията.

КРС продължи дейностите, свързани с ефективното въвеждане на взаимно свързване, базирано на интернет протокол (IP взаимното свързване), като до края на 2018 г. са сключени 4 (четири) договора за IP взаимното свързване между БТК и други предприятия. Също така, КРС пристъпи към одобряване на предложените от БТК цени за предоставяне на нетрафични услуги по IP взаимно свързване. След направен анализ КРС прие, че БТК ЕАД не е доказало разходоориентираността на цените за услугите „VoIP порт (10 Mbps)” и „Линия за взаимно свързване до помещения на ОП – 10 Mbps” и с Решение № 411 от 03.10.2018 г. на комисията наложи ценови ограничения за срок от шест месеца, считано от 01.11.2018 г.

Във връзка с чл. 54 от ЗЕС, КРС оказва съдействие по искане за постигане на съгласие между предприятия, имащи спор, свързан с услуги предоставяни при условията на свободно търговско договаряне. Тъй като между страните бяха налице висящи съдебни производства засягащи и договора за предоставяне на цитираните услуги, комисията прие становище, че спорът не може бъде преодолян с предвидените в ЗЕС механизми. Комисията разгледа и искане за даване на задължителни указания във връзка със спор между две предприятия, свързан със заявка за увеличаване броя на линиите за взаимно свързване. Процедурата по разглеждане на спора беше прекратена, тъй като засегнатото предприятие уведоми КРС, че заявката му е удовлетворена и оттегля искането си за даване на задължителни указания.

Също така, през 2018 година бяха обобщени резултатите от обществените консултации по проект на решение на КРС, целта на който е уеднаквяване практиката на предприятията относно прилаганите процедури за прекратяване на терминиране на трафик с манипулирана CLI. Вземайки предвид забележките на предприятията, комисията изготви нов проект на решение, който също премина процедура на обществени консултации. До края на годината не е прието окончателно решение.

III. ДЕЙНОСТИ ПО ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ, ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИЯ ДОКУМЕНТ, ЕЛЕКТРОННИТЕ УДОСТОВЕРИТЕЛНИ УСЛУГИ И ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И ФИЗИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

1. Дейности в изпълнение на приоритетите на КРС

1.1. Ефективно управление на ограничените ресурси

1.1.1. Радиочестотен спектър

Електронните съобщения, осъществявани чрез използване на радиочестотен спектър, придобиват съществено значение във все повече икономически сектори на единия Европейски пазар и определят бизнес средата в Общността. Нарастващото търсене на съобщителни услуги и все по-високите изисквания по отношение на качеството им водят до необходимостта от оптимално използване на съвременните съобщителни технологии и до развитието на различни нови технологични платформи,

ползващи радиочестотен спектър. Комисията осигурява ефективно и ефикасно управление на радиочестотния спектър, с което допринася за извличането на максимални ползи от въвеждането на нови технологии за безжични съобщения и приложения, в съответствие с правилата на Международния съюз по далекосъобщения (ITU), Европейската конференция по пощи и далекосъобщения (CEPT) и Европейската политика в областта на радиочестотния спектър.

При извършване на дейностите, свързани с управлението на радиочестотния спектър, КРС се съобразява с Актуализираната политика в областта на електронните съобщения, Актуализираната държавна политика по планиране и разпределение на радиочестотния спектър в Република България, и Регулаторната политика за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди.

Във връзка с извършения анализ на политиките, стратегиите, работните програми и дългосрочните планове за развитието на електронните съобщения на други регулаторни органи, свързани с управлението на радиочестотния спектър, беше установена необходимостта от актуализиране на Регулаторната политика за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди. В резултат комисията изготви и прие проект на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър и откри процедура по обществено обсъждане. В проекта на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди комисията определи своите основни цели, механизми и подходи за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди през следващите три години. Сред тях са осигуряване на ефективно управление на радиочестотния спектър и създаване на условия за развитие на конкурентен съобщителен сектор, и развитие на бизнеса с оглед увеличаване до възможната степен на социалните и икономическите ползи, произтичащи от ползването на честотния ресурс. Поставен бе акцент върху предстоящите промени в политиката в областта на електронните съобщения в Европейския съюз и прилагането им в България.

През 2018 г., в изпълнение на своите приоритети, свързани с ефективното управление на радиочестотния спектър, комисията извърши редица дейности с цел насърчаване навлизането на пазара на нови технологии и услуги.

Във връзка с осигуряване на условия за ефективно и хармонизирано използване на радиочестотен обхват 700 MHz (радиочестотната лента 694-790 MHz), т.нар. „втори цифров дивидент“, представители на комисията продължиха активното си участие в работата на междуведомствената работна група със задача „да изготви национален план и график“ („Национална пътна карта“), включващи подробни стъпки за изпълнение на задълженията на Република България по Решение (ЕС) 2017/899 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за използването на радиочестотна лента 470-790 MHz в Съюза. В резултат, бяха извършени редица дейности, свързани с приемането на Национална пътна карта, включващи: приемане и предоставяне на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) становище в рамките на общественото обсъждане на проекта на Национална пътна карта; провеждане на срещи с „НУРТС Диджитъл“ ЕАД във връзка с техническите възможности за конфигуриране и пренастройка на мрежите в радиочестотна лента 470-694 MHz; извършване на технически анализ на възможностите за оптимизиране на честотния ресурс с цел намаляване разходите на предприятието по преразпределение на предоставените телевизионни канали. В рамките на Работна група № 17 „Телекомуникации и информационни технологии“ бяха предоставени предложения за изменение както на становището на РГ 17 относно проекта на Решение на Министерския съвет за приемане на пътна карта, така и предложения за изменение на текстове в нея.

Целта на Националната пътна карта, приета с Решение № 887/06.12.2018 г. на Министерският съвет, е да се осигури спектър за мобилни широколентови мрежи. За изпълнение на тази цел е необходимо освобождаване на обхват 700 MHz (радиочестотна лента 694-790 MHz) от цифровата телевизия във връзка с което комисията е предприела необходимите за това действия. Процесът по препланиране на спектъра за наземна цифрова телевизия в честотна лента 470-694 MHz беше финализиран с подписаното през декември 2017 г. Многостранно рамково споразумение между администрациите⁵⁸, участващи в Южния форум за въвеждане на втория цифров дивидент. Във връзка с подписаните от представителите на комисията, двустранни споразумения относно новите честотни планове за цифрова телевизия в честотна лента 470-694 MHz с Република Гърция, Република Северна Македония, Румъния, Република Сърбия, Република Турция и Украйна, през 2018 г. експерти от комисията изготвиха и подадоха в ИТУ заявки за международна координация по реда на чл. 4 от Регионалното Споразумение Женева 06 на новия план за наземна цифрова телевизия. В резултат честотните зони от новия план за наземна цифрова телевизия бяха успешно координирани.

България е единствената държава членка на ЕС, която все още не е предоставила радиочестотен спектър от обхват 800 MHz (радиочестотната лента 790-862 MHz), т.нар. „първи цифров дивидент“. И през 2018 г. представители на КРС продължиха да участват в срещи, на които Министерството на отбраната (МО), Военновъздушните сили и мобилните предприятия обсъждаха възможността да сключат споразумение за провеждане на съвместни тестове за установяване отсъствието на смущения в работата на радиоелектронното оборудване на МО, което да предоставят в комисията за включване във временните разрешения за ползване на радиочестотен спектър за провеждането на тези тестове. МО и мобилните предприятия не постигнаха споразумение за условията за провеждане на тестовете, поради което спектър в обхват 800 MHz все още не е предоставен за ползване.

С цел да отговори на нарастващите нужди от широколентов пренос на мрежите от следващо поколение 4/5 G комисията извърши анализ на възможността за предоставяне на честотен ресурс в обхват 26 GHz.

През изминалата година се проведеха обществени консултации по въпроси от обществена значимост за развитието на електронните съобщения.

С оглед проучване интереса на бизнеса бяха проведени обществени консултации относно перспективите за ползването на наличния свободен спектър в обхват 2.6 GHz. Анализът на постъпилите становища показва, че не съществуват обективни причини за стартиране на тръжна процедура за предоставяне на спектър от обхват 2.6 GHz, поради високата годишна такса за ползването на честотния ресурс.

В края на 2018 г. комисията откри процедура за обществени консултации относно предоставянето на свободния ресурс в радиочестотни обхвати 2 GHz и 2.6 GHz. С консултациите бяха поставени въпроси относно разпределението на спектъра в обхват 2 GHz, неговото предоставяне и възможностите за издаване на временни разрешения в обхвати 2 GHz и 2.6 GHz. Анализ на постъпилите становища на заинтересованите предприятия ще бъде извършен през 2019 г. и резултатите ще бъдат публикувани на интернет страницата на КРС.

След проучване и анализ на добрите европейски практики за размера на таксите за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър, комисията прие проект на постановление на Министерски съвет за изменение и допълнение на Тарифата за таксите,

⁵⁸ Албания, Австрия, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Гърция, Република Северна Македония, Унгария, Черна гора, Румъния, Сърбия, Словения, Турция и Украйна.

които се събират от КРС по ЗЕС (Тарифата). Проектът цели създаване на условия за усвояване на честотния ресурс в обхват 2.6 GHz, чрез намаляване на еднократната и годишната такси и по-ефективно управление на спектъра в обхвати 3.6 GHz и 26 GHz, чрез премахване на регионалния принцип при определянето на таксите. Въз основа на сравнителния анализ на таксите в обхвати 1.5 GHz, 2.6 GHz и радиочестотните ленти, разпределени за неподвижна спътникова и подвижна спътникова радиослужби, беше изготвено предложение за изменение и допълнение на Тарифата, с оглед промяна на таксите в обхвати 1.5 GHz, 2.6 GHz и радиочестотните ленти, разпределени за неподвижна спътникова и подвижна спътникова радиослужби.

С оглед намаляване на административната тежест и предвид разпоредбата на чл. 87, ал. 11 от Данъчно-осигурителния процесуалния кодекс (ДОПК) през изминалата година бяха изменени Правилата за условията и реда за прехвърляне на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс и Правилата относно условията и реда за издаване на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за производствени нужди.

Разпределение, планиране, предоставяне и ефективно използване на радиочестотния спектър

Следвайки един от основните си приоритети – ефективно управление и ефикасно използване на ограничения ресурс – радиочестотен спектър, КРС проучи и анализира необходимостта от изменение и допълнение на подзаконовите актове, отнасящи се до управлението на честотния ресурс. В резултат на този анализ бяха изменени и допълнени следните подзаконови актове:

- Правила за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения, които ползват радиочестотен спектър, който не е необходимо да бъде индивидуално определен (Правилата);

- Технически изисквания за работа на наземни мрежи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги;

- Технически изисквания за работа на електронни съобщителни мрежи от радиослужба неподвижна-спътникова, подвижна-спътникова и съоръженията, свързани с тях;

- Технически изисквания за работа на електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях;

- Технически изисквания за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителска радиослужба.

С изменението и допълнението на посочените актове в българското законодателство бяха въведени разпоредбите на нови решения на ЕК и на Комитета за електронни съобщения (ЕСС) за хармонизирано използване на радиочестотния спектър.

С изменението и допълнението на Правилата, в съответствие с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1538⁵⁹, се определиха условия за хармонизирано използване на основни радиочестотни ленти в рамките на Съюза от технически усъвършенствани радиосъоръжения за радиочестотна идентификация и нови устройства с малък обем на действие, позволяващи нови видове приложения от типа „машина-машина“ и „интернет

⁵⁹ Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1538 на Комисията от 11 октомври 2018 година относно хармонизиране на радиочестотния спектър за използване от устройства с малък обем на действие в честотните ленти 874-876 MHz и 915-921 MHz.

на предметите“ (неспецифични устройства с малък обсег на действие и устройства за широколентов пренос на данни). Част от честотните ленти се измениха единствено с цел осигуряване на честотен ресурс от 2x1.4 MHz за разширение на спектъра, определен за GSM в железопътните мрежи (E-GSM-R). С цел постигане на съответствие с условията за използване на радиочестотна лента 26.96-27.41 MHz (CB 27 MHz), определени в Решение (11)03⁶⁰ и Препоръка ERC/REC 70-03⁶¹ на ECC, отпаднаха условията за използване на антените от CB (Citizen Band) радиосъоръженията.

В Правилата бяха коригирани и стандартите в съответствие с новите български стандарти, които въвеждат хармонизирани европейски стандарти, както и в съответствие с нови и актуализирани стандарти на Европейския институт по стандартизация в далекосъобщенията (ETSI).

С изменението и допълнението на Техническите изисквания за работа на наземни мрежи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги в българското законодателство са въведени следните решения:

- Решение за изпълнение (ЕС) 2018/637 г. на Комисията от 20 април 2018 г. за изменение на Решение 2009/766/ЕО относно хармонизирането на радиочестотните обхвати 900 MHz и 1800 MHz за наземни системи за предоставяне на общоевропейски електронни съобщителни услуги в Общността по отношение на съответните технически условия за интернета на нещата;

- Решение за изпълнение (ЕС) 2018/661 г. на Комисията от 26 април 2018 г. за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2015/750 относно хармонизирането на радиочестотната лента 1452-1492 MHz за наземни системи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги в Съюза по отношение на разширяването му в хармонизираните радиочестотни ленти 1427-1452 MHz и 1492-1517 MHz.

Съгласно ЗЕС Комисията за регулиране на съобщенията може да издава разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за наземно цифрово радиоразпръскване (T-DAB/T-DAB+). Въз основа на разрешението за ползване на радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване следва да се разпространяват само лицензирани радиопрограми. Към настоящия момент обаче не е налице лицензирано съдържание на радиопрограми, които да се разпространяват по цифров способ. В тази връзка и предвид липсата на дългосрочна стратегия в областта на наземното цифрово радиоразпръскване на радиосигнали, КРС съвместно със Съвета за електронни медии (СЕМ) е предприела действия за разработването на официален документ, отразяващ държавната политика по въпроса.

През 2018 г. КРС стартира процедура за обществени консултации на проект на Позиция относно издаването на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за наземно цифрово радиоразпръскване (T-DAB+). Съгласно проекта на Позицията, до приемането на стратегия за развитието на наземното цифрово радиоразпръскване на радиосигнали в Република България и създадени условия за излъчване на лицензирано от СЕМ съдържание, комисията счита за целесъобразно да преустанови издаването на разрешения, в това число и временни, за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за наземно цифрово радиоразпръскване (T-DAB+).

⁶⁰ Решение (11)03 на ECC относно хармонизирано използване на честоти за CB радиосъоръжения;

⁶¹ ERC/REC 70-03 относно използването на устройствата с малък обсег на действие.

През изминалата година комисията измени и допълни Техническите изисквания за работа на електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях, с което бяха определени условия за използване на радиочестотни ленти 71-74 GHz и 81-84 GHz от мрежи от вида „точка към точка“. С това бяха напълно транспонирани условията на Препоръка на ЕСС относно разпределението на радиочестотния спектър за системи от неподвижна радиослужба, работещи в обхвати 71-76 GHz и 81-86 GHz. С изменението бяха актуализирани също така и препоръки и стандарти за конкретни обхвати с оглед ефективното и ефикасното използване на ограничени ресурс – радиочестотен спектър, относими към електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях.

През 2018 г. беше направена цялостна оценка на Техническите изисквания за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителска радиослужба, в резултат на която бяха приети нови Технически изисквания. С оглед постигане на по-голяма яснота и прегледност са направени промени на процедурите, предмет на Техническите изисквания, както и беше облекчено тяхното прилагане. В новите Технически изисквания отпаднаха възрастовите ограничения за допускане до изпит за придобиване на радиолюбителски клас 2. Облекчиха се изискванията за кандидатстване за радиолюбителски клас 1 като отпадна условието за притежаване на разрешително за правоспособност на радиолюбителски клас 2 за период не по-малък от 6 месеца. Отчитайки досегашната практика бяха добавени критерии за предоставяне на опознавателни знаци в зависимост от спецификата на знака, неговото предназначение и техническата компетентност на радиолюбителя. С цел хармонизирано ползване на радиочестотния спектър от любителска радиослужба, радиочестотните ленти за любителските ретранслатори, както и класовете на излъчване бяха приведени в съответствие с разпределението на Международния радиолюбителски съюз.

С оглед улесняване потребителите на честотен ресурс и намаляване броя на нормативните актове през изминалата година бяха обединени в един подзаконов акт Техническите изисквания за работа на мобилни наземни мрежи и съоръженията, свързани с тях, и Техническите изисквания за работа на електронните съобщителни мрежи от подвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях. По този начин се прецизираха действащите към момента разпоредби, постигна се по-голяма яснота и прегледност на процедурите, предмет на акта, и облекчаване на правоприлагането му.

Във връзка с общественото обсъждане на проект за изменение и допълнение на Националния план за разпределение на радиочестотния спектър, след извършен анализ комисията изготви и предостави становище на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и съгласува проекта на Националния план за разпределение на радиочестотния спектър.

В съответствие с измененията и допълненията на цитираните по-горе подзаконови актове в честотната информационна система на Европейския съобщителен офис – EFIS (ECO Frequency Information System), бяха актуализирани данните за използването на честотния ресурс в Република България.

В рамките на междуведомствената работна група за подготовка на Република България за участие в Световната конференция по радиосъобщения (WRC-19) експерти от комисията дадоха предложения във връзка с изготвянето на позицията на Република България по точките от дневния ред на конференцията.

През 2018 г. КРС издаде две временни разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър в обхват 2 GHz, съответно на:

- „А1 БЪЛГАРИЯ” ЕАД с предоставен честотен ресурс 2x15 MHz за изпробване на нови технически методи и/или технологии за осъществяване на електронни съобщения в LTE мрежата на предприятието;

- „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД с предоставен честотен ресурс 2x15 MHz за тестване на нови технически съоръжения за осъществяване на електронни съобщения в LTE мрежата на предприятието.

В обхват 2.6 GHz бяха издадени три временни разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, съответно на:

- „А1 БЪЛГАРИЯ” ЕАД с предоставен честотен ресурс 2x40 MHz за изпробване на нови технически методи и/или технологии за осъществяване на електронни съобщения в LTE мрежата на предприятието;

- „ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ” ЕАД с предоставен честотен ресурс 2x20 MHz за тестване на нови технически съоръжения за осъществяване на електронни съобщения в LTE мрежата на предприятието;

- „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД с предоставен честотен ресурс 2x20 MHz за тестване на нови технически съоръжения за осъществяване на електронни съобщения в LTE мрежата на предприятието.

През 2018 г. КРС издаде на „А1 БЪЛГАРИЯ” ЕАД временно разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър в обхват 3.6 GHz. С временното разрешение бе предоставен честотен ресурс от 100 MHz за изпробване на нови технически методи и/или технологии за осъществяване на електронни съобщения чрез 5G технология.

След анализ на предоставения за ползване радиочестотен спектър и национално координиране и съгласуване на радиочестотите и радиочестотните ленти с всички заинтересовани държавни органи, ведомства и служби, 182 радиочестотни канала (120 симплексни и 31 дуплексни) бяха предоставени на предприятия, от които 66 радиочестоти за изграждане на 56 нови радиомрежи за осъществяване на електронни съобщения за собствени нужди чрез електронна съобщителна мрежа от подвижна радиослужба. Общият брой на изградените мрежи достигна 1912.

На фигура 33 графично е представен броят базови станции, работещи по различни технологии. Видно от графиката, с най-голям темп се увеличава броят на базовите станции, работещи по технология LTE. Все повече потребители използват възможностите на LTE мрежите, предоставящи широколентови услуги с високи скорости за пренос на данни. За да бъде удовлетворено нарастващото потребление, предприятията развиват мрежите си и увеличават броя на базовите станции, работещи по технология LTE. Тази тенденция се наблюдава и в световен мащаб. По данни⁶² на GSM Association (GSMA) през 2018 г. 4G технологията изпреварва 2G, като се очаква скоро да стане водеща мобилна технология.

⁶² The Mobile Economy 2019,

<https://www.gsmainelligence.com/research/?file=b9a6e6202ee1d5f787cfebb95d3639c5&download>

Източник: КРС

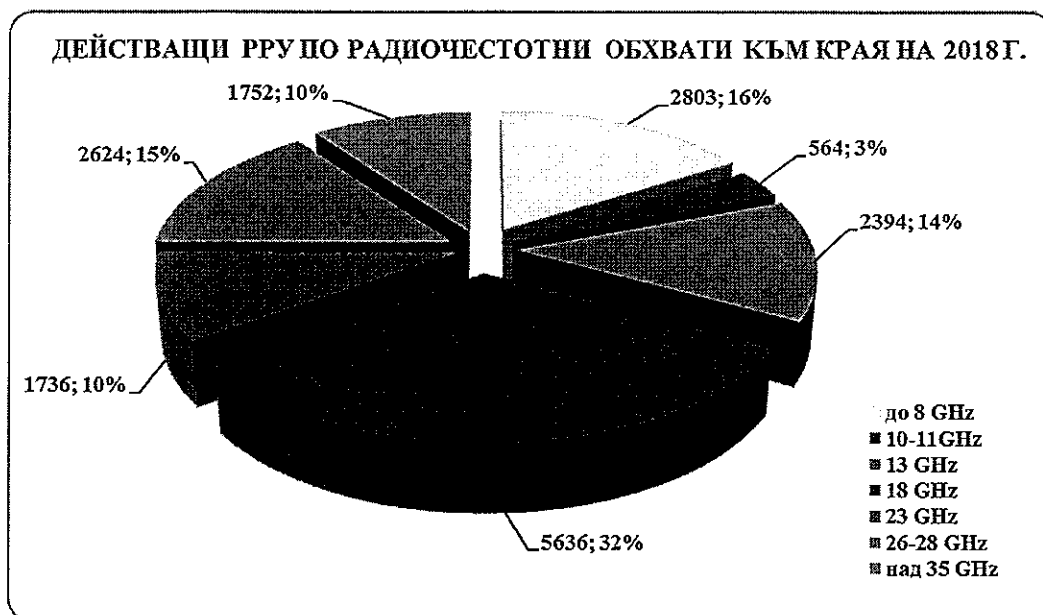
Фиг. 33

Неподвижна радиослужба

През 2018 г. бяха направени 55 изменения и допълнения на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа от вида „точка към точка“, касаещи техническите данни на общо 4362 еднопосочни радиорелейни участъка (РРУ). С тях бе предоставен радиочестотен спектър за нови 1028 участъка, с което общият им брой достигна 17509 при 17319 за 2017 г. (838 участъка са заличени през 2018 г.). Продължи тенденцията за изграждане на високотехнологични цифрови системи с използване на технологии ХРІС/ССDР, като броят на РРУ, използващи тези системи, достигна 9384 към края на 2018 г. (8,9% увеличение спрямо 2017 г. – 8618 бр.).

Отново бе отчетено нарастване при ползването на високочестотните обхвати спрямо общия брой РРУ. В обхвата 18 GHz техният брой е 5636 (5520 през 2017 г.), което запазва 32-процентния дял от общия брой РРУ към края на 2018 г. Продължи изграждането на електронни съобщителни мрежи с висока плътност, ползващи най-високочестотните обхвати. Към края на годината РРУ в обхватите 23 GHz, 26 GHz, 28 GHz, 38 GHz и 76 GHz, за които има издадени разрешения за ползване на радиочестотен спектър, наброяваха 6112 бр. Процентното съотношение на петте обхвата е около 35% от общия брой РРУ. През 2018 г. продължи ползването на сдвоените радиочестотни обхвати 74-76 GHz и 84-86 GHz за висококапацитетни РРУ, като броят им достигна 178 в края на годината.

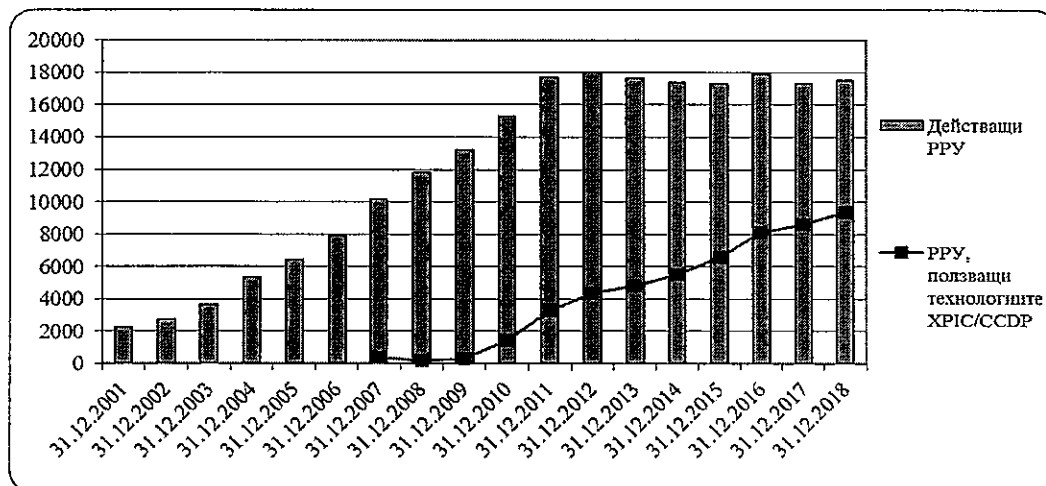
На фигура 34 е представена информация за дяловото разпределение на действащите РРУ по радиочестотни обхвати, предоставени с разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа от вида „точка към точка“, към края на 2018 г.

Източник: КРС

Фиг. 34

На фигура 35 са показани действащите РРУ по години, съпоставени с частта от тях, ползващи технологии ХРІС/ССDР.

Източник: КРС

Фиг. 35

Във връзка с бързото развитие на електронните съобщителни мрежи от 4-то поколение, както и предстоящото въвеждане на такива от 5-то поколение, и определяне на условията за ползване на радиочестотни ленти 71-76 и 81-86 GHz мрежи от вида „точка към точка“ се осигуриха нови възможности за предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги, за свръхширококолов пренос чрез жизнеспособна безжична алтернатива на съобщителните мрежи с оптично базирани решения.

Спътникови радиослужби

През 2018 г. дейността, свързана с регулацията на спътниковите радиослужби, бе насочена към координирането на позициите на геостационарна орбита от радиослужба неподвижна – спътникова (FSS) и радиоразпръскване – спътниково (BSS).

Бяха подготвени и внесени за съгласуване по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерски съвет и на неговата администрация документи за сключване на международни споразумения с администрациите на Република Армения, Република Гърция и Република Кипър относно включване на територии в зоните на обслужване на спътниковите мрежи, работещи в плановите радиочестотни ленти, регулирани от Приложение 30Б на Радиорегламента (PP) на Международния съюз по далекосъобщения (ITU). В резултат КРС сключи международни споразумения с администрациите на Република Армения – за взаимно включване на територии в зоните на обслужване на спътниковите мрежи на двете държави, работещи в плановите радиочестотни ленти, регулирани от Приложение 30Б на PP на ITU, и Република Кипър – за включване територията на Република България в зоната на обслужване на кипърската спътникова мрежа, работеща в плановите радиочестотни ленти, регулирани от Приложение 30Б на PP на ITU.

Успешното изстрелване и въвеждане в експлоатация на първия български спътник, през месец юни 2017 г., увеличи значително интензивността на процеса по координация. Целта на този процес е предотвратяването на потенциални смущения към българските планови системи, разположени на 1.2° W (BSS) и на 56.02° E (FSS), както и на направената допълнителна модификация на плановата позиция за BSS на 1.9° E. За извършване на дейностите по координацията се прави анализ на двуседмичните циркуляри (BR International Frequency Information Circular - BRIFIC), издадени от Радиобюрото към ITU, като се използват специализираните програмни продукти, предоставени на администрациите. Освен анализ на двуседмичните циркуляри, се извършва и анализ на постъпилите от други администрации предложения за сключване на споразумения с цел успешното координиране на българските спътникови системи.

След анализ на всички двуседмични циркуляри за 2018 г. бяха изпратени съответните възражения с оглед изпълнението на регулаторните функции на КРС по отношение на ефикасно ползване и ефективно управление на радиочестотния спектър.

През изминалата година комисията подаде заявки за международно координиране на спътникова система BUL-QV-1.9E за позиция на геостационарната орбита 1.9 E в обхватите 40/50 GHz и на нано-сателитът ENDURO SAT ONE на негеостационарна орбита в определения за любителска-спътникова радиослужба обхват, които бяха публикувани в BRIFIC.

През 2018 г., в съответствие с условията на Радиорегламента, продължи дейността по процедурата за нотифициране на допълнителната заявка за модификация на плана за BSS на позиция на геостационарната орбита 1.9° E.

Радиоразпръскване

През 2018 г., във връзка с искане на СЕМ за предоставяне на свободен честотен ресурс за 13 населени места и един регион относно открити процедури за провеждане на конкурс, бе предоставена информация за 3 честотни назначения в УКВ обхвата за

градовете Созопол, Бобошево и Свиленград, включително техническите параметри, допустимите мощности, точките на излъчване, както и друга техническа информация.

Разгледани и анализирани бяха 96 технически характеристики на електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на радиосигнали в УКВ обхвата (честотна лента 87.5-108.0 MHz), като 36 от тях са на предприятия, притежаващи разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване с национално покритие, а 60 - на предприятия с издадени разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване с местно покритие.

През 2018 г. КРС издаде на ЕТ „ДИП ТРЕЙДИНГ – ПАВЕЛ КОСТАДИНОВ“ временно разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно цифрово радиоразпръскване на територията на град София, с цел изпробване на нови технически методи и технологии (T-DAB+). Комисията прекрати временното разрешение, преди крайния му срок на действие, тъй като предприятието не използва предоставения му индивидуално определен ограничен ресурс по предназначението и начина, определени във временното разрешение.

В КРС през изминалата година са постъпили 3 заявления за издаване на временни разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно цифрово радиоразпръскване на територията на град София. В тази връзка бяха разгледани и анализирани 5 технически характеристики на електронната съобщителна мрежа за наземно цифрово радиоразпръскване на радиосигнали.

Предвид липсата на лицензирано съдържание за радиопрограми, които се разпространяват по цифров способ, въпреки наличието на свободен честотен ресурс комисията не може да удовлетвори постъпилите искания за издаване на разрешения за наземно цифрово радиоразпръскване по технология T-DAB+.

Национална и международна координация

През 2018 г. в Консултативния съвет за национално координиране и съгласуване към КРС са координирани и съгласувани 2501 радиочестоти и радиочестотни ленти. Националното координиране и съгласуване с всички заинтересовани държавни органи, ведомства и служби се извършва с оглед осигуряване безопасността на въздухоплаването и корабоплаването, защита на националната сигурност на страната и ефективно използване на радиочестотния спектър.

По постъпили заявки на други администрации е извършена международна координация на 9 радиочестотни назначения със съответните технически параметри, съгласно Регионалното споразумение за използването на честотен обхват 87.5-108.0 MHz за УКВ (FM) звуково радиоразпръскване, Женева, 1984 г. (Женева – 1984 г.), а за 1 радиочестотно назначение беше отказано съгласуване поради вероятни смущения с български радиостанции.

През изминалата година бяха обработени и анализирани всички публикации в двуседмичните циркуляри BRIFIC за наземните радиослужби. В резултат бяха координирани:

- 47 радиочестотни назначения на чужди администрации със съответните им технически параметри, съгласно Регионалното споразумение Женева – 1984 г., а за 1 радиочестотно назначение беше отказано съгласуване поради вероятни смущения с български радиостанции;

- 193 радиочестотни зони и 259 радиочестотни назначения за изменение на цифровия план GE06D и 154 радиочестотни назначения на други служби за изменение на списъка GE06L със съответните технически параметри, съгласно Регионалното споразумение за въвеждане на наземното цифрово радио- и телевизионно разпръскване в честотни обхвати 174-230 MHz и 470-862 MHz (Женева – 2006 г.).

До Бюрото по радиокомуникации бяха изпратени искания за добавяне на:

- 3 радиочестотни назначения на български УКВ радиостанции в План Женева – 1984 г., а 1 радиочестотно назначение беше вписано в Part B на план Женева-1984 г.;

- 14 DVB-T и 72 T-DAB радиочестотни зони в План GE06D съгласно Регионалното споразумение за въвеждане на наземното цифрово радио- и телевизионно разпръскване в честотни обхвати 174-230 MHz и 470-862 MHz (Женева – 2006 г.). В план GE06D бяха вписани 14 DVB-T и 32 T-DAB радиочестотни зони.

В съответствие с процедурите на чл. 12 от Радиорегламента на ITU бяха координирани 207 (86 за сезон А и 121 за сезон В) радиочестотни назначения за наземно аналогово и цифрово радиоразпръскване на радиосигнали в обхвата на късите вълни.

Бяха обработени и анализирани радиочестотните назначения за спътникови мрежи от двуседмичните циркуляри BRIFIC за радиослужби неподвижна – спътникова и радиоразпръскване – спътниково. В резултат на извършените изследвания на техническите параметри и последвалите изчисления беше проведена кореспонденция с ITU и съответните администрации, подали заявките в двуседмичните циркуляри. С оглед осигуряване на защита от радиосмущения на българските позиции на геостационарна орбита и назначенията за неподвижна радиослужба, КРС изпрати възражения съгласно процедурните правила на Радиорегламента до ITU и до администрациите, чиито спътникови мрежи биха могли потенциално да ни засегнат, както следва:

Писмени възражения

- при координация на извънпланови спътникови системи и съществуващи български наземни мрежи, съгласно чл. 21 от Радиорегламента – 12 възражения за 20 спътникови системи;

- при координация на спътникови мрежи от радиослужба неподвижна – спътникова, излъчващи в посока Космос – Земя и потенциална възможност за смущаване на фидерната линия на спътник от радиослужба радиоразпръскване – спътниково, съгласно чл. 7 на Приложение 30А от Радиорегламента – 11 възражения за 29 спътникови системи;

- координация между спътникова мрежа на планова позиция от радиослужба радиоразпръскване – спътниково, и извънпланова спътникова мрежа, съгласно чл. 7 на Приложение 30 от Радиорегламента – 9 възражения за 17 спътникови системи;

- координация при превишаване на отношението носеща/шум (C/N) за спътникови

системи от радиослужба неподвижна – спътникова в честотни обхвати 4500-4800 MHz, 6725-7025 MHz, 10.70-10.95 GHz, 11.20-11.45 GHz и 12.75-13.25 GHz, съгласно Приложение 30В от Радиорегламента – 6 възражения за 6 спътникови системи;

- искане за включване в координацията при превишаване на шумовата температура от извънпланова спътникова система към спътникова система, работеща в честотния обхват 21.4-22 GHz, съгласно чл. 9.52 от Радиорегламента – 2 възражения за 2 спътникови системи.

Възражения, подадени чрез специализирани програмни продукти на ITU

- координация на извънпланова спътникова станция, потенциално засягаща друга извънпланова спътникова станция, съгласно чл. 9.7 и чл. 9.41 от Радиорегламента – направени са възражения срещу 126 спътникови системи, като са изпратени и писмени уведомления до съответните администрации;

- координация на спътникова станция от радиослужба радиоразпръскване – спътниково и неподвижна радиослужба, когато и двете са на първична основа, съгласно чл. 9.11 от Радиорегламента – направени са възражения срещу 2 спътникови системи;

- координация на спътникова станция на негеостационарна орбита и спътникова система на геостационарната орбита, съгласно чл. 9.12А от Радиорегламента – направени са възражения срещу 16 спътникови системи;

- координация на излъчваща спътникова станция и приемаща станция от неподвижна радиослужба, включена в таблицата на честотните назначения, съгласно чл. 9.14 от Радиорегламента – направени са възражения срещу 21 спътникови системи;

- координация на спътникова мрежа на извънпланова позиция от радиослужба радиоразпръскване – спътниково и извънпланова спътникова мрежа, съгласно чл. 4 на Приложение 30 от Радиорегламента – направено е едно възражение срещу 1 спътникова система;

Защитата на орбиталните ресурси на Република България за радиослужби неподвижна – спътникова и радиоразпръскване – спътниково, от други спътникови системи е важен фактор за безпроблемното реализиране и опериране на националните системи и направената модификация от радиослужба радиоразпръскване – спътниково. В допълнение – координацията дава възможност за безпроблемно функциониране на радиослужби, работещи в обхвати на споделена първична основа.

Електромагнитна съвместимост

През годината бяха извършени изследвания за електромагнитна съвместимост на 63 български и 42 чуждестранни УКВ радиоразпръсквателни станции с въздухоплавателните системи ILS, VOR и COM.

Поради установяване на вероятни радиосмущения при извършването на изследвания за електромагнитна съвместимост с въздухоплавателните радиослужби бяха подадени за измерване 27 радиочестотни назначения по „Методиката за измерване на интермодулационни продукти от тип А1”, получавани при работа на близко разположени УКВ-ЧМ радиопредавателни станции.

1.1.2.Номерационен ресурс

През 2018 година бяха поставени на обществено обсъждане проекти за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2010 г. за правилата за ползване, разпределение и процедурите по първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номера, адреси и имена и на функционални спецификации (ФС) за преносимост на географски, мобилни и негеографски номера⁶³.

Проекта за изменение на Наредба № 1 предвижда нормативно регламентиране на:

- възможност за използване на географските номера за предоставяне на номадски телефонни услуги;
- възможност за предоставяне на номерационни ресурси на платформи за виртуални мобилни оператори (MVNE)
- правила за таксуване на разговорите с номера след националния код за направление „700”.

Проектите за изменение на ФС за преносимост имат за цел да бъде регламентирана възможност за преносимост на номера към доставчици, ползващи вторично предоставени номера.

Към края на 2018 г. общият брой предприятия, които имат издадени разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера, за осъществяване на обществени електронни съобщения е 26.

През 2018 г. на предприятията са предоставени:

- 7000 географски номера;
- 1200 номера след код за достъп до услугата „Персонален номер” („700”);
- 100 номера след код за достъп до услуги с безплатен достъп („800”);
- 2 международни кода на точки за сигнализация (ISPC);
- 2 национални кода на точки за сигнализация (NSPC).

Поради оптимизация на мрежите и услугите на алтернативните предприятия или прекратяване на дейността им през 2018 г. са освободени, както следва:

- 11700 географски номера;
- 100 номера след код за достъп до услугата „Персонален номер” („700”);
- 3 национални кода на точки за сигнализация (NSPC);
- 2 международни кода на точки за сигнализация (ISPC).

През годината са издадени разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера, на две нови предприятия – "ДУАЛИТИ КОМЮНИКЕЙШЪНС" ООД и "СОФ ТЕЛЕКОМ" ЕООД. "ВЕСТИТЕЛ БГ" АД и "РУТЕЛКОМ" ООД са поискали да бъдат прекратени издадените им разрешения за ползване номерационен ресурс.

Разпределението на предоставените на предприятията географски и негеографски номера към края на 2018 г. са показани на следващите фигури.

⁶³ Функционални спецификации за преносимост на географски номера при промяна на доставчика на фиксирана телефонна услуга и/или промяна на адреса в рамките на един географски национален код за направление; Функционални спецификации за осъществяване на преносимост на национално значими номера при промяна на доставчика на обществена мобилна телефонна услуга; Функционални спецификации за осъществяване на преносимост на негеографски номера при промяна на доставчика, предоставящ съответната услуга.

Източник: КРС

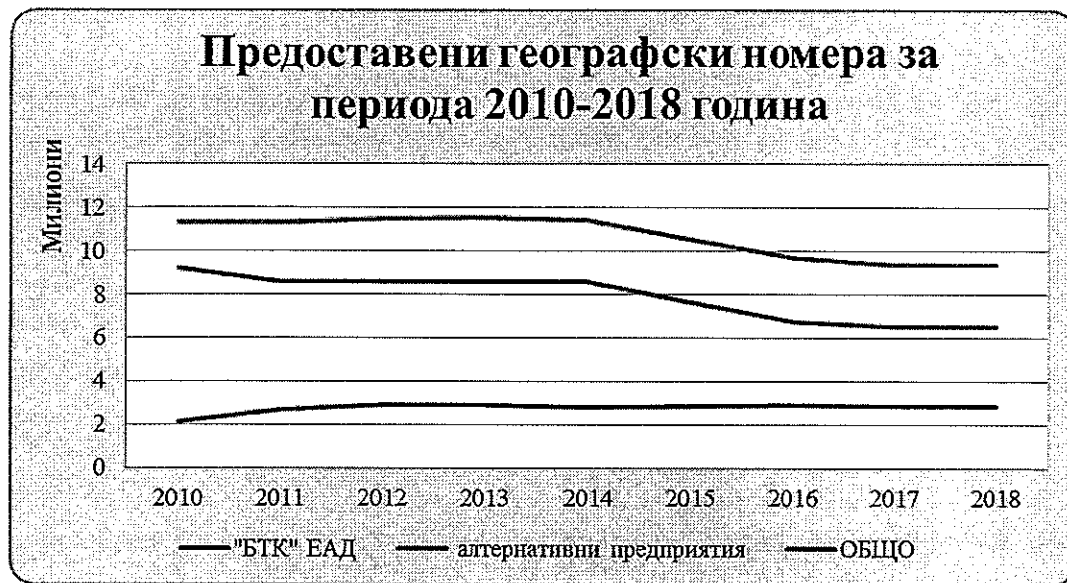
Фиг. 36

Източник: КРС

Фиг. 37

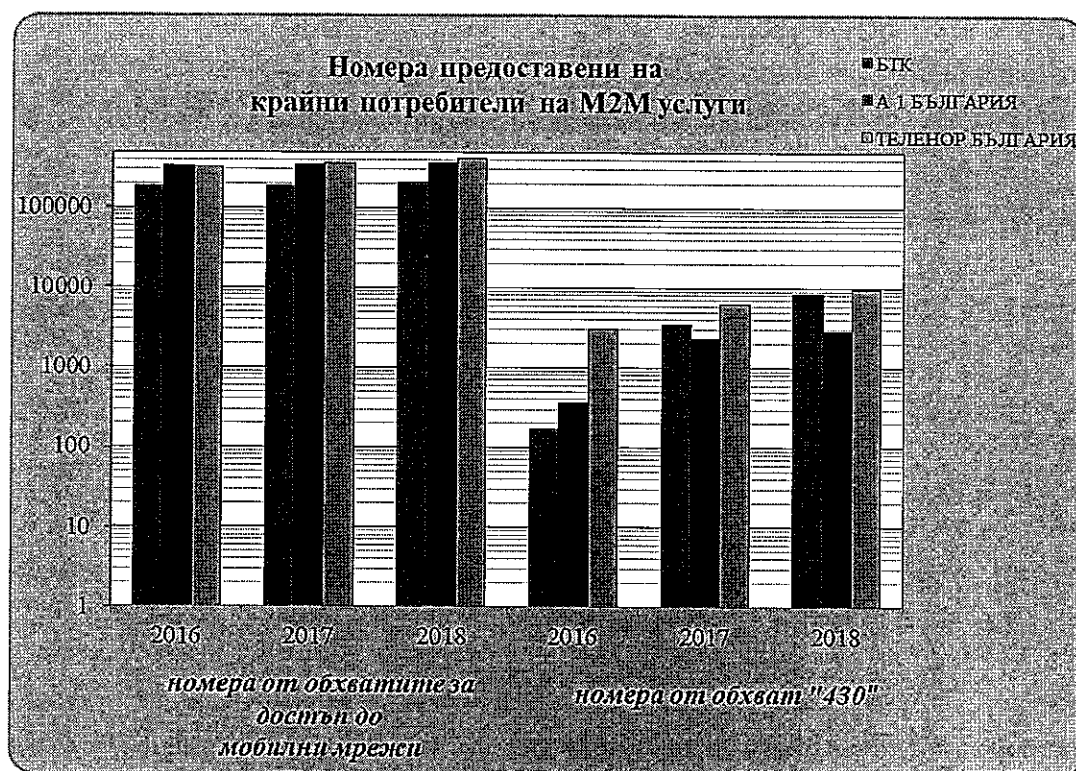
През 2018 г. се потвърждава тенденцията за намаляване на броя на предоставените на предприятията географски номера, което е резултат от намаления интерес на крайните потребители към фиксирания телефонни услуги.

Източник: КРС

Фиг.38

Номерационен ресурс от обхват „430” – за достъп до услуги, при които се използва комуникация Машина-Машина (M2M) е предоставен на три предприятия – „А1 България” ЕАД, БТК и „Теленор България” ЕАД. Данни за предоставените на крайни потребители номера по години са представени на фигурата по-долу.

Източник: КРС

Фиг. 39

През 2018 г. се отчита незначително увеличаване на предоставените на крайни потребители номера от обхвата „430“. По-голям е броят на използваните номера за M2M услуги от обхватите за достъп до мобилни мрежи.

Преносимост на номерата

През 2018 г. се увеличава броят на крайните потребители, възползвали се от правото си да запазят ползвания номер при промяна на предприятието, предоставящо съответната услуга. Запазва се и тенденцията броят на пренесените номера в мобилни мрежи да е по-голям от тези във фиксирани.

Източник: КРС

Фиг. 40

По отношение на негеографските номера се забелязва спад на пренесените номера – през 2018 г. са пренесени 67 номера спрямо 115 през 2017 г.

1.2. Регулиране и мониторинг на пазарите на електронни съобщения

Анализът на конкурентната среда на пазарите на електронни съобщителни мрежи и услуги и предприемането на регулаторни мерки с цел осигуряването ѝ, са сред основните задачи в работата на КРС. Дейността на комисията през 2018 г. във връзка с изпълнението на тези задачи бе насочена в следните направления:

Регулиране на пазарите на електронни съобщения

През 2018 г., в изпълнение на приоритетите на КРС, беше стартирана работата по изготвяне на трети преглед на анализ и оценка на пазара на едро на предоставяне на локален достъп в определено местоположение (пазар 3а от Препоръка 2014/710/ЕС на ЕК). На 17.12.2018 г., с Решение № 542 от 13.12.2018 г. на КРС, проектът бе публикуван на интернет-страницата на КРС за обществено обсъждане, като на заинтересованите страни беше предоставен срок до 31.01.2019 г. за изразяване на становища. Проектът на решение беше изпратен за становище и на Комисия за защита на конкуренцията.

Мониторинг на пазара на електронни съобщения

На основание чл. 40 от ЗЕС, както и чл. 15 от Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари⁶⁴ (Методиката), КРС регулярно събира информация от предприятията, осъществяващи електронни съобщения, чрез наблюдението на набор от параметри, за които се събират данни чрез специално създадени за целта въпросници. През 2018 г. продължи работата, стартирана през предходната година, по изпълнение на приоритета на КРС за автоматизиране на

⁶⁴ https://crc.bg/files/smp-metodika-2018_10.01.2019g.pdf (издадена от председателя на Комисията за регулиране на съобщенията, обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г., изм. и доп., бр. 101 от 7.12.2018 г.).

дейностите, свързани с регулярното събиране и обработка на информацията. С Решение № 89/01.03.2018 г. на КРС беше стартирана процедура за избор на изпълнител на обществена поръчка с предмет: „Разработване, внедряване, гаранция и поддръжка на информационна система на КРС за on-line ползване и приемане на въпросници за отчет на дейността на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и на оператори на пощенски услуги“, а с Решение № 269/19.07.2018 г. за изпълнител на обществената поръчка КРС определи „Бул Ес Ай“ ООД. През 2018 г. бяха стартирани, изпълнени и приети от КРС дейностите от Етап I на поръчката, обхващащи анализ на работните процеси по събиране и обработка на информацията в КРС, дефиниране на потребителите на системата и техните роли, анализ и проектиране на системата, анализ на различните видове вход в системата и интерфейси с външни системи, анализ на съществуващите данни, дефиниране на модел на данните и принципи за миграция, дефиниране на архитектура. Съгласно сключения договор се очаква изпълнението на поръчката да приключи през 2019 г.

Събиране на информация и проследяване на изпълнението на задълженията, произтичащи от Регламента за международния роуминг

През първата половина на 2018 г. ЕК започна подготовка за преглед на пазара на роуминг на едро, който ще бъде завършен до края на 2019 г. В съответствие с резултатите от прегледа на роуминг пазара на едро ЕК ще направи, ако е уместно, законодателно предложение за изменение на максималните цени на едро на регулираните роуминг услуги. За осъществяването на прегледа ЕК изиска и КРС предостави детайлна информация, включително такава от предприятията, която да подпомогне ЕК при изготвянето на оценка на разходите за предоставянето на роуминг услуги на едро.

През 2018 г. КРС продължи да упражнява контрол за прилагането на изискванията на Регламент (ЕС) № 531/2012⁶⁵ и Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/2286⁶⁶ по отношение на прилагането на „роуминг както у дома“⁶⁷ (RLAH) и на политиката за справедливо ползване⁶⁸ (FUP), въведена от предприятията, като:

- извърши проверки за коректността на прилаганите от предприятията тарифи и съответствието на включените в тях обеми от данни с изискванията на Регламента за изпълнение. Общият брой на проверките за роуминг през 2018 г. е 526;
- осъществяваше постоянен мониторинг на офертите на предприятията и на изискванията за предоставяне на прозрачна информация на потребителите чрез всички комуникационни канали;
- събра и обобщи данни за прозрачността и сравнимостта на офертите за роуминг услуги на дребно, предлагани от предприятията;
- с Решение № 310/02.08.2018 г. КРС задължи „А1 БЪЛГАРИЯ“ ЕАД да измени Общите условия за взаимоотношенията между „А1 БЪЛГАРИЯ“ ЕАД и абонатите и потребителите на обществените мобилни наземни мрежи на „А1 БЪЛГАРИЯ“ ЕАД по стандарти GSM, UMTS и LTE, с оглед изпълнение на изискванията на роуминг регулацията;

⁶⁵ Регламент (ЕС) № 531/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2012 г. относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи в рамките на Съюза, изменен с Регламент 2015/ 2120 от 25 ноември 2015 г. и Регламент (ЕС) 2017/920 от 17 май 2017 г.;

⁶⁶ Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/2286 на Комисията от 15 декември 2016 г. за определяне на подробни правила относно прилагането на политика за справедливо ползване и относно методиката за оценяване на устойчивостта на премахването на надценките на дребно за роуминг, както и относно заявлението, което се подава от доставчика на роуминг за целите на тази оценка;

⁶⁷ Roam like at home, RLAH;

⁶⁸ Fair use policy, FUP.

- даде на българските доставчици на роуминг услуги указания за повишаването на информираността на потребителите относно разликата между международни и роуминг услуги.

През 2018 г. КРС прие и публикува на интернет страницата си становища по следните въпроси, свързани с роуминга:

- относно съдържанието на съобщения, изпращани до роуминг клиентите, ползващи отворени пакети за данни, при влизането им в държави-членки на Европейското икономическо пространство⁶⁹;

- относно приложението на чл. 5, пар. 4 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/2286 за определяне на подробни правила относно прилагането на политика за справедливо ползване и относно методиката за оценяване на устойчивостта на премахването на надценките на дребно за роуминг, както и относно заявлението, което се подава от доставчика на роуминг за целите на тази оценка⁷⁰.

При упражняването на контрола се установи, че предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни услуги чрез мобилни мрежи:

- прилагат правилата на роуминг регулацията по отношение на новите си тарифи, като спазват изискванията за RLAN и FUP за абонаментните и предплатени планове с включен роуминг;

- изпълняват изискванията за прозрачност и за предотвратяване на „шок“ от високи сметки, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 531/2012;

- прилагат цени в съответствие с определените в Регламент (ЕС) № 531/2012 ценови тавани за регулираните роуминг услуги на едро.

1.3. Развитие и техническа поддръжка на Националната система за мониторинг на радиочестотния спектър

През 2018 г. е осъществено разширяване на функционалните възможности на специализирания приложен софтуер за радиомониторинг, използван в стационарните и мобилни станции за радиомониторинг от Националната система за мониторинг на радиочестотния спектър за граждански нужди (НСМ). В резултат са създадени осем нови работни места за обработка на измервателни резултати и разширени функционалните възможности на мобилните станции за радиомониторинг с нови опции, с което се разшириха и функционалните възможности на НСМ като цяло, а оттам и ефективността при осъществяване на мониторинг на радиочестотния спектър (РЧС).

Беше стартирано хардуерното обновление на мобилни станции за радиомониторинг от НСМ със закупуване на съвременен широкополосен мониторингов приемник, интегриран в една от мобилните станции.

Продължава проучването на възможности за разширяване и осъвременяване на НСМ, както и извършването на дейности по техническа поддръжка и профилактика на използваните съоръжения.

По отношение на техническото и технологично осигуряване на дейностите по контрол и мониторинг на електронните съобщителни мрежи през 2018 г. са извършени дейности по техническа поддръжка на специализираното технологично оборудване: стационарни, мобилни и транспортируеми станции за мониторинг, преносима измервателна апаратура и комуникационни мрежи на НСМ (конфигуриране, настройки и администриране).

⁶⁹ https://crc.bg/files/_bg/Stanovishte_case_MTEL_2018.pdf

⁷⁰ https://crc.bg/files/_bg/Stanovishte_case_TELENOR_2018.pdf

За осъществяване на контролните си функции в края на 2018 г. КРС разполага със следните основни измервателни системи:

- 15 стационарни станции за мониторинг на РЧС (1 обслужваема и 14 необслужваеми дистанционно-управляеми) в обхват от 20 до 3000 MHz;
- 8 мобилни станции за мониторинг на РЧС в обхват от 10 kHz/20 MHz до 3000 MHz;
- специализирана мобилна станция за GSM 900/1800 и DVB-T;
- преносима система за измерване на покритие и качество на предоставяните услуги от GSM/UMTS мрежи;
- 2 преносими система за измерване на покритие и качество на предоставяните услуги от GSM/UMTS/LTE мрежи;
- 7 преносими измервателни системи за измерване на покритие и качество на DVB-T мрежи;
- 7 транспортируеми измервателни системи в обхват от 1,0 GHz до 26,5 GHz;
- 7 портативни измервателни системи в обхват от 9 kHz до 20 GHz;
- 7 преносими измервателни системи за измерване в обхват от 9 kHz до 3 GHz.
- 6 измерители на цифрови кабелни телевизионни системи.

1.4. Международна дейност на КРС през 2018 г.

Изминалата 2018 г. беше важна година на европейско и международно ниво за българския регулатор. На европейско ниво се прие новата регулаторна рамка, която ще повлияе пряко българския пазар на електронни съобщения, както и дейността на КРС. На световно ниво Конференцията на пълномощните представители на ITU определи стратегическите насоки за развитие през следващите четири години.

Важна част от дейността на регулатора през 2018 г. беше представителството на КРС в рамките на специализираните организации на международно и европейско ниво, допринасяйки за прилагане на добрите международни практики, обмяна на опит и развитието и по-доброто функциониране на вътрешния пазар за електронни съобщителни мрежи и услуги.

През 2018 г. КРС отбеляза своята годишнина – 20 години от създаването на независимия регулатор, чрез международна конференция в София на тема „Комуникации, резултати, свързаност“. Конференцията се проведе в три сесии – „5G за хората и нещата“, „Промени в регулирането на достъпа въз основа на оценка за наличие на значително пазарно въздействие и симетрично регулиране“ и „Трудният баланс: Защитата на потребителите в динамичната среда на иновации и конвергенция на мрежи и услуги“. Сред участниците-панелисти се включиха високопоставени представители - г-жа Мария Габриел – комисар по въпросите на цифровата икономика и общество, Европейска комисия, г-н Росен Желязков – министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията, г-н Йоханес Гунгл, председател на BEREC за 2018 г., представители на ITU за Европа, Президентът на ПанЕвропа България, председатели на националните регулаторни органи (НРО), представители на операторите в България.

По време на конференцията беше подписан Меморандум за разбирателство в областта на електронните съобщения между КРС и австрийския национален регулаторен орган RTR. На подписването на Меморандума присъства и представител на посолството

на Република Австрия в България. Чрез Меморандума бе установен механизъм за обмен на идеи, информация и опит по въпроси от общ интерес в областта на регулирането на електронните съобщения с цел по-ефективно изпълнение на правомощията на двата НРО и насърчаване на развитието на съвременни комуникации, както в съответните две страни, така и в ЕС. Инициативата е продължение на политиката на КРС за развитие и задълбочаване на взаимодействието с националните регулатори от страните членки на ЕС.

Участие в работата на европейски структури

През 2018 г. КРС продължи да си сътрудничи пряко със структурите на ЕК, Постоянното представителство на Република България в Брюксел, с цел защита на интересите на България чрез последователна и съгласувана национална позиция по отношение на законодателството на ЕС. В контекста на промяната на регулаторната рамка на ЕС, КРС участва съвместно с МТИТС координирано чрез Постоянното представителство в разработването на позициите на България, представени по време на процеса на приемане на новите правила на общността.

КРС взе участие във всички дейности на BEREC на експертно ниво през 2018 г., като допринесе за развитието на добрите регулаторни практики. Експертите на КРС участваха в работните срещи по регулаторни въпроси, в събирането на данни, анализа и изготвянето на доклади на BEREC.

КРС бе представена на най-високо ниво в проведените през годината четири редовни срещи на Генералната асамблея на IRG и Пленарните заседания на Съвета на регулаторите (BoR) на BEREC и Управителния комитет (MC) на Службата на BEREC, съответно през март в Братислава, Словакия, юни в Сопот, Полша, октомври в Порторож, Словения, и декември в Прага, Чехия.

През септември КРС взе участие и във Форума на заинтересованите страни на BEREC.

На експертно ниво КРС участва в четирите срещи на CN на BEREC, а именно – през февруари в Бон, Германия, май в Рига, Латвия, септември в Дъблин, Ирландия и ноември в Мондорф-ле-Бен, Люксембург.

През 2018 г. в Брюксел продължи и обучението на BEREC за периода 2017-2018 г. по регулаторната рамка за електронни съобщения, в което бяха включени експерти на КРС, като през февруари, март и април се проведеха съответно втората, третата и четвъртата сесия.

На ниво ЕС през юни 2018 г. КРС взе участие в работната среща на тема „Амбицията на Европа за 5G: хармонизиране на възможностите на 5G в страните членки на ЕС“. Срещата бе организирана по инициатива на Полша с подкрепата на България, Италия и Литва и в нея участваха представители на Европейската комисия, Европейския парламент, ITU, национални регулатори, министерства, производители, Асоциация на операторите на мобилни мрежи (GSMA) и др.

Комисията участва в семинар, посветен на проекта на Насоки на ЕК за извършване на пазарни анализи и определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (SMP Насоки) и придружаващия ги документ (Разяснителна бележка), организиран от консултантска компания WIK, проведен през март 2018 г.

КРС бе представена на експертно ниво в работни срещи на Агенцията на Европейския съюз за мрежова и информационна сигурност (ENISA) във връзка с чл. 243 на ЗЕС, въвеждащ чл. 13а на Рамковата директива – през юни и ноември 2018 г.

Комуникация с Европейската комисия (ЕК)

През ноември 2018 г. беше проведена редовната годишна мисия на представители на Генерална дирекция „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“ на ЕК, свързана с подготовката на редовния доклад за напредъка в развитието на пазара на електронни съобщения в Република България през 2018 г.

Международен съюз по далекосъобщения (ITU)

Председателят на КРС взе участие като специален гост от името на Република България в рамките на Сегмента на високо равнище на Форума на Световната среща на върха по въпросите на информационното общество (WSIS Forum), който се проведе в периода 19-23 март 2018 г. в Женева, Швейцария.

КРС взе участие в годишната сесия на Съвета на ITU за 2018 г., която се проведе от 17 до 27 април 2018 г. в Женева.

В периода 05-12 юни 2018 г. в Женева се проведе заседание на работен екип IC „Мониторинг на радиочестотния спектър“ към Проучвателна група 1 на Сектора по радиосъобщения на ITU (ITU-R), в което взе участие представител на комисията.

КРС бе представена на експертно ниво в Регионалния форум по развитие за Европа на ITU, който се проведе на 11 юни 2018 г. в Прага, Чешка република.

В Световния симпозиум на регулаторите (GSR-18) на ITU, който се проведе от 09 до 12 юли 2018 г. в Женева взеха участие представители на комисията.

КРС имаше свои представители и на 16-то издание на Международната конференция „Регулаторна дейност в сектора на електронните съобщения“, проведена на 01 и 02 октомври 2018 г. в Будва, Черна гора.

В периода 28 октомври – 16 ноември 2018 г. в Дубай, Обединени Арабски емирства, се проведе 20-та Конференция на пълномощните представители на ITU. В състава на българската делегация бяха включени представители на КРС, наред с МТИТС и МВнР.

Експерти на КРС участваха в Световния семинар по радиосъобщения на ITU, който се проведе в периода 03-07 декември 2018 г. в Женева.

Комисията участва в 16-ия Световен симпозиум за индикаторите в далекосъобщенията и информационните и комуникационни технологии, който се проведе в периода 10-12 декември 2018 г. в Женева.

Всемирен пощенски съюз (UPU)

В двете сесии през 2018 г. на Административния съвет (АС) на Всемирния пощенски съюз (UPU), проведени в гр. Берн, Швейцария взеха участие представители на КРС, в рамките на националната делегация на Република България.

Мрежа на регулаторите в областта на далекосъобщенията от държавите-членки на Международната организация на франкофонията (FRATEL)

КРС взе участие в 16-та Годишна среща на националните регулаторни органи в областта на далекосъобщенията от държавите-членки на FRATEL, която се проведе в периода 22-23 ноември 2018 г. в Париж, Франция.

Европейски институт по стандартизация в далекосъобщенията (ETSI)

КРС взе участие в 71-та Генерална асамблея на Европейския институт по стандарти в далекосъобщенията (ETSI), която се проведе в периода 17-18 април 2018 г. в София Антиполис, Франция.

Европейска конференция на пощенските и далекосъобщителните организации (CEPT)

КРС участва активно в дейността на работните комитети към CEPT:

- Заседания на Комитета по въпросите на ITU (Com-ITU) към CEPT, 26-29.03.2018 г., Копенхаген, Дания, 12-15.06.2018 г., Прага, Чешка република, 18-21.09.2018 г., Бон, Германия. Основната задача в дейността на Com-ITU през периода беше подготовката за участието на администрациите-членки на CEPT в Конференцията на пълномощните представители на ITU (PP-18), която се проведе в Дубай, ОАЕ, в периода 29 октомври – 16 ноември 2018 г.;

- Заседания на проектния екип „Техническо регулиране, взаимно свързване и стандартизация“ (PT „Technical Regulation & Interconnection Standards“ – TRIS) на работната група „Номера и мрежи“ към CEPT/ECC, 11-12.04.2018 г., Биел/Биен, Швейцария и 04-05.09.2018 г., Вилнюс, Литва;

- Заседания на работна група "Номера и мрежи" (Numbering and Networks) към ECC - CEPT/ECC/WG NaN, 29-31.05.2018 г., Рейкявик, Исландия, 27-29.11.2018 г., София, България;

- Заседания на Комитета по електронни съобщения (Electronic Communications Committee – ECC), 03-06.07.2018 г., Рим, Италия и 23-26 октомври 2018 г., Бордо, Франция;

- Заседание на работната група по управление на спектъра към ECC – CEPT/ECC/WG FM, 14-18.05.2018 г., Прателн, Швейцария;

- Пленарно заседание на Европейския комитет за пощенско регулиране (European Committee for Postal Regulation-CERP), 18-19.06.2018 г., Копенхаген, Дания;

Двустранно и регионално сътрудничество и други значими международни прояви

КРС продължи и през 2018 г. практиката за развитие и задълбочаване на двустранното сътрудничество. Председателят на КРС проведе работно посещение в Агенцията за електронни съобщения (Agency for Electronic Communications – АЕС) в Република Северна Македония през месец февруари. Членове на КРС взеха участие в Годишната международна регулаторна конференция на македонския регулатор АЕС, която се проведе в периода 14-16 май 2018 г. в гр. Охрид. Представители на КРС участваха и в международната конференция, „Развиващи се регулаторни рамки за цифрово бъдеще“, която се проведе в рамките на 25-ия Фестивал на постиженията в областта на информационните и комуникационни технологии – INFOFEST 2018 през октомври в Будва, Черна гора.

Активната международна дейност на КРС през 2018 г. допринесе за повишаване на международния авторитет на българския национален регулатор, засилване на административния капацитет и създаване на нови контакти. В резултат на участията на високо и експертно ниво КРС успя да даде своя принос в дискусиите по редица важни проблеми, както и да участва пряко в процеса на вземане на решения. Въз основа на участията са отчетени добри практики и идеи, с цел прилагането и адаптирането им към дейността на КРС.

КРС участва пряко в изготвянето на доклади, като например оценката на Регламента за неутралност на мрежата и доклад с резултати от общественото обсъждане на оценката на прилагането на Регламента за неутралност на мрежата и Насоките на BEREC за неутралност на мрежата, Доклад относно актуализиране на общите позиции относно пазари 3а, 3б и 4, Анализ на оценките за техническа и икономическа възпроизводимост в контекста на симетричния достъп, Насоки на BEREC относно местоположение на крайната точка на мрежата, Мониторинг на мобилното покритие, Обща позиция на BEREC относно мониторинга на покритието на мобилните мрежи, Обща позиция за споделянето на мобилна инфраструктура.

1.5. Административен капацитет на КРС

Укрепването на капацитета на КРС гарантира създаването на професионална, отговорна и ориентирана към гражданите администрация с висок обществен престиж.

През 2018 г. КРС изпълнява своите функции при следното разпределение на заетите служители:

• Звено за вътрешен одит	1
• Должности на пряко подчинение	2
• Дирекция „Международно сътрудничество и комуникации“	10
• Дирекция „Правна“	23
• Главна дирекция „Контрол на съобщенията“	64
• Дирекция „Управление на радиочестотния спектър“	29
• Дирекция „Техническо регулиране“	11
• Дирекция „Пазарно регулиране“	23
• Дирекция „Финансови и административни дейности“	36

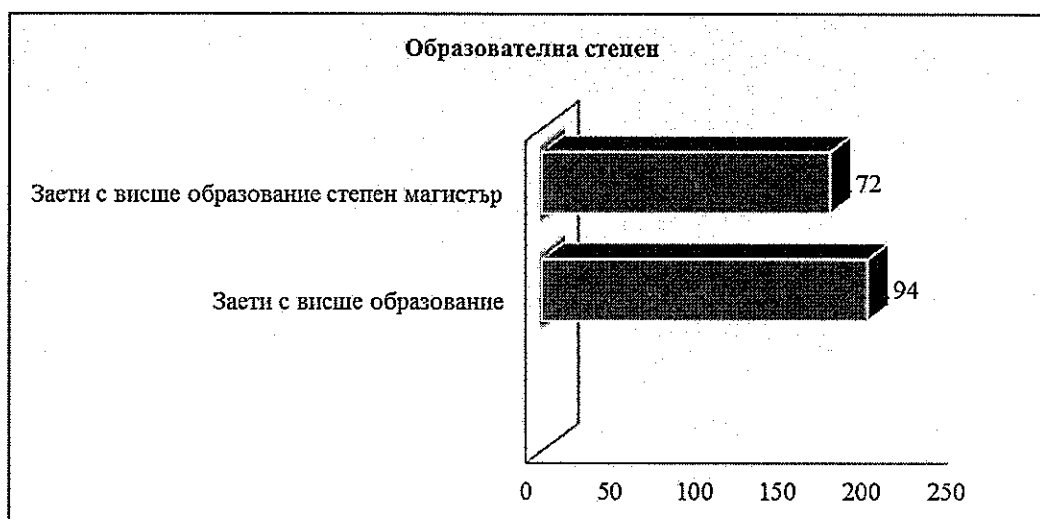

Източник: КРС

Фиг. 41

Общата численост на персонала на КРС е 255 щатни бройки.

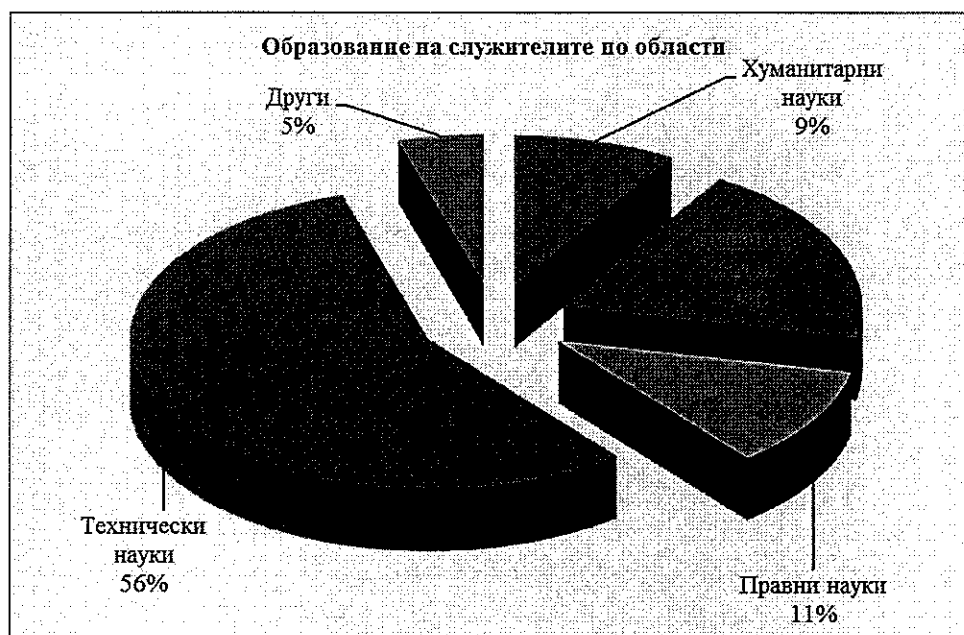
Преобладаващата част от персонала е във възрастова категория от 30 до 59 год., включително. От общата численост на работещите в КРС 194 са с висше образование, като степен магистър притежават 172 (фиг. 42).

Източник: КРС

Фиг. 42

Разпределението на служителите по притежаваното от тях образование е в следните области – технически науки; правни науки; стопански науки; хуманитарни науки и други (фиг. 43).

Източник: КРС

Фиг. 43

Привличането на служители в администрацията на КРС е съобразно разпоредбите на Закона за държавния служител (ЗДСл), Наредбата за провеждане на конкурсите за държавни служители и Вътрешни правила.

През 2018 г. съгласно нормативните изисквания са организирани и проведени 23 конкурсни процедури в КРС, от които до края на годината са назначени 17 нови служители, а приетите от други администрации при условията на чл. 81а от ЗДСл са трима. Напусналите за същият период са 12.

Към настоящия момент възнагражденията се определят съгласно Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация, в която е разписан и реда за увеличаването им – в зависимост от получените годишни оценки по Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация.

Продължи изпълнението на създадената през 2017 г. и актуализирана през 2018 г. Програма за мотивация и повишаване ангажираността на служителите в КРС.

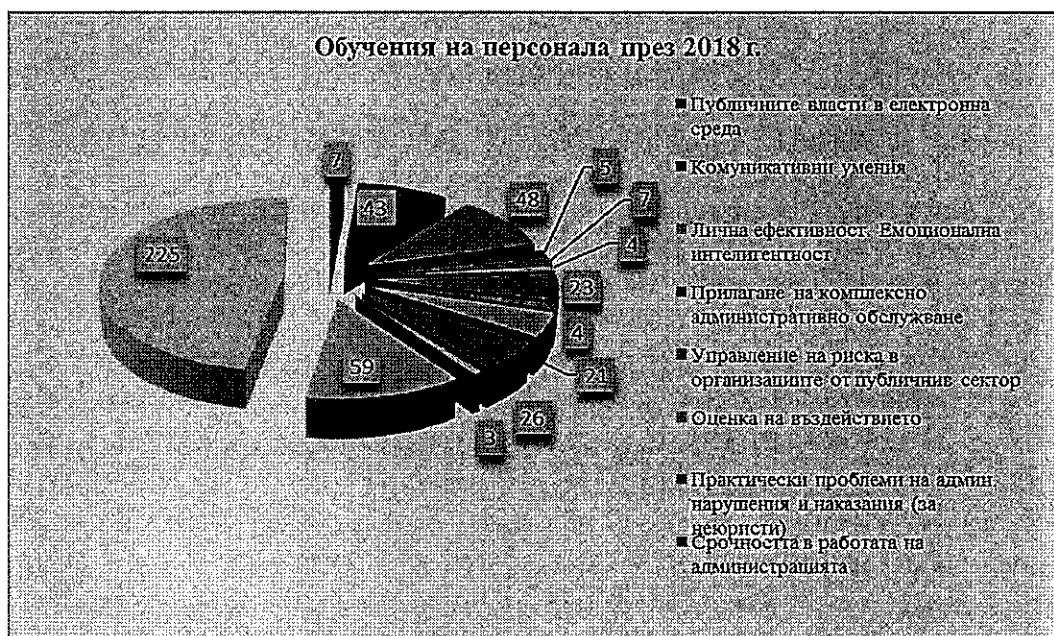
В нея бяха планирани средства, както за провеждане на екипни обучения, така и за специализирани обучения.

За поддържане на актуални знания и получаване на нови, КРС участва и в проект на Института по публична администрация на тема “Работим за хората” – укрепване на капацитета на институциите за посрещане предизвикателствата на съвременните публични политики” по Оперативна програма „Добро управление“, като бяха обучени

191 служители. Освен в посочения проект, е взето участие и в обученията от външни специализирани организации.

Курсовете и семинарите, както и броя участници в тях през 2018 г. са, както следва:

• Публичните власти в електронна среда	7
• Комуникативни умения	43
• Лична ефективност. Емоционална интелигентност	48
• Прилагане на комплексно административно обслужване	5
• Оценка на въздействието	4
• Практически проблеми на административните нарушения и наказания (за неюристи)	23
• Срочността в работата на администрацията	4
• Прилагане на Закона за обществените поръчки	21
• Оперативна съвместимост и информационна сигурност	3
• Тясно специализирани обучения	59
• Специализирани семинари	225

Източник: КРС

Фиг. 44

С цел повишаване ефективността и ефикасността на обученията периодично се прави анализ на ефекта им, чрез изследване на удовлетворението от обучението, степента на наученото след обучението, както и промяна в професионалното поведение.

Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд е част от процеса за подобряване на условията на труд. В тази връзка периодично се извършва оценка на риска на работните места, прегледи на служителите за превенция и профилактика. Приоритетното подреждане на целите на политиката по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд се основава на преценката за баланса между изискванията на нормативните актове, големината на риска и наличните ресурсите.

2. Други по-важни дейности

2.1. Стандартизация

В съответствие с чл. 30, т. 22 от ЗЕС, КРС изпълнява функциите на Национална организация по стандартизация (НСО) пред Европейския институт за стандарти в далекосъобщенията (ETSI) и активно участва в работата на техническите комитети (ТК) по стандартизация (ТК 47, ТК 57, ТК 75, ТК 80) на Българския институт за стандартизация (БИС), имащи отношение към електронните съобщения.

През 2018 г. КРС участва в процедурите на ETSI, както следва:

Таблица 18

Процедура	Брой на обработените документи	Брой на процедурите
Vote (TAP) – Гласуване (двустепенна процедура)	7	5
ENAP – Едностепенна процедура	58	36
MV – Членско гласуване	20	9
Withdrawal – Отмяна	–	–
PUB – Всички публикувани документи	2717	

Проектите на стандартите и стандартизационните документи на ETSI по различните процедури се публикуват на интернет страницата на КРС, осигурявайки възможност за всички заинтересовани страни в Република България в срок да предоставят становища и коментари.

Преводите на заглавията на проекти на хармонизирани ETSI EN стандарти текущо са подготвяни и съгласувани в срок по кореспондентски път в ТК на БИС. През изминалата година в Официалния бюлетин на БИС са отразени въведените с признаване като български 59 ETSI EN стандарта и 1 ETSI/TS стандартизационен документ.

КРС уведомява по електронен път ETSI за публикуваните от БИС национални BDS EN стандарти, въвеждащи съответните ETSI EN стандарти.

2.2. Изпълнение на задължения във връзка с Глава Петнадесета на ЗЕС

През 2018 г. в КРС е постъпило едно уведомление за възникнал инцидент, отговарящ на условията за докладване в съответствие с критериите, заложиени от комисията в „Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения“. В тази връзка и в изпълнение на задължението си по чл. 243б, ал. 5 от ЗЕС КРС изготви и изпрати до ЕК и ENISA годишния доклад за полученото уведомление.

През 2018 г., ENISA изготви Насоки за оценка на предприетите мерки за сигурност в контекста на чл. 3 ал. 3 от Регламент (ЕС) 2015/2120. При изготвянето им беше направено допитване, в което участваха и български предприятия.

2.3. Електронни удостоверителни услуги

В изпълнение на правомощията си по Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги през 2018 г. КРС предостави квалифициран статут на доставчиците на удостоверителни услуги „Инфотари“ ЕАД и „СЕП България“ АД и на предоставяните от тях удостоверителни услуги. Комисията предостави квалифициран статут на услугата по квалифицирано валидиране на квалифицирани електронни подписи/печати, предоставяна от „Евротръст Технолджис“ АД. КРС поддържа актуален националния доверителен списък, който съдържа информация за квалифицираните доставчици на удостоверителни услуги и за услугите предоставяни от тях.

През изминалата година се наблюдава увеличение на предоставяните удостоверителни услуги спрямо 2017 г. – общият брой на издадените квалифицирани удостоверения за електронен подпис е над 246 000, а за електронен печат около 40. Издадените квалифицирани електронни времеви печати са над 8 650 000, а квалифицираните удостоверения за автентичност на уебсайтове – над 45.

През август 2018 г. по предложение на КРС Министерският съвет прие Наредба за отговорността и за прекратяването на дейността на доставчиците на удостоверителни услуги.

2.4. Контрол на съобщенията

През 2018 г. осъщественият от КРС контрол на територията на цялата страна относно спазването на изискванията на ЗЕС и подзаконовите нормативни актове в областта на електронните съобщения отдели традиционно основно място на защита на интересите на крайните потребители при съблюдаване на принципите на законоустановеност, равнопоставеност и прозрачност. За осъществяване на контролните си функции комисията има изградена териториална структура – централно звено в гр. София и пет териториални звена в градовете Пловдив, Бургас, Варна, Велико Търново и Враца.

2.4.1. Мониторинг и контрол на радиочестотния спектър за граждански нужди

Чрез НСМ, състояща се от стационарни и мобилни станции, се осъществява периодичен превантивен контрол на РЧС за граждански нужди. Целта е да се осигурят подходящи условия за осъществяване на електронни съобщения на законните ползватели

на спектъра и да се гарантира определено качество на предоставяните чрез тях услуги на крайните потребители.

С увеличаване броя на потребителите на услуги, предоставяни чрез ползване на РЧС, все повече нараства и съществената роля на мониторинга и контрола на РЧС по отношение на ефективното му управление чрез осигуряване на актуални данни за неговата реална заетост.

За осигуряване на нормална работа, без наличие на вредни смущения на изградените радиомрежи при съществуващата натовареност на спектъра, се изисква осъществяване на постоянен мониторинг и контрол с цел своевременно локализиране и елиминирание на източници на радиосмущения и идентифициране на незаконни радиоизлъчващи средства.

Основни дейности в областта на мониторинга и контрола на РЧС през 2018 г. са:

2.4.1.1. Защита на интересите на крайните потребители – създаване на условия за нормална работа на законните ползватели на спектъра; гарантиране на определено качество на предоставяните услуги на крайните потребители; предотвратяване възникването на незаконни излъчвания чрез осъществяване на превантивен и последващ контрол.

Характерно за 2018 г. е засилената роля на превантивния контрол на радиочестотния спектър, в резултат на който са дадени около 20 % по-малко предписания за констатирани отклонения на техническите параметри в сравнение с 2017 г. По електронен път на предприятията са предоставени резултати от провеждания мониторинг за 13581 извършени измервания на основни технически параметри на радиопредавателни станции. В резултат на осъществявания превантивен контрол продължи тенденцията на поддържане в норми на параметрите на излъчваните радиосигнали и намаляване на генерираните странични и интермодуляционни излъчвания, включително и в обхвата на въздушна радиослужба.

2.4.1.2. Контрол относно спазване правилата при използването на радиочестотите и радиочестотните ленти за граждански нужди

Осъществяван е ежедневен планов мониторинг чрез стационарните (обслужваеми и необслужваеми) станции за радиомониторинг от НСМ в честотен обхват 20 ÷ 3000 MHz на територията на обслужваните зони, а чрез мобилните станции за радиомониторинг – периодичен контрол и мониторинг на територията на цялата страна.

2.4.1.3. Мониторинг и контрол за съответствие на изградените предавателни станции за аналогово наземно радиоразпръскване на радиосигнали и наземно цифрово телевизионно разпръскване с одобрените технически характеристики

- по решения на КРС - извършени са измервания на основни технически параметри на 32 предавателни станции за оценката на съответствието им с одобрените технически характеристики; констатирано е съответствие на решенията на КРС на всички предавателни станции.
- спазване условията на разрешенията на радио и ТВ предавателни станции - извършени са 383 проверки и са дадени 76 предписания за констатирани отклонения на техническите параметри; при извършените контролни проверки е констатирано изпълнение на всички дадени предписания.

2.4.1.4. Мониторинг за оценка на електромагнитната обстановка

■ *УКВ честотните обхвати за радио- и телевизионно разпръскване за оценка на електромагнитната обстановка и трансграничните прониквания*

В пограничните райони на страната ежегодно се провеждат измервания за оценка на прониквания на сигнали от съседни страни. Всички данни от измерванията се анализират за спазване на защитното отношение между напрегнатостите на ЕМП на излъчващите предавателни станции (съгласно Res. ITU-R BS. 412). През 2018 г. са обобщени и анализирани измервания на територията на 46 населени места за оценка на електромагнитната обстановка и регистриране на трансграничните прониквания от териториите на Турция, Сърбия, Румъния, Украйна, Русия, Република Северна Македония и Гърция. Резултатите са обективирани в съставените 446 измерителни протоколи.

През летните месеци, когато проникването на трансгранични излъчвания по Българското Черноморие се засилва в резултат на влияние на околната температура, температурата на морската вода и състоянието на морето, се следи особено внимателно електромагнитната обстановка и трансграничните прониквания. Проведени са регулярни измервания в 10 населени места по Черноморието, като при анализа на резултатите не са регистрирани смущения на български предавателни станции в зоните им на обслужване. Запази се тенденцията за регистриране на относително по-ниски нива на приеманите трансгранични сигнали от турски предавателни станции.

В помощ на управление на спектъра ежегодно се провеждат и измервания в различни населени места от територията на страната за оценка на електромагнитната обстановка. През 2018 г. са проведени измервания в 24 населени места и резултатите са обективирани в 361 измерителни протоколи.

■ *мониторинг на честотни диапазони, предназначени за подвижни PMR мрежи* - оценка на действителната заетост на РЧС и регистриране на незаконни радиоизлъчвания

Чрез станциите за радиомониторинг (стационарни и мобилни) е проведен мониторинг на територията на 37 населени места. Резултатите от проведения мониторинг са обобщени в 296 измерителни протокола.

■ *оценка на електромагнитната съвместимост на УКВ-ЧМ радиопредавателните станции в обхват 87.5÷108.0 MHz и радионавигационното и комуникационното оборудване на въздухоплавателните служби, работещо в честотен обхват 109÷137 MHz*

Проведени са измервания на 12 радиопредавателни обекта за гарантиране на електромагнитната съвместимост и безпроблемна работа на радионавигационното и комуникационното оборудване на въздухоплавателните служби. Измерванията са извършени съгласно Методиката за измерване на интермодуляционни продукти от тип „А1“, получавани при работа на близко разположени УКВ радиопредавателни станции (съгласно т. 2.5. от приложение 1 към Техническите изисквания за работа на електронните съобщителни мрежи от радиослужба Радиоразпръскване и съоръженията, свързани с тях).

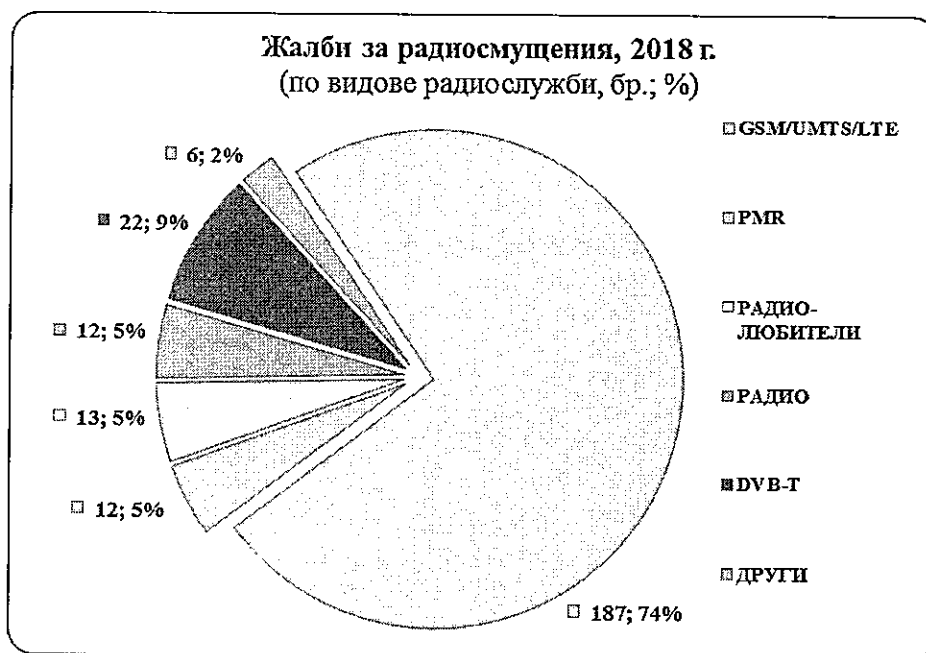
2.4.1.5. Мониторинг и контрол върху качеството на предоставяните услуги за защита на обществения интерес и интересите на потребителите

— мониторинг във връзка с постъпили жалби на законни ползватели на спектъра, граждани, организации и ведомства.

През 2018 г. са изследвани 252 случая на радиосмущения (фиг. 45), като за резултатите са съставени 275 измерителни протоколи. За бързо локализиране и

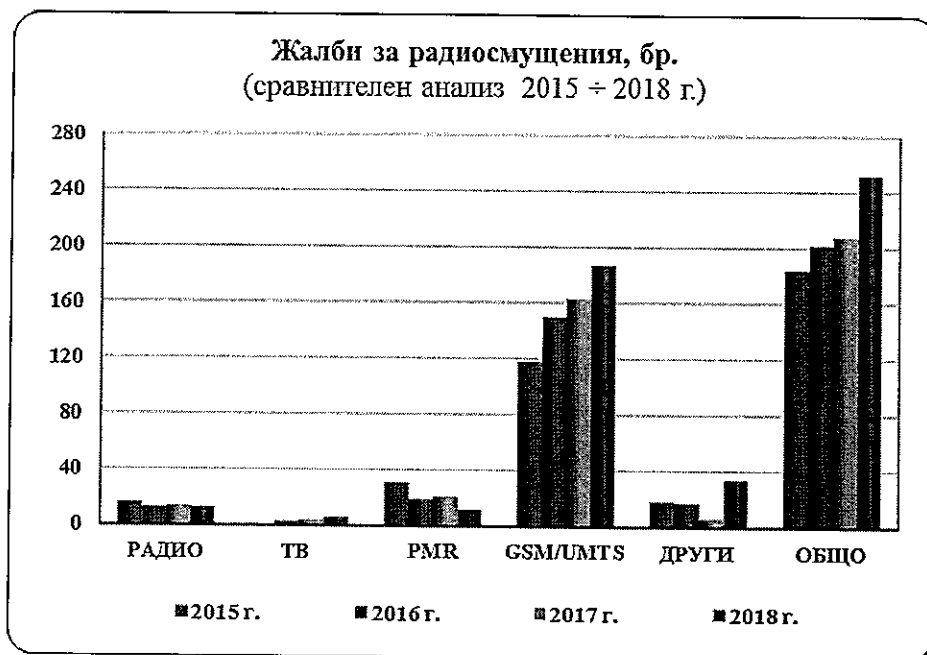
отстраняване на източниците на радиосмущения своевременно са предприемани необходимите мерки. Относително висок дял през 2018 г. имат смущаващи излъчвания от радиозаглушители (jammers), излъчващи в радиочестотни диапазони, предназначени за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мобилни наземни мрежи. На следващо място са случаите на регистрирани смущаващи излъчвания от дефектирали (битови и мрежови) устройства в радиочестотните диапазони, предназначени за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мобилни наземни мрежи.

Продължават радиосмущенията, дължащи се на нарушена електромагнитна съвместимост и взаимни смущения в резултат на съвместното използване на различни технологии в диапазоните, предназначени за работа на мобилни наземни радиомрежи. Сравнителен анализ на разрешените случаи на радиосмущения във връзка с постъпили жалби по видове служби за периода 2015-2018 г. е представен на фиг. 46.

Източник: КРС

Фиг. 45

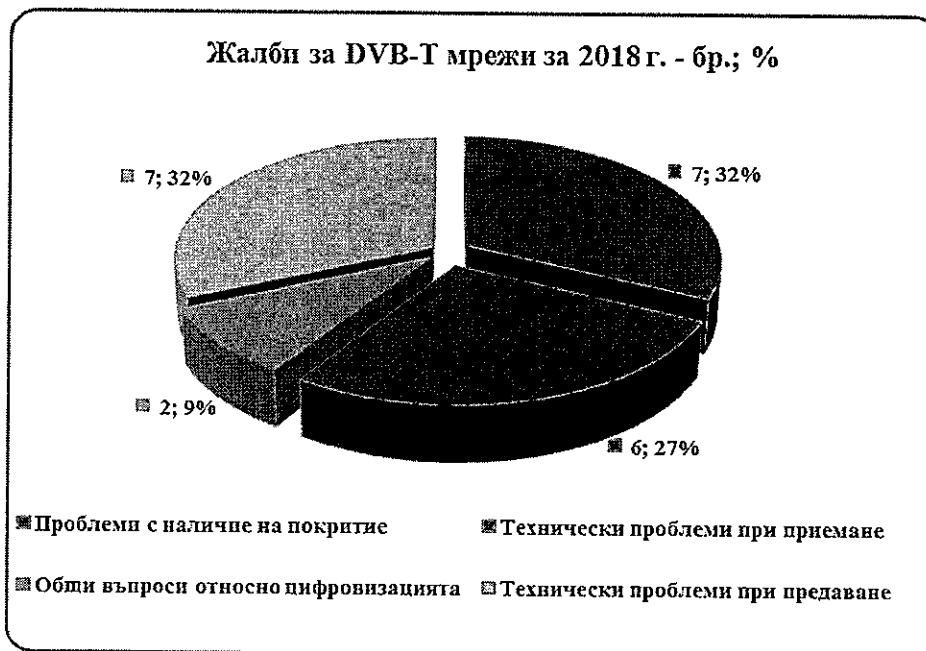
Източник: КРС

Фиг. 46

– мониторинг и проверки във връзка с постъпили жалби и сигнали относно осигуреното покритие на наземна цифрова телевизия по стандарт DVB-T:

- извършени са измервания и проверки по 22 жалби и сигнали от жалбоподатели и препратени от други институции (СЕМ, МТИТС и др.);

- за резултатите от извършените планови измервания и проверки по жалби са изготвени 77 измерителни протоколи – анализ на резултатите от проверките във връзка с постъпилите жалби относно проблеми с покритието на електронните съобщителни мрежи по стандарт DVB-T е представен на фиг. 47.

Източник: КРС

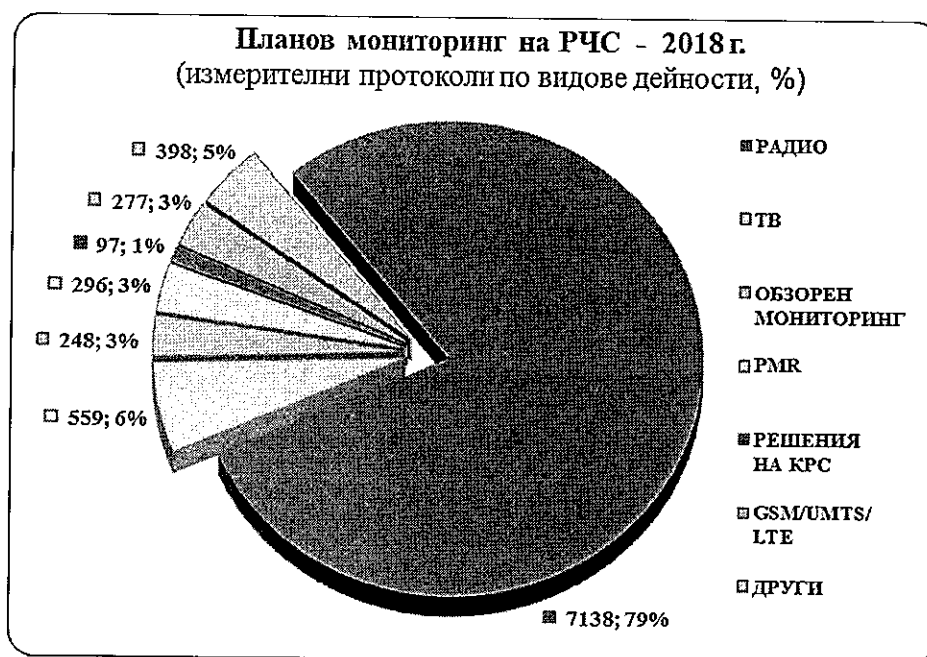
Фиг. 47

- покритие на мобилните наземни мрежи

Във връзка с постъпили 25 жалби за липса на покритие на GSM/UMTS/LTE мобилни наземни мрежи през 2018 г. е направен анализ и са изготвени 118 измерителни протоколи и 638 становища относно декларираното от предприятията покритие на официалните интернет страници на предприятията за населени места, обект на получени в комисията жалби.

За извършени планови измервания на покритието и качеството на GSM/UMTS/LTE мобилни мрежи са проведени измервания в 87 населени места, обективирани в 261 измерителни протоколи.

Резултатите от осъществения през 2018 г. мониторинг и контрол на РЧС са обобщени в 9406 измерителни протоколи, като за осъществения планов мониторинг са съставени 9013 измерителни протоколи, анализът на които по видове дейности е представен на фиг. 48.

Източник: КРС

Фиг. 48

2.4.2. Инспекционна дейност

През 2018 г. във връзка с изпълнение на функциите на КРС, свързани с контрола при осъществяването на електронни съобщения по реда на ЗЕС, са извършени следните основни дейности:

През 2018 г. са извършени 3322 проверки, свързани с: изпълнение на решения на КРС; спазване условията на издадените разрешения; предоставяне на услуги без уведомление/разрешение; непредоставяне на информация на КРС; проверки, определени

на база на анализ на риска; проверки за радиосмущения; проверки относно осигурено покритие на мобилните наземни мрежи и мрежи за покритие с цифрова телевизия и др.; проверки във връзка с постъпили жалби и сигнали, свързани с: проблеми при ползване на мобилни услуги в роуминг; спазване на изискванията на глава 14 и глава 15 от ЗЕС; спазване на Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения; изпращане на нежелани съобщения за целите на директния маркетинг и реклама от предприятия без предварително съгласие на потребителите; непредоставяне на детайлизирани сметки на крайни абонати; преносимост на географски и мобилни номера; проблеми с покритието и качеството на предоставяната услуга на крайни потребители и др.

Основен дял (около 38 %) от проверките са извършени на трите най-големи предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги (фиг. 49). Извършени са 1269 проверки във връзка с подадени в КРС жалби от крайни потребители, касаещи предлаганите от тях услуги, проверки относно осигуреното покритие и качество на предоставяните услуги от мобилни наземни мрежи по стандарт GSM/UMTS/LTE, както и проверки във връзка с постъпили жалби за радиосмущения: „А1 БЪЛГАРИЯ” ЕАД – 557 проверки, „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД – 449 проверки и „ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ” ЕАД – 263 проверки.

Източник: КРС

Фиг. 49

Основно място и през 2018 г. бе отделено на спазване на изискванията на ЗЕС по отношение на **защита на интересите на крайните потребители**, като по-важните групи инспекторски проверки са както следва:

- Проверки свързани със **защитата интересите на крайните потребители**:
 - **проблеми при ползване на мобилни услуги в роуминг** – най-много инспекторски проверки (с около 46 % повече от 2017 г.) са извършени относно проблеми с ползвани мобилни услуги в роуминг - 526 проверки, от които на „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД – 191 (36 %), на „А1 БЪЛГАРИЯ” ЕАД – 175 (33 %) проверки и на „ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ” ЕАД – 160 (31 %) проверки; за

констатирани нарушения са съставени 18 бр. акта за установяване на административно нарушение (АУАН).

- спазване на изискванията на глава 15 от ЗЕС по отношение на **защита на данните на потребителите** – констатирано е определено намаление на получените жалби относно спазване на изискванията на глава 15 от ЗЕС, като са извършени 227 проверки относно:

- ♦ изпращане на **нежелани съобщения за целите на директния маркетинг** и реклама без предварително получено съгласие на потребителите както и проблеми при ползване на услуги с добавена стойност - относно начислени суми при регистриране за участие в игри, викторини, закупуване на информационно и развлекателно съдържание и други услуги на информационното общество са извършени 166 проверки;

- ♦ **безвъзмездно предоставяне на детайлизирани сметки** за ползвани услуги – извършени са 61 проверки.

За констатирани нарушения на глава 15 от ЗЕС през 2018 г. са съставени 14 бр. АУАН.

- спазване на изискванията на глава 14 от ЗЕС по отношение на сключваните договори с предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги: реквизити на предлагани индивидуални договори, условия на предлаганите услуги, цени на предлаганите услуги, ценови пакети или тарифи и условия на тяхното ползване, общи условия на индивидуалните договори и др. – констатирано е увеличение на получените жалби по които са извършени 172 проверки (два пъти повече в сравнение с 2017 г.).

За констатирани нарушения на глава 14 от ЗЕС през 2018 г. са съставени 10 бр. АУАН.

- **оспорване на сметки и начислени неустойки** - през 2018 г. е констатирано намаление на получените жалби във връзка с оспорване на сметки и начислени неустойки; извършени са общо 92 проверки.

- Проверки относно спазване на **Общите изисквания** при осъществяване на обществени електронни съобщения – извършени са 68 проверки. За констатирани нарушения на Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения през 2018 година са съставени 19 бр. АУАН.

- Проверки свързани с разрешаване на проблеми при осъществяване на **преносимост на номера** при промяна на доставчика на телефонна услуга - през 2018 г. са извършени 55 проверки по жалби свързани с възпрепятстване на правото на преносимост на мобилни и фиксирани номера и са съставени 11 бр. АУАН.

- Проверки за спазване **условието на разрешенията и по решения на КРС** - през 2018 г. са осъществени 503 проверки за спазване условията на разрешенията, изпълнение на решения на КРС, спазване на специфични задължения и проверки на електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване за съответствие на предавателните станции с одобрените от КРС технически характеристики. За констатирани нарушения са съставени 23 бр. АУАН.

- Проверки на предприятия за **непредоставяне на информация на КРС** - през 2018 г. са извършени 360 проверки на предприятия, които не са предоставили информация или са предоставили непълна или неточна информация и са съставени 164 бр. АУАН.

- Проверки по жалби относно **осигуреното покритие и качество на предоставяните услуги от мобилни наземни мрежи** по стандарт GSM/UMTS/LTE и

DVB-T мрежи, както и проверки във връзка с постъпили жалби за радиосмущения – извършени са общо 411 проверки.

През 2018 г. около 33 % или 1080 от извършените проверки са **определени на база на анализ на риска** – проверки относно извършване на електронни съобщения от предприятия, подали уведомления в КРС за прекратяване на дейността си, проверки относно осъществяване на дейност след отнети и прекратени разрешения или с изтекъл срок на разрешенията, проверки на покритието и качеството на DVB-T мрежите и мобилните наземни мрежи. За констатирани нарушения при извършените проверки определени на база на анализ на риска са съставени 19 бр. АУАН.

Обобщени данни за извършената контролна дейност и ангажираната административнонаказателна отговорност при констатирани нарушения на ЗЕС и подзаконовите нормативни актове през 2018 г. са представени на фиг. 50 и 51.

Източник: КРС

Фиг. 50

В резултат от извършените проверки за констатираните административни нарушения на ЗЕС през 2018 г. са съставени 285 акта за установяване на административни нарушения, като и тази година основен дял (36 %) са за непредоставяне на информация на КРС.

Източник: КРС

Фиг. 51

2.5. Качество на услугата достъп до интернет и мрежова неутралност

С цел осъществяване на мониторинг на изпълнението на задълженията по Регламент (ЕС) 2015/2120 (Регламента) за гарантиране на отворен достъп до интернет и прилагани практики за управление на трафика от страна на доставчиците на услуги за достъп до интернет, КРС изготви допълнителен формуляр към въпросниците за годишен отчет за дейността на предприятията през 2017 г. Въз основа на събраната чрез въпросниците информация беше изготвен поредният годишен доклад на КРС (за периода 30 април 2017 г. – 30 април 2018 г.), който отразява наблюденията, констатациите и действията на комисията, свързани с изпълнението на Регламента от доставчиците, предоставящи достъп до интернет. Докладът беше изпратен до Европейската комисия (ЕК), BEREC и е публикуван на интернет страницата на КРС.

Бяха анализирани резултатите от проведените с Решение № 620 от 14.12.2017 г. обществени консултации във връзка с изготвения проект на позиция, чрез който КРС изразява своето разбиране за приложението и начина, по който следва да се изпълняват изискванията на чл. 3 и чл. 4 от Регламента. Отчитайки становищата на предприятията, в проекта на позиция бяха направени изменения, поради което беше открита втора процедура за обществени консултации. Окончателно позицията е приета от КРС през април 2019 г.

През 2018 г. КРС е проверила три случая, свързани с изпълнението на задълженията за прозрачност, предвидени в чл. 4, ал. 1, т. б и чл. 4, ал. 1, т. д от Регламента. Във всички тези случаи е наложена предвидената минимална имуществена санкция от 500 лв. На първа инстанция съдът отмени едно от наказателните постановления и потвърди другите две. Всички решения на първоинстанционните

съдилища са обжалвани пред касационна инстанция, като и трите наказателни постановления бяха окончателно потвърдени.

КРС прие решение по отношение на оферта с нулева цена на Теленор България, с което интернет доставчикът беше задължен да предостави и публикува информация за това кои функции и услуги на Facebook и WhatsApp са с нулева цена и условията, които са приложими към тази оферта за нулева цена и да информира абонатите. Решението не беше обжалвано.

2.6. Защита на интересите на потребителите на електронни съобщителни услуги

През 2018 г. в КРС постъпиха 2 935 жалби на потребители, съдържащи оплаквания срещу различни предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни услуги. В КРС са подадени и 37 запитвания по ЗЕС.

През 2018 г. се наблюдава спад (приблизително с 30 %) на броя на постъпилите жалби спрямо 2017 г.⁷¹

Жалбите на потребителите касаят следните оплаквания:

- кабелни повреди – 3 жалби;
- кредитен лимит – 30 жалби;
- качество на телефонната услуга/факс – 1 жалби;
- покритие на мобилни мрежи – 98 жалби;
- качество на услугата „достъп до интернет” – 63 жалби;
- нелоялни търговски практики – 85 жалби;
- липса на фиксирана телефонна услуга – 16 жалби;
- оплаквания по чл. 231 от ЗЕС – 41 жалби;
- оплаквания от тарифирането на мобилни телефонни услуги – 7 жалба;
- некомпетентно обслужване – 162 жалби;
- непредоставяне на детайлизирани сметки – 22 жалби;
- прекратяване на договор – 168 жалби;
- оплаквания относно сметки – 444 жалби;
- прекратяване на договор (чл. 229а от ЗЕС) – 29 жалби;
- прекратяване на договор (чл. 228, ал. 3 и ал. 5 от ЗЕС) – 28 жалби;
- получаване на нежелани търговски съобщения – 66 жалби;
- преносимост на географски номера – 4 жалби;
- преносимост на мобилни номера – 20 жалби;
- договори за продажба от разстояние – 25 жалби;
- събиране на вземания от колекторски фирми – 59 жалби;
- роуминг – 122 жалби;
- пограничен роуминг – 34 жалби;

⁷¹ През 2017 г. постъпилите в Комисията жалби са 4 205 броя.

- договорни отношения – 257 жалби;
- сметки за ползване на мобилен интернет – 113 жалби;
- кодиран телефонен апарат – 3 жалби;
- качество на телевизионната услуга – 19 жалби;
- качество на мобилен интернет – 29 жалби;
- проблеми с предплатени услуги – 25 жалби;
- оплаквания от електромагнитни излъчвания – 6 жалби;
- оплаквания по чл. 40 – чл. 41 от Общите изисквания – 1 жалби;
- оплаквания по чл. 42 – чл. 45 от Общите изисквания – 52 жалби;
- оплаквания по чл. 46 – чл. 48 от Общите изисквания – 26 жалби;
- оплаквания по чл. 49 от Общите изисквания – 3 жалби;
- оплаквания по чл. 49а от Общите изисквания – 4 жалби;
- телефонни измами – 1 жалби;
- оплаквания относно изградени електронни съобщителни мрежи – 26 жалби;
- роуминг сметки – 252 жалби;
- неяснота на договорни условия – 13 жалби;
- оплаквания относно услуги с добавена стойност – 23 жалби;
- непредоставяне на мобилна телефонна услуга – 5 жалби;
- качество на мобилната телефонна услуга – 5 жалби;
- непредоставяне на детайлизирана справка – 19 жалби;
- други оплаквания – 165 жалби;
- активиране на нежелана услуга – 2 жалби;
- неустойки – 73 жалби;
- непоискани услуги – 213 жалби;
- непредоставяне на договорена услуга – 73 жалби.

Продължава тенденцията значителна част (около 1/3) от постъпилите през годината жалби да касаят въпроси, извън контролните и регулаторните правомощия на КРС⁷². В тези случаи, регулаторът изисква становище от съответното предприятие, с цел да бъде оказано съдействие и помощ на засегнатия краен потребител.

По-голямата част от изисканите от комисията становища са били в полза на жалбоподателя, което е довело до разрешаване на възникналия спор.

Редица жалби са препращани по компетентност и до други държавни органи (Комисията за защита на потребителите⁷³, Дирекцията за национален строителен контрол,

⁷² Прекратяване/изменение на индивидуални договори, оспорване на месечни сметки, оплакване срещу предоставяното клиентско обслужване, начисляване на неустойки и др.

⁷³ Жалби относно нелоялни търговски практики, непоискани услуги и други оплаквания, касаещи Закона за защита на потребителите

Комисията за защита на личните данни, Министерството на здравеопазването, прокуратурата на Република България и др.).

2.6.1 Изменения и допълнения на Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения (Общите изисквания)

С Решение № 418 от 11.10.2018 г. комисията прие изменения и допълнения на Общите изисквания и в частта защита на интересите на крайните потребители.

Изменение на чл. 42, ал. 2 от Общите изисквания – цели се осигуряването на допълнителни възможности за сключване на договори на друг траен носител, различен от хартиения. Понятието „траен носител“ е дефинирано в Закона за защита на потребителите. Съответните изменения стимулират въвеждането на нови начини за договаряне, прилагането на иновативни подходи и използването на нови дигитални средства и инструменти, което е в интерес на обществеността. Създаването на такива възможности е в полза на потребителите, които ще бъдат значително улеснени при сключването на договори.

Изменение на чл. 43 от Общите изисквания – цели опростяване на договорите за електронни съобщителни услуги и облекчаване на процеса по сключването на такива договори, както и осигуряването на съответствие с Общия регламент относно защитата на данните. С отпадането на ал. 11 на чл. 43 и със създаването на нов чл. 43а се урежда нов ред за документиране при упражняването на правото на абонатите да заявят волята си да не получават детайлизирани сметки.

С приемането на новата ал. 3 на чл. 44 от Общите изисквания е въведено изключение от изискванията за оформление на мястото за полагане на подпис на абоната за сключването на договори в случаите, когато същите се подписват с електронни подписи от страните. Съответното изменение цели улесняването на процеса по сключване на договори с електронни средства.

Измененията на чл. 47, чл. 48а и чл. 49, ал. 5 от Общите изисквания целят да осигурят допълнителни възможности за комуникация между потребителите и предприятията, с оглед развитието на технологиите, при гарантирана защита за потребителите.

2.6.2 Изменения и допълнения на функционалните спецификации по чл. 134 от Закона за електронните съобщения (Функционалните спецификации)

С решения №№ 272, 273 и 274 от 19.07.2018 г. комисията откри процедури за обществено обсъждане на проекти на решения за изменения и допълнения на Функционалните спецификации. В рамките на откритите процедури комисията предложи изменения, касаещи защита правата и интересите на абонатите в рамките на процедурата по преносимост на номерата.

Изрично е въведено изискването при подаване на заявление за преносимост, абонатът/потребителят да сключват индивидуален договор, както и предприятието да предоставя SIM карта/карти, чийто брой трябва да съответства на броя на посочените в заявлението номера. В случай че описаните действия не бъдат извършени, приемащият доставчик е длъжен да спре процедурата за срок до 30 дни до отстраняване на недостатъците. Целта на изменението е да се прекрати практиката на някои доставчици да стартират процедурата по преносимост без да е налице сключен договор между приемащия доставчик и абоната, респективно без на последния да са му предоставени

съответните SIM карти. Такава процедура се явява безпредметна и във вреда на абоната/потребителя. Това е така, тъй като за да бъде реално ползван пренесеният номер, трябва да е възникнало основание (сключен договор/предоставена SIM карта с активирани определени услуги).

Предвидено е задължение за приемащия доставчик да не включва в договора с абоната клаузи, които го задължават да сключи договор за номера, извън тези, предмет на преносимостта. Такова правоотношение може да възникна само в резултат на свободно изразена воля между страните (по взаимно съгласие), а не като наложено задължение, скрепено със заплащане на неустойки. Задължението е предвидено, тъй като КРС е установила прилагането на подобни практики от определени доставчици, което накърнява правата и интересите на крайните потребители.

Горепосочените предложения за изменения на Функционалните спецификации бяха окончателно приети на 17.01.2019 г.

2.6.3. Позиции на комисията, свързани със защитата на интересите на крайните потребители

На свое заседание, проведено на 01.02.2018 г., комисията прие позиция относно предлагането на отстъпки от цената на абонамента за електронни съобщителни услуги. Позицията е достъпна на сайта на регулатора www.crc.bg⁷⁴

На свое заседание, проведено на 15.02.2018 г., комисията прие позиция относно съдържанието на допълнителните споразумения за електронни съобщителни услуги. Позицията е достъпна на сайта на регулатора www.crc.bg⁷⁵

На свое заседание, проведено на 15.02.2018 г., комисията прие позиция относно изброяването в индивидуалните договори на държавите, които спадат към различните международни групи. Позицията е достъпна на сайта на регулатора www.crc.bg⁷⁶

2.6.4. Сътрудничество с Комисията за защита на потребителите

Между комисията и Комисията за защита на потребителите съществува споделена компетентност по част от въпросите, свързани с потребителската защита в областта на електронните съобщителни услуги.

По жалбите, касаещи сделки от разстояние, нелоялни търговски практики, премахване на неравноправни клаузи в договори, таксуване на непоръчани услуги и др., компетентна да се произнесе е КЗП. С оглед на това и в изпълнение на закона, за множество потребителски проблеми КРС е сезирала КЗП.

Във връзка с разпоредбата на чл. 37а от Закона за електронните съобщения, КРС уведоми КЗП за откриване на процедури по изменение на Общите изисквания и Функционалните спецификации, като й предостави възможност да изрази становище по разпоредбите, свързани със защитата на потребителите.

КРС и КЗП си сътрудничат и в рамките на работата на секторните помирителни комисии за разглеждане на спорове в областта на електронните съобщения и пощенските услуги, създадени с разпоредбата на чл. 182, ал. 4 от Закона за защита на потребителите.

⁷⁴ https://crc.bg/files/_bg/Poziciq_2018.pdf

⁷⁵ https://crc.bg/files/_bg/Publikuvane_na_saita_poziciq_dop_sporazumeniq_19_2018.pdf

⁷⁶ https://crc.bg/files/_bg/Publikuvane_na_saita_poziciq_zoni_19_2018.pdf

2.7. Дейности по Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура

Със ЗЕСМФИ КРС е определена да изпълнява ролята на орган за решаване на спорове относно предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на физическа инфраструктура (Глава Осма на ЗЕСМФИ), както и на контролен орган относно осигуряването на достъп до физическа инфраструктура, вкл. такава в сгради (Глава девета на закона). ЗЕСМФИ предвижда две процедури за разрешаване на спорове - даване на задължителни указания (чл. 82-85 от ЗЕСМФИ) и оказване на съдействие за доброволно решаване на спорове (чл. 86 от закона).

През 2018 г. КРС беше сезирана с един спор за даване на задължителни указания по чл. 82, ал. 1 от ЗЕСМФИ относно отказ на „ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ СЕВЕР“ АД (ЕРП СЕВЕР) да предостави на „ТЕЛНЕТ“ ООД достъп до физическата си инфраструктура – стълбове ниско напрежение. В резултат от намесата на КРС, между страните беше постигнато споразумение - първоначалният отказ за предоставяне на достъп до 30 бр. стълбове ниско напрежение беше оттеглен, като беше предоставен достъп до общо 118 бр. стълбове (Решение № 354/23.08.2018 г. на КРС).

През изминалата година комисията беше сезирана с общо 24 спора за оказване на съдействие (медиация) по чл. 86, ал. 1 от ЗЕСМФИ. Предмет на споровете бяха общите условия за предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на физическата инфраструктура на ЧЕЗ⁷⁷, ЕРП СЕВЕР⁷⁸ и „ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ЮГ“ ЕАД (ЕРЮГ)⁷⁹. В резултат на оказаното съдействие от КРС трите електроразпределителни дружества приеха редица от исканията на жалбоподателите и частично измениха общите си условия. По съществените изменения се отнасят до: публикуване на окончателни общи условия (ЕРЮГ); публикуване/намаляване на месечните цени за наем на стълбовна мрежа (ЧЕЗ - с 26% (от 0,76 лв. на 0,56 лв. без ДДС), ЕРП СЕВЕР - 0,53 лв. без ДДС, ЕРЮГ - 0,19 лв. без ДДС); публикуване на механизми за ценообразуване като задължителен минимален законов реквизит на общите условия; увеличаване на сроковете за демонтаж на електронни съобщителни мрежи (ЕСМ); разрешаване изграждане на ЕСМ не само на стълбове тип „Краен“, „Ъглов“, а и на тип „Носещ“; увеличаване на максималното разстояние за директно изграждане на абонатни отклонения на ЕСМ към сгради; отпадане на ограниченията за разполагане върху стълбовете единствено на ЕСМ, изградени върху влакнесто-оптични технологии, респ. на забраната за разполагане на ЕСМ от медни кабели и проводници; включване на текстове относно максимална защита на здравето и безопасността на гражданите и на служителите на операторите; предвиждане на клаузи относно прилагането на процедурата за предоставяне на достъп по чл. 20 от ЗЕСМФИ в преходния период до стартиране на единната информационна точка; отпадане на арбитражни клаузи и на текстове относно заплащането за правото на преминаване през сервитутни зони и др.

През 2018 г. КРС прие, съответно изготви, проекти на следните подзаконови актове:

⁷⁷ Искания на „КАБЕЛ САТ-ЗАПАД“ ООД, „ВАЙТЪЛ-И“ ЕООД, „МУЛТИМЕДИА-БГ“ ЕООД, „КРАКРА“ АД, „ТРАНСКЕЙБЪЛ ТВ“ ООД, „ОПТИЛАН“ ЕООД, „КЕЙБЪЛ КОМ-ХОЛДИНГ“ ООД и „ПЕРНИК ЛАН“ ООД;

⁷⁸ Искания на „ВИДЕОСАТ-НОВЕ“ ООД, „НИКМИР“ ООД, „КАБЕЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ ДЕЛТА“ ООД и „НЕТУОРКС-БЪЛГАРИЯ“ ЕООД;

⁷⁹ Искания на „К И Г УНИСАТ-ТВ“ ООД, „ДИАНА КАБЕЛ ТВ“ ООД, „ВИРДЖИНИЯ-ЕР ЕН“ ЕООД, „ЕЛИТКОМ“ ООД, „ТРАНСВИДЕОКОМ“ ООД, „НИКО НЕТ КОМ“ ЕООД, „ЦИФРОВА КАБЕЛНА КОРПОРАЦИЯ“ ООД, „БО КАБЕЛ“ ООД, „ВИВА-ДОЧКА ИВАНОВА“ ЕООД, ЕТ „ЕНДЖЪЛСОФТ-АНГЕЛ ГАРОВ“, „ТРИМЕДИЯ КОМПЮТЪР“ ООД, „ИН ТРЕЙД 87“ ЕООД, „ХРИСИНТА-72“ ЕООД, „ТЕРЗИЕВ-2004“ ЕООД, „ЛАНСТАР“ ООД и „АЛФА НЕТ БГ“ ЕООД.

- Инструкция № 1 от 31 януари 2019 г. за взаимодействие на КРС с Комисията за енергийно и водно регулиране и с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията при осъществяване на контрола за осигуряване на достъп по ЗЕСМФИ (чл. 88, ал. 2 от ЗЕСМФИ, Обн. ДВ., бр.15 от 19.02.2019 г.);
- Тарифа за таксите, които се събират от КРС по реда на ЗЕСМФИ (чл. 81, ал. 8 от ЗЕСМФИ, Обн. ДВ., бр. 96 от 20.11.2018г.);
- Списък на независими консултанти и външни експерти по чл. 87, ал. 1 от ЗЕСМФИ (Обн. ДВ., бр. 7 от 22.01.2019 г.).

КРС активно участва в изготвянето на проектите на следните подзаконови актове:

- Методика за начина за разпределяне на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и право на преминаване по закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура (чл. 3, ал. 5 от ЗЕСМФИ, Обн. ДВ., бр.92 от 6.11.2018 г.);
- Наредба за правилата и нормите за проектиране, разполагане и демонтаж на електронни съобщителни мрежи (чл. 63, ал. 5 от ЗЕСМФИ).

IV. БЮДЖЕТ

Изпълнение на бюджета на КРС за 2018 г.

Комисията за регулиране на съобщенията е първостепенен разпоредител с бюджет.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г. Министерство на финансите е определило на КРС:

- приходи в размер на 63 200 хил. лв.;
- разходи в размер на 9 669 хил. лв.

През 2018 г. постъпилите приходи от такси, наказателни постановления и лихви са в размер на 53 865 хил. лв. или изпълнение в размер на 85 % от годишния план.

Независимо от намалението на таксите в обхват 2.6 GHz, осъществено чрез промяна в Тарифата за таксите, които се събират от КРС по ЗЕС и проведените обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотни обхвати 1.5 GHz, 2 GHz, 2.6 GHz и 3.6 GHz, същият не беше усвоен, което не позволи постигане на поставената годишна задача.

В резултат на издадени актове за установяване на публични държавни вземания и наказателни постановления, изпратени за принудително изпълнение в Националната агенция за приходите, през 2018 г. са събрани допълнителни приходи в размер на 154 хил. лв.

Структурата на приходната част на бюджета на КРС за 2018 г. е, както следва:

Таблица 19

Видове приходи	Стойност в хил. лв.	Дял (%)
1. Собствени приходи, утвърдени с бюджета на КРС за 2018 г.	63 200	
2. Реализирани приходи за 2018 г., в т. ч.:	53 865	100.00
- еднократни такси по Закона за електронните съобщения	1 136	2.11
- еднократни такси по Закона за пощенските услуги	20	0.04
- административна годишна такса контрол	4 500	8.35
- такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър	37 317	69.28
- такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно международни споразумения	228	0.42

- такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	2 375	4.41
- такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера от Националния номерационен план (ННП)	7 197	13.36
- глоби и имуществени санкции	956	1.78
- лихви	136	0.25

Разпределение на постъпилите приходи и направените разходи през 2018 г.

Постъпилите приходи в КРС през 2018 г. са разпределени съгласно чл. 148 от ЗЕС и чл. 64 от ЗПУ в приход на държавния бюджет (ДБ), Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) и по бюджета на КРС, както следва:

Таблица 20

	НАПРАВЛЕНИЯ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	ОТЧИСЛЕНИЯ ПО ПЕРА В ХИЛ. ЛВ.	ДЯЛ (%)
	В ПРИХОД НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ВСИЧКО, В Т. Ч. ОТ:	12 109	22.48
	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър	9 329	77.04
	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно международни споразумения	160	1.32
	Еднократни такси за допълнение и за удължаване срока на действие на разрешение	188	1.55
	Такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	1 663	13.74
	Глоби и имуществени санкции	765	6.32
	Еднократни такси по ЗПУ	4	0.03
	В ПРИХОД НА МТИТС ВСИЧКО, В Т. Ч.:	13 787	25.60
	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър	13 061	94.73
	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно	57	0.41

	международни споразумения		
	Еднократни такси за допълнение и за удължаване срока на действие на разрешение	67	0.49
	Такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	593	4.30
	Еднократни такси по ЗПУ	9	0.07
	В ПРИХОД НА БЮДЖЕТА НА КРС ВСИЧКО, В Т. Ч.:	27 969	51.92
	Еднократни административни такси за издаване на разрешение и за административни услуги	867	3.10
	Еднократни такси за допълнение и за удължаване срока на действие на разрешение	14	0.05
	Административна годишна такса контрол	4 500	16.09
	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър	14 927	53.37
	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно международни споразумения	11	0.04
	Такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	119	0.43
	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс -- номера от ННП	7 197	25.73
	Глоби и имуществени санкции	191	0.68
	Лихви	136	0.49
0	Еднократни такси по ЗПУ	7	0.02
	ВСИЧКО ОТЧИСЛЕНИЯ ПО НАПРАВЛЕНИЯ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	53 865	100.0

Средствата по бюджета на комисията се разходват за финансиране на дейността ѝ (включително за проекти, свързани с регулирането и либерализирането на пазара), за участие в работата на Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения, за осигуряване на ефективен и действен контрол.

Структурата на разходите за 2018 г. е както следва:

Таблица 21

Видове разходи	Стойност (хил. лв.)	Дял (%)
1. Заплати	4 602	49.95
2. Осигурителни вноски	1 214	13.18
3. Други възнаграждения и плащания	214	2.32
4. Издръжка	1 638	17.77
5. Членски внос	68	0.74
6. Капиталови разходи	1 478	16.04
Общо разходи	9 214	100.00

Фиг. 52

През 2018 г. разходването на бюджетни средства е извършвано при строго спазване на финансовата дисциплина и принципите за законосъобразност, целесъобразност, ефективност и ефикасност. Приоритетно бяха изпълнени проектите, които са възложени на КРС с нормативни актове.

Добрата инвестиционна политика на КРС позволи завършване на проекта за актуализиране на приложния софтуер за радио мониторинг, чрез който се повиши ефективността по мониторинг на радиочестотния спектър. Беше закупена и мониторингова апаратура за Националната система за мониторинг на радиочестотния спектър във връзка с извършеното усъвършенстване на функционални възможности на специализирания приложен софтуер за радио мониторинг. Финансиран е и проект за внедряване на електронни въпросници за онлайн попълване от предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги и/или мрежи, и от операторите на пощенски услуги. Проектът е във връзка с облекчаване на административната тежест за предприятията със задължение да подават ежегодно информация до КРС за дейността по предоставянето на електронни съобщителни услуги и/или осъществяващи електронни съобщителни дейности, като подаването на електронни въпросници от предприятията ще стартира през 2020 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на технологиите, възникването на нови услуги и преходът към информационно общество са определящи за промените на пазара на електронни съобщителни мрежи и услуги. Появяват се нови типове участници на пазара, пазарни структури и бизнес модели. Същевременно се отбелязва тенденция към консолидиране на участниците на съответните пазари и засилване на хоризонталното въздействие върху тях от пазари в други сектори в резултат на повишеното съвместно предлагане на електронни съобщителни услуги, услуги за съдържание и услуги на информационното общество.

С новия Кодекс за електронните съобщения се създадоха условия за хармонизирано европейско регулиране на свързания цифров единен пазар. Последователното прилагане на осъвременените регулаторни правила ще гарантира равнопоставени условия на участниците на пазара, включително и на доставчиците на ОТТ услуги. Измененията са насочени и към създаване на последователен подход по отношение на прилагането на политиката в областта на радиочестотния спектър и неговото управление. Съществените промени в регулаторната рамка поставиха сериозни предизвикателства пред работата на КРС.

Несъмнено бъдещият период е много важен за сектора на електроните съобщения и регулатора. Въвеждането на Кодекса в националното законодателство трябва да се извърши в краткия срок от 2 години. Това изисква активна съвместна, координирана работа, както на институциите, свързани с процеса – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщения, Комисия за регулиране на съобщенията, Народно събрание, така и на бизнеса и потребителските организации. Не на последно място, едно от предизвикателствата в работата по това стратегическо направление, е уреждането условията за сътрудничество и съгласуване на дейността на КРС с други компетентни органи, които ще бъдат определени за изпълнение на Кодекса, което се изисква от неговите разпоредби.

Създаването на условия за насърчаване на конкуренцията не е достатъчно за постигане на устойчивост на пазара. Като отчита разнообразието от условия, КРС се фокусира върху пазарите, на които конкуренцията все още не е ефективна и които са от решаващо значение за конкурентоспособността на Европа. В тази връзка, една от целите в работа на комисията през следващата година е завършването на четвърти кръг на анализите на пазарите на терминиране на повиквания във фиксирани и в мобилни мрежи.

Надеждното взаимодействие по електронен път между гражданите, предприятията и публичните органи ще увеличи ефективността на обществените и частните онлайн услуги, електронния бизнес и електронната търговия. И през 2019 г. КРС ще продължи да гарантира надеждни и сигурни удостоверителни услуги, с цел разширяване на използването им в различните сфери на обществения живот.

Защитата на интересите на крайните потребители чрез прилагане на секторни правила, осигуряване на свързаност и на електронни съобщителни услуги, допринасящи максимална полза на потребителите за избор, по отношение на цена и качество и отчитане на специфичните потребности на абонатите с увреждания и със специални социални нужди - това са само част от многото задачи пред Комисия за регулиране на съобщенията.

Предстоящите години са период на изключително динамични технологични, пазарни и регулаторни промени, които изискват напрегната работа не само за постигане на заложените цели, но и по отношение на преосмислянето и прилагането на методите и инструментите на самата регулаторна намеса с оглед нейното облекчаване и осигуряване на устойчивостта, ефективността и ефикасността ѝ. В този смисъл, от особено значение за КРС е активното сътрудничество с останалите регулаторни органи на държавите членки

на ЕС и ангажираността в дейността на европейските органи и агенции, работещи в тези сектори, с цел изграждането на работещ цифров единен пазар, част от който е и България.

КОМИСИЯ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЕТО
(бюджетна организация, предприятие по чл. 165, ал. 1 от ЗП, подпункт 6)

гр. София, ул. "Гура" № 6

КОМИСИЯ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЕТО

Пасив

ВНУШЕН СТАТУС

121 747 864

КОД ПО ЕЕК

4300

телефон:

Web-адрес

КВМ

e-mail

КБОРСН

(в хил. лев)

Раздел, групи, статии	а	б	в	г	I. ОТЧЕТНА ГРУПА "БЮДЖЕТ"		II. ОТЧЕТНА ГРУПА "ДРУГИ СМЕТКИ И ДЕЙНОСТИ"		III. ОТЧЕТНА ГРУПА "ДРУГИ СМЕТКИ И ДЕЙНОСТИ"		IV. В С И Ч К О	
					Текуща година	Предходна година (към 31 декември)	Текуща година	Предходна година (към 31 декември)	Текуща година	Предходна година (към 31 декември)	Текуща година	Предходна година (към 31 декември)
A. КАПИТАЛ В БЮДЖЕТНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ	а	б	в	г	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Разположен капитал		0401			31,343	31,343					31,343	31,343
2. Акмулирано изменение на нетните активи от минали години		0402			(5,445)	(3,821)					(5,445)	(3,821)
3. Изменение на нетните активи за периода		0403			(2,202)	(1,623)					(2,202)	(1,623)
Общо за раздел "A":		0400			23,696	25,898					23,696	25,898
Б. ПАСИВИ И ПРИХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ												
1. Дългосрочни задължения		0511										
2. Дългосрочни задължения по сменни на ценни книжа		0512										
3. Дългосрочни задължения по получени заеми		0513										
3. Други дългоср. з-ния - финансов лизинг и търг. кредит		0510										
Общо за група I:												
II. Краткосрочни задължения		0521										
1. Краткоср. задължения по заеми и сменни на ценни книжа		0522			101	92					101	92
3. Получени аванси		0523										
4. Задължения за пенсии, помощи, стипендии, субсидии		0524										
5. Задължения за заплати, хити и такси		0525										
6. Задължения за вноски към ДОО, НЗОК, ДЗПО		0526										
7. Задължения към персонала		0527			3	1					3	1
8. Задължения по заеми между бюджетни организации		0528										
9. Други краткосрочни задължения		0529			3	16			291	136	294	152
Общо за група II:		0520			106	108			291	136	397	244
III. Провизии и отсрочени постъпления		0531										
1. Провизии за задължения		0532			335	321					335	321
2. Отсрочени помощи, дарения и трансфери		0530										
Общо за група III:		0530			335	321					335	321
Общо за раздел "Б":		0500			441	429			291	136	732	505
Сума на пасива		0600			24,137	26,327			291	136	24,428	26,463
в. ЗАДЕЛАНСОВИ ПАСИВИ		0650			556	282					556	282

Финансов отчет, относно който Сметната палата е издала
одитен доклад № 01/020205/19 от 18.04.2019 г.

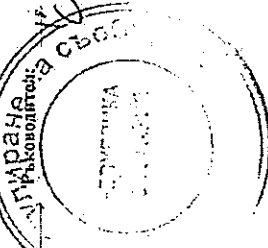
Ръководител на одитен екип: _____

Директор на дирекция: _____

Дата: 31.12.2018 г.

Главен счетоводител:

Сана Младжарова

КОМИСИЯ
ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА

Комисия за регулиране на съобщенията	
Изх. №	01-00-3
Дата:	21.06.19

ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	920-00-16
Дата	24 / 06 / 2019 г.

съгласно: Годишен доклад на Комисията за регулиране на
съобщенията за 2018 г.

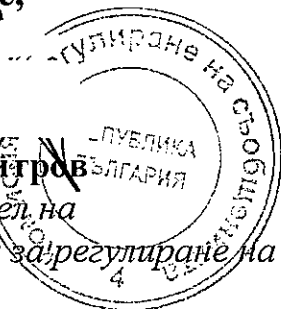
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАЯНЧЕВА,

На основание разпоредбата на чл. 38, ал. 1 от Закона за електронните
съобщения, приложено Ви изпращам на електронен носител Годишния
доклад на Комисията за регулиране на съобщенията за 2018 г.

Приложение: Съгласно текста.

С уважение,

Иван Димитров
Председател на
Комисията за регулиране на съобщенията

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

РАЗПОРЕЖДАНЕ

НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

№ 950-01-156 / 25. 06. 2019 г.

На основание чл. 8, ал. 1, т. 1 и чл. 90, ал. 3 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание

РАЗПОРЕЖДАМ:

Разпределям Годишен доклад на Комисията за регулиране на съобщенията за 2018 г., № 920-00-16, внесен от Комисията за регулиране на съобщенията на 24.06.2019 г., на следните постоянни комисии:

- Комисия по транспорт, информационни технологии и съобщения

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

ЕМИЛ ХРИСТОВ